

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Bakalárska práca

2014

Sára Al Kanawatiová

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav Dálného východu

Bakalárska práca

Sára Al Kanawatiová

Buddhistické rituály v období Korjŏ

Buddhist Rituals in the Koryŏ Period

Praha 2014

Vedúci práce: Mgr. Marek Zemánek, M.A.

Prehlásenie:

Prehlasujem, že som bakalársku prácu vypracovala samostatne, že som riadne citovala všetky použité pramene a literatúru a že práca nebola využitá v rámci iného vysokoškolského štúdia k získaniu iného alebo rovnakého titulu.

V Prahe, dňa 10. augusta 2014

.....
Meno a priezvisko

Pod'akovanie

Ďakujem Mgr. Marekovi Zemánkovi, M.A. za cenné pripomienky a za vedenie práce. Taktiež ďakujem doc. PhDr. Miriam Löwensteinovej, Ph.D. za užitočné rady. Moje pod'akovanie patrí aj pánu Kimovi, ktorý mi poskytol pomoc pri analýze kórejských textov.

Abstrakt (slovensky)

Buddhistické rituály v období Korjŏ (918-1392) výrazne prekvitali. Častosť konania rituálov bola oveľa vyššia ako napríklad v Číne alebo Japonsku. Buddhistické rituály sa vyznačovali synkretizmom buddhizmu a lokálnych kultov, čo prispelo k ich jedinečnosti.

Prvá časť práce sa venuje historickému pozadiu ako Troch kráľovstiev tak období Korja. Druhá časť naväzuje na udalosti v krajine, kde sa snaží odkryť podstatu a charakter buddhistických rituálov v období Korjŏ.

Kľúčové slová

Obdobie Korjŏ, buddhizmus, buddhistické rituály, Pchalgwan hŏ, Jŏndŏng hŏ, Česŏk torjang.

Abstract

Buddhist rituals flourished during the Koryŏ dynasty (918-1392). Frequency of holding rituals was much more higher than in China or Japan. Buddhist rituals are known for their syncretism of Buddhism with local beliefs, which contributed to their uniqueness.

The first part deals with historical background of Three Kingdoms and Koryŏ dynasty. The second part continues with the explanation of events in the country and we try to uncover the essence and character of Buddhist rituals in the Koryŏ dynasty.

Key words:

The Koryŏ dynasty, Buddhism, Buddhist Rituals, Palgwan Hoe, Yŏndŭng Hoe, Chesŏk Toryang.

Obsah

Úvod.....	9
1. Príchod buddhizmu do Troch kráľovstiev.....	11
1.1 Kráľovstvo Kogurjō.....	11
1.2 Päkče.....	13
1.3 Silla a Zjednotená Silla.....	15
2. Spoločensko-politická situácia v období Korjō.....	21
2.1 Buddhismus v období Korjō.....	24
3. Rituály.....	31
4. Jöndüŋ hö.....	32
4.1 Význam termínu jöndüŋ hö.....	33
4.2 Sviatok lampiónov v Číne a Japonsku.....	34
4.3 Sviatok lampiónov pred obdobím Korjō.....	37
4.4 Symbolický význam zapalovania lampiónov.....	38
4.5 Jöndüŋ hö v období Korjō.....	40
4.6 Sviatok lampiónov podľa Desiatich príkazov kráľa Wang Kōna.....	42
4.7 Sviatok lampiónov pri mimoriadnej udalosti a na narodeniny Buddhu.....	44
4.8 Charakteristika Jöndüŋ hö.....	47
4.9 Charakter Jöndüŋ hö.....	50
5. Pchalgwan hö.....	54
5.1 Osem predpisov.....	55
5.2 Význam ôsmych predpisov v zachovaných textoch.....	57
5.3 Sviatok ôsmych predpisov v Číne a v Japonsku.....	59
5.4 Sviatok ôsmych predpisov pred obdobím Korjō.....	63
5.5 Pchalgwan hö v období Korjō.....	65
5.6 Charakteristika Zhromaždenia ôsmych predpisov.....	70
5.7 Inštitúcia Hwarang.....	72
5.8 Spojitosť Zhromaždenia ôsmych predpisov s inštitúciou Hwarang.....	74
6. Česök torjang.....	76
6.1 Miesto uctievania božstva Česök.....	77
6.2 Konanie Česök torjang.....	81

6.3 Charakter rituálu Česök torjang a jeho zmena v spoločnosti.....	83
6.4 Česök torjang na konci dynastie.....	84
Záver.....	86
Použitá literatúra.....	89

Úvod

Obdobie Korja, ktoré predstavuje rozkvet buddhizmu bolo charakteristické veľkým záujmom o buddhistické rituály. V porovnaní s Čínou a susedným Japonskom ich tak Korjō ľahko prebehlo, čo sa týka frekvencie konania rituálov. Korjō je ďalej charakteristické striedaním obdobia prosperity a cudzích nájzdov, ktoré prirodzene ovplyvnili chod dynastie. Po mongolských vpádoch a pádu vojenskej kliky sa tak frekvencia konania rituálov výrazne znížila. Je to dané aj vplyvom konfucianizmu, ktorý začal byť silnejší až v druhej polovici dynastie.

Aj keď bol buddhizmus v Korju štátnym náboženstvom pre spoločnosť je typický synkretizmus rôznych myšlienkových smerov ako napríklad taoizmu, šamanizmu, a dokonca aj lokálnych kultov, ktoré nepochybne ovplyvnili charakter buddhistických rituálov. Rituály, ktoré si vysvetlíme vychádzali primárne zo záujmu kráľovského dvora, ktorý ich sponzoroval.

V prvej časti si opíšeme spoločensko-historickú situáciu Troch kráľovstiev a následne naviažeme na obdobie Korjō. Ďalej si vysvetlíme, ako sa vyvíjal buddhizmus v rôznych obdobiach a tiež sa pokúsime odkryť vplyvy, ktoré časom získal.

Druhá časť sa venuje trom rituálom, a to Sviatku lampiónov, Pchalgwan hō a rituálu Česök torjang, ktoré sa zaraďujú medzi štátne. Z dostupných zdrojov sa pokúsime vysvetliť ich vývoj, dôvod konania a celkový charakter zo širšieho hľadiska. Hlavným cieľom je poukázať na ich rolu v spoločnosti ako aj vplyvy, ktoré nazbierali počas svojho vývoja.

V tejto práci vychádzame predovšetkým z dostupných zdrojov v anglickom, českom a kórejskom jazyku. Žiaľ, jeden z kľúčových zdrojov, a to *Korjōsa*, nie je pre nás prístupný v celom vydaní. Obmedzili sme sa na jej dodatok, *Korjōsa čörjo*.

Pre prepis kórejských slov v práci, používame českú vedeckú transkripciu. Čo sa týka čínskych znakov, tak sa riadime systémom pinyin. Názvy v sanskrite a japončine sú v českej transkripcii. Pri uvádzaní znakov sa držíme stanoveného poradia a to: 1. sanskrit; 2. čínske znaky; 3. *Hangül* a v prípade japončiny 4. česká vedecká transkripcia japončiny.

Znaky sa dali vždy, keď sa určité slovo vyskytne v texte po prvýkrát a potom sa určité znaky podľa potreby opakujú, ako sme to uznali za vhodné.

Cudzie názvy sú v prepise písma *Italic* okrem vlastných mien, geografických názvov a taktiež hlavných rituálov, ktorými sa zaoberáme.

1. Príchod buddhizmu do Troch kráľovstiev

1.1. Kráľovstvo Kogurjō

Prvé z troch kráľovstiev, kde bol buddhizmus predstavený, bolo kráľovstvo Kogurjō (高句麗, 고구려 37-668 n.l). Oficiálne bol uznaný v roku 372 za vlády sedemnásteho kogurjōvského kráľa Sosurima (小獸林, 소수림 vl. 371-384). Ten prijal mnícha čínskeho pôvodu menom Shundao (順道, 순도), ktorý priniesol so sebou podobizne Buddha a niekoľko buddhistických textov. V oficiálnych kronikách *Samguk sagi* (三國史記, 삼국사기)¹ a *Samguk jusa* (三國遺事, 삼국유사)² sa uvádza, že mních Shundao bol vyslaný cisárom Fu Jian (苻堅 vl. 357-385) zo štátu Predný Qin (前秦 351-394)³, ktorý patril k šestnástim štátom na severe Číny (十六國).⁴ O panovníkovi Fu Jien sa vie, že bol horlivým buddhistom, a to bol dôvod príchodu čínskeho mnícha do Kogurja. V kronikách sa neuvádza, akú formu mal vtedajší buddhizmus, ale vzhľadom na situáciu v Číne, ktorá

¹ Samguk sagi v preklade Dejiny Troch kráľovstiev bola prvá oficiálna kronika doby Korjō zostavená Kim Pu-sikom (金富軾, 김부식 1075-1151) na príkaz kráľa a vydaná v roku 1145.

² Samguk jusa tiež, Odkazy Troch kráľovstiev, vznikla koncom 13. storočia mníchom Irjōnom (一然, 일연 1206~1289), ktorá ako keby dopĺňa oficiálnu kroniku.

³ Lancaster, Lewis R., C. S. Yu (eds). *Introduction of Buddhism to Korea: New Cultural Patterns*. Berkeley: Asian Humanities Press, 1989, str. 1.

⁴ Vtedy sa Čína zmietała nepokojmi, ktoré boli vyvolané severskými barborskými kmeňmi nečínskeho pôvodu, ktoré ju nakoniec rozštiepili na sever a juh. Barborské kmene na severe si vytvorili šestnásť štátnych útvarov a etnickí Číňania boli týmito kmeňmi zatlačení do južnej Číny. Buddhizmus na severe Číny sa podstatne líšil od buddhizmu, ktorý sa formoval na juhu. Na severe mnísi neboli tak zameraní na literatúru a filozofiu a keďže sa oblasť zmietała nepokojmi, tak dost často zastávali úlohu vojenských poradcov panovníka. Buddhizmus tu bol skôr zameraný na morálku, meditáciu a prax. Buddhizmus na juhu bol naopak intelektuálne a duchovne bohatší a miešal sa s taoizmom, keďže sa tam zdržovala aristokracia, ktorá mala vplyv na formovanie učenia. Predný Qin si udržoval priateľské styky s Kogurjōm, do ktorého sa odtiaľ dostával kultúrny vplyv a učenie buddhizmu. Irjōn. *Samguk jusa. Nepominuté udalosti Tří království*, Praha, NLN 2012, str. 19; Cheng, Anne, Olga Lomová. *Dějiny čínskeho myšlení*, Dotisk 1. vyd. Praha: DharmaGaia, 2006, str. 339-345.

panovala na severe sa predpokladá, že buddhizmus v Kogurju by mohol mať podobnú formu. Ten bol chápaný skôr v jeho základnej forme s dôrazom na učenie o príčine a karmickej odplate⁵.⁶ Po Sundoovi prišiel do Kogurja ďalší mních čínskeho pôvodu menom Ado (阿道, 아도)⁷. Na to im kráľ Sosurim nechal postaviť dva kláštory a to Söngmunsu (省門寺, 성문사) a Ibullansa (伊弗蘭寺, 이불란사).⁸

Životopisy veľkých mníchov *Gaoseng chuan* (高僧傳) a Životopisy najvýznamnejších kórejských mníchov (海東高僧傳, 해동고승전) obsahujú zmienku o tom, že buddhizmus prišiel do kráľovstva oveľa skôr, ako bol oficiálne prijatý, a to v roku 372. V dochovaných životopisoch sa píše, že čínsky mních Zhidaolin (支道林 314-366) napísal list nemenovanému kórejskému majstrovi, ktorý bol navyše nazývaný titulom *daoren* (道人, 도인), čo naznačuje, že bol váženým mníchom. Zhidaolin zomrel v roku 366, takže to je evidencia, že buddhizmus v Kogurju nebol cudzím náboženstvom.⁹ Tak isto sa v análoch *Samguk jusa* píše o čínskom mníchovi menom Tanshi (曇始), ktorý koncom éry Taiyuan (太元 324-346) za vlády cisára Xiaowu z Jin (孝武 vl. 372-396), a to v roku 384 za vlády kórejského kráľa Kwangätchoa (廣開土, 광개토 vl. 391-413) prišiel do Liaodongu (*Liaodong bandao*, 遼東半島, 요동반도)¹⁰, kde šíril Buddhovo učenie a učenie Troch vozov.¹¹

Mních Kakhun (覺訓, 각훈) vo svojom spise nazývaným Životopisy najvýznamnejších kórejských mníchov (海東高僧傳, 해동고승전) tiež opisuje

⁵ Príčina alebo tiež kauzalita je jedno z najrannejších učení Buddhu. Podľa Mahatanhasankhaya sutty Buddha učil “Pretože existuje toto, existuje ono; pretože vzniká toto, vzniká ono; ak neexistuje toto, neexistuje ani ono; ak prestane toto, prestane aj ono”. Inými slovami je to vzťah medzi udalosťami. Williams, Paul; Tribe, Anthony. *Buddhistické myšlení: úplné uvedení do indické tradice*. Vyd. 1. Praha: ExOriente, 2011, str. 73.

⁶ Lancaster, Lewis R, C. S. Yu. *Introduction of Buddhism to Korea: New Cultural Patterns*, str. 2.

⁷ Ado, tiež nazývaný aj ako Adu (阿頭, 아두) prišiel do Silly za silského kráľa Mičchua (味鄒, 미추 vl. 262-284) Dostupné na [www: <http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=1096618&cid=40942&categoryId=33375>](http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=1096618&cid=40942&categoryId=33375) [cit. 16.7.2014]

⁸ Irjŏn. *Samguk jusa. Nepominuteľné udalosti Tŕi kráľovstvá*, str. 19.

⁹ Ibid., str. 19.

¹⁰ Liaodong je polostrov v severovýchodnej časti Číny. Vtedy bol súčasťou Kogurja.

¹¹ Učenie troch vozov (s. trijána, 三乘, 삼승) sa referuje na hínajánu, mahájánu a vadžrajánu. Názov hínajána tu má skôr pejoratívny význam. Miestami sa používa označenie théraváda, no to nezahŕňa celé učenie hínajány, pretože kedysi existovalo viacero théravádových škôl. Paul William sa prikláňa k výrazu „nemahájánsky“. Williams, Paul, Tribe, Anthony. *Buddhistické myšlení: úplné uvedení do indické tradice*, str. 105. (poz. 77).

aktivitu mnícha Tanshiho. Do Liaodongu prišiel s veľkým počtom sútier a textov vinají (律, 율)¹². Taktiež uvádza, že sa Tanshi snažil, aby ľudia prijali útočisko v *troch klenotách* (s. triratna, 三寶, 삼보)¹³ a aby dodržiavali *päť predpisov* (s. paňčašila, 五戒, 오계). Snažil sa šíriť učenie dharmy tak, aby ho mohli pochopiť aj obyčajní ľudia. Dá sa povedať, že hoci priniesol so sebou učenie Troch vozov, doktrína, ktorú šíril sa skôr radí k théravádovej tradícii (hínajáne).¹⁴

Za štúdiom do Číny odchádzala rada kórejských mníchov. Uvádza sa, že jedna z príčin odchodu kogurjovských mníchov do Číny bolo silnejšie potlačovanie buddhizmu v krajine a väčšia podpora taoizmu. Jedným z najvýznamnejších mníchov o ktorom sa dochoval záznam, že študoval v Číne, bol mních Sūngnang (僧朗, 승랑), ktorý výrazne prispel k vývoji školy Sanlun (三論, 삼론)¹⁵, kde nielen študoval, ale aj učil. Oficiálne bol štvrtým patriarchom tejto školy a pôsobil v období vlády cisára Wu z dynastie Liang (武 vl. 502-549), ktorý keď sa dopočul o jeho príchode, tak hneď poslal niekoľkých mníchov, aby sa učili pod jeho vedením.¹⁶

1.2. Päkče

Päkče (百濟, 백제 18-660 n.l) oficiálne prijalo buddhizmus v roku 384 za vlády kráľa Čchimnjua (枕流, 침류 vl. 384-385), čo bolo o dvanásť rokov neskôr, ako to bolo v Kogurju. V kronike *Samguk jusa* sa uvádza, že v tomto roku prišiel zo štátu Východný Jin (東晉 317-420) mních indického pôvodu menom Málánanda (摩羅難陀, 마라난타 v preklade „mladé učenie“), ktorý bol osobne prijatý kráľom a bolo mu poskytnuté ubytovanie na kráľovskom dvore¹⁷. V nasledujúcom roku

¹² Vinaja je súbor mníšskych pravidiel.

¹³ Buddha, dharmu - učenie a sangha - mníšska obec.

¹⁴ Lancaster, Lewis R, C. S. Yu. *Introduction of Buddhism to Korea: New Cultural Patterns*, str. 80.

¹⁵ Škola Sanlun (tri šástry) bola škola ktorá vychádzala z učenia mahajánovej školy Madhjamaky o strednej ceste (medzi eternalizmom a nihilizmom) a prázdnote (šúnjatá). Prvé madhjamakové texty sa do Číny dostali už okolo 5. storočia vďaka indickému mníchovi Kumáradživovi (鳩摩羅什).

¹⁶ Lancaster, Lewis R, C. S. Yu. *Introduction of Buddhism to Korea: New Cultural Patterns*, str. 85-90.

¹⁷ Toto je dôkazom, ako bol buddhizmus prijímaný v Päkče. Kráľ Čchimnju privítal Málánandu vrelo, dokonca mu dovolil zostať v paláci. Je veľká pravdepodobnosť, že do toho obdobia bol buddhizmus v štáte známym učením.

Ůlju (乙酉年, 을유년, rok 385) bol v hlavnom meste Hansandžu (漢山州, 한산주) založený kláštor a to sa dá považovať za počiatok šírenia učenia v Päkče.¹⁸

V prvom roku vlády kráľa Asina (阿莘, 아신 vl. 392-405) v roku 392 vydal edikt, aby ľudia nasledovali učenie Buddha a tak získali zásluhy^{19, 20}

Samguk sagi uvádza, že za vlády kráľa Sönga (聖, 성 vl. 523-554) v roku 541 bol do Číny (梁, Liang) vyslaný posol, ktorý niesol tribút a na oplátku žiadal buddhistické texty, medzi nimi aj Maháparinirvána sútru (涅槃經, 열반경).²¹ Za jeho vlády v roku 552 (tiež sa uvádza rok 538) boli poslaní mnísi s podobizňami Buddha a sútrami do Japonska, čo sa tradične považuje za začiatok buddhizmu.²² O dva roky neskôr tam pricestovalo deväť mníchov. Cestovanie kórejských mníchov do Japonska okrem šírenia učenia výrazne prispelo k vývoju japonskej kultúry.²³

Kráľ Pöp (法, 법 vl. 599-600) v roku jeho nástupu na trón vydal zákaz zabíjania. (s. ahinsa, 不殺生, 불살생). V *Samguk jusa* sa píše:

[...] Na trón nastúpil v roku kimi (己未年, 기미년, rok 599) desiatom roku éry Kaihuang (開皇). V zime tohoto roku vydal edikt, v ktorom prikázal aby boli vypustené lovecké sokoly a aby boli spálené lovecké a rybolovné nástroje. Zakázané boli všetky činnosti vedúce k zabíjaniu.²⁴

Majster Kjömik (謙益, 겸익) je známy tým, že odišiel do Indie a odtiaľ priniesol texty vinají a abhidharmy, ktoré boli neskôr preložené do klasickej čínštiny. Pod

¹⁸ Irjön. *Samguk jusa. Nepominutelné události Tři království*, str. 172.

¹⁹ Ibid., str. 172.

²⁰ Autorka Hyun-key Kim Hogarth ale tvrdí, že rok nástupu Asina na trón (392) môže byť Irjönova myšlienka. Podľa nej totiž predchádzajúci kráľ Činsa (辰斯王, 진사 vl. 385-392) zomrel v jedenástom mesiaci roku 392. No V *Samguk juse* sa píše, že kráľ Asin vydal edikt v druhom mesiaci tohoto roku. Hogarth, Hyun-key Kim. *Syncretism of Buddhism and Shamanism in Korea*. Edison, NJ: Jimoondang, 2002, str. 124.

²¹ Kang, Mu-hak. *Samguk sagi sinkang*. Söul: Čchöngghwa tosö čhulpchan, 1985, kwön če 26, str. 301.

²² Irjön. *Samguk jusa. Nepominutelné události Tři království*, str. 22.

²³ To, že tomu tak bolo, nasvedčuje fakt, že spolu s mníchmi tam často prichádzali rôzni remeselníci, maliari či architekti, ktorí sa podieľali na výstavbe kláštorov. Mních Kwallük (觀勒, 관록), ktorý prišiel do Japonska v roku 601 priniesol so sebou knihy o geografii, astronómii, spolu so systémom datovania. Keďže bol zbehlý aj v medicíne, často sa považuje za zakladateľa medicíny v Japonsku. Lancaster, Lewis R, C. S. Yu. *Introduction of Buddhism to Korea: New Cultural Patterns*, str. 13-14.

²⁴ Irjön. *Samguk jusa. Nepominutelné události Tři království*, str. 182.

záštitou kráľa Sōnga sa zišlo dvadsaťosem mníchov, ktorí tieto diela preložili a výsledok boli sedemdesiatdva zväzkov klasických textov.²⁵

1.3 Silla a Zjednotená Silla

Výrazné počiatky buddhizmu v Sille (新羅, 신라 57-935 n.l) sa pripisujú kogurjövskému mníchovi Adoovi (阿道, 아도), kde ale oficiálne bol prijatý oveľa neskôr.²⁶ Ešte pred Adom, za vlády kráľa Nulčiho (訥祗, 눌치 vl. 417-458) prišiel do Silly mních Mukhodža (墨胡子, 목호자), ktorý prebýval v dedine na severe a tajne propagoval buddhizmus. Vtedy sa z Číny do Silly dostali vonné tyčinky, no nikto nevedel na čo slúžili. Mukhodža teda naučil ľudí tyčinky používať a takisto sa zaslúžil o vyliečenie kráľovnej.²⁷

Aristokratické rody v Sille, ktoré mali v rukách moc, bránili prijatiu nového učenia, ktoré by prirodzene oslabilo ich pozície. Oficiálne bol ale buddhizmus uznaný ako štátne náboženstvo neskôr až v roku 527, za vlády kráľa Pōphūnga (法興, 법흥 vl. 514-540), ktorý si takto mohol upevniť svoju moc. V tomto období ale štát ešte prechádzal z tradičného rodového systému v centralizovaný byrokratický štát. Tu ešte nebolo patrné rozdelenie náboženskej moci od politickej. Sillskí vládcovia naďalej slúžili ako panovníci, ktorí mali náboženskú funkciu.²⁸ S uznaním buddhizmu ako oficiálneho náboženstva sa spája príbeh, kde sa nižší úradník menom Jōmčchok (馱羈, 염축)²⁹ obetoval. Kráľ Pōphūng si prijal, aby ostatný ľud v krajine nasledoval učenie Buddhu a tak chcel, aby sa postavil buddhistický kláštor. Úradníci boli ale proti. Na to sa ponúkol nižší úradník menom Jōmčchok, ktorý navrhol kráľovi, aby ho obvinil zo šírenia klamstva (úradníkom totiž oznámil nepravdivý príkaz kráľa postaviť kláštor a oni kvôli tomu protestovali). Tak bol Jōmčchok odsúdený. V momente, ako sa mu odsekla hlava,

²⁵ Irjōn. *Samguk jusa. Nepominuteľné udalosti Tři kráľovství*, str. 22.

²⁶ V Životopisoch najvýznamnejších kórejských mníchov (海東高僧傳, 해동고승전) sa ale píše, že Ado pochádzal z Indie alebo z kráľovstva Wu (吳); Ibid., str. 173.

²⁷ Keď kráľovná ochorela, tak bol Mukhodža povolaný do paláca. Zapálil tyčinky a uprene sa modlil. Na to sa kráľovná uzdravila. Ibid., str. 173.

²⁸ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas: The Politics of Buddhism During the Koryō (918-1392)*. Cambridge, Mass.; London: Harvard University Press, 2008, str. 41.

²⁹ Tiež známy pod menom Jōmdo (馱覲, 염도) alebo Ičhadon (異次頓, 이차돈).

tak z jeho krku začala vytekať biela tekutina.³⁰ Od tohoto činu sa Buddhismus stal štátnym náboženstvom. Kráľovi sa vďaka buddhizmu podarilo centralizovať svoju moc a taktiež získať vplyv nad aristokraciou. Kráľ Pöphüng nechal postaviť kláštor³¹, obliekol si mníšske rúcho, prijal mníšske meno Pöbun (法雲, 법운, v preklade oblak dharmy) a spolu s kráľovskou rodinou sa tam uchýlil.³²

Buddhizmus prosperoval za vlády kráľa Činhünga (眞興, 진흥 vl. 540-576), ktorý ho silne podporoval. Zaslúžil sa o vybudovanie viacerých kláštorov³³ a pagod v krajine. Počas jeho vlády mnoho mníchov vycestovalo do Číny a Indie a vracali sa s množstvom sútier, buddhistických obrazov a textov.³⁴ V roku 547 napríklad vyslanec z Liangu priniesol šaríru.³⁵ Zaujímavosťou je tu fakt, že za jeho vlády sa začal užívať termín *čakravartin* (轉輪王, 전륜왕), čo v preklade znamená panovník, ktorý roztáča koleso. V buddhistickej náuke to predstavuje ideálneho panovníka, ktorý vládne v súlade s dharmou. Čakravartin vládne v pozemskej sfére a je obdarovaný úžasnými schopnosťami, čo ho činia vyššou bytosťou (s. mahápuruša, 大人, 대인)^{36,37} Podľa tradície čakravartina obklopujú štyri kolesá a to 1. *suvarňáčakravartin* - čakravartin, ktorého kolesá sú zlaté a ktorý vládne štyrom kráľovstvám (s. čakraváda)³⁸; 2. rúpjačakravartin, čo má kolesá strieborné

³⁰ Irjön., *Samguk jusa. Nepominuteľné události Tří království*, str. 177-179.

³¹ V *Hädong kosüng čon* sa píše, že kráľ pomenoval kláštor po svojom učiteľovi. Nazval ho Hüngnjunsa (興輪寺, 흥륜사), ktorý sa považuje za prvý kláštor v Sille. Lee, Peter H, Bary, de William Theodore, Ch'oe, Yongho, Kang, Hugh H. *Sources of Korean tradition*, str. 43-44.

³² Jeho manželka sa podľa záznamov tiež stala mníškou a tiež prijala to isté meno teda Pöbun. Z kráľových príbuzných z paláca sa stali kláštorní sluhovia. Irjön., *Samguk jusa. Nepominuteľné události Tří království*, str. 180-181.

³³ Podľa *Samguk jusa* so stavbou kláštora Hüngnjunsa začal Ado, ale potom boli práce prerušené. Až kráľ Pöphüng pokračoval v stavbe kláštora Hüngnjunsa v roku 527, kedy v roku 535 boli stavby na vrchole. Za kráľa Činhünga bol kláštor úplne dokončený. Ibid., str. 173.

³⁴ Lee, Peter H, Bary, de William Theodore, Ch'oe, Yongho, Kang, Hugh H. *Sources of Korean tradition*. New York: Columbia University Press, 1997, str. 78.

³⁵ Šaríra (舍利, 사리) sú ostatky Buddhu alebo tiež významných mníchov. Po kremácii sa v popole objavajú drobné kryštáliky, ktoré sa podobajú perlám. Verí sa, že majú magickú silu. Irjön., *Samguk jusa. Nepominuteľné události Tří království*, str. 179.

³⁶ Takýto človek je predurčený k tomu, aby sa stal buddhom alebo čakravartinom. Taktiež sa chápe ako bytosť s úžasnými schopnosťami a vôľou oslobodiť všetky citiace bytosti z kolobehu utrpenia. Buswell, Robert E, Lopez, S. Donald, *The Princeton Dictionary of Buddhism*, Princeton and Oxford: Princeton University Press, 2014, str. 822.

³⁷ Za prvého panovníka, ktorému sa pripisuje že bol čakravartinom, sa považuje kráľ Ašoka (vl. 268-232 pr.n.l). Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryö Dynasty (918-1392)*, str. 12.

³⁸ Podľa buddhistickej kozmológie existujú 4 kontinenty, ktoré obklopujú horu Suméru a to sú Džambudvípa na juhu, Videha na východe, Godáníja na západe a nakoniec Uttarakuru na severe.

a vládne trom kráľovstvám; 3. támračakravartin, ktorého kolesá sú medené a vládne dvom kráľovstvám a nakoniec 4. ajaščakravartin, ktorého kolesá sú železné a teda vládne jednému kráľovstvu (Ďžambudvípa).³⁹ Činhŭng pomenoval svojich synov ako Tongnjun (銅輪, 동륜), čo v preklade znamená medené koleso a Kŭmnjun (金輪, 금륜, alebo tiež ako Sarjun, 舍輪, 사륜).⁴⁰

Ako sa nám neskôr ukáže, kráľ Činhŭng sa zaslúžil o vytvorenie elitnej skupiny Hwarang (花郎, 화랑), ktorá bola inštitúcia tvorená mladými chlapcami pochádzajúcimi z aristokratických rodín, ktorí patrili do tzv. pravej kosti (眞骨, 진골)⁴¹. S inštitúciou Hwarang sa tu rozvinul kult Maitréji, ktorý je typický pre toto obdobie. Je viacero príbehov opisujúcich stretnutie vládca, či mnícha s Maitréjou (彌勒, 미륵)⁴² a následné „zrodenie“ či objavenie sa hwarangu, ktorý hraje dôležitú úlohu pri formovaní štátu. Kult Maitréji bol úzko spojený s hwarangmi a hral dôležitú úlohu pri centralizovaní Silly.

Ďalšiou zvláštnosťou tohto obdobia je, že nielen tradícia ideálneho buddhistického vládca bola v Sille populárna, ale za vlády kráľa Činpchjōnga (眞平, 진평 vl. 579-632) bola snaha spojiť líniu kráľovského trónu s kultom Šákjamuniho.⁴³ Kráľ Činpchjōng sa nazýval Päkčōng (白淨, 백정), čo je kórejská forma Buddhovho otca Šuddhódhana. Jeho manželka sa nazývala pani Májá (摩耶夫人, 마야부인) a jeho bratovia sa volali po Buddhových strýkoch. To by viedlo ku tomu, že spoločného syna, ktorého by mali, by nazvali Šákjamuni, no narodili sa im iba dcéry. Kráľovská rodina sa dokonca považovala za príslušníkov kasty

Svet Ďžambudvípa sa tradične považuje za náš svet, ktorý je jediným kontinentom, kde vládne čakravartin. Buswell, Robert E, Lopez, S. Donald, *The Princeton Dictionary of Buddhism*, str. 625.

³⁹ Ibid., str. 288.

⁴⁰ Kŭmnjun sa neskôr stal kráľom Čindži (眞智, 진지 vl. 576-579) ale bol potom zvrhnutý aristokratickými rodmi. Irjōn, *Samguk jusa. Nepominutelné udalosti Tři království*, str. 23.

⁴¹ Systém kostí (骨品制度, 골품제도) bol dedičný systém na základe pokrvnej línie v Sille vyhlásený kráľom Pophŭngom v roku 520. Kosti sa delili na svätú (聖骨, 성골) do ktorej patrili členovia kráľovského rodu Kim, ktorí sa mohli stať panovníkom a pravú kosť, ktorí boli tiež členmi kráľovského rodu Kim, ale nemohli nastúpiť na trón.

⁴² Maitréja je budúci Buddha, ktorý sídli v nebi Tušita (兜率天, 도솔천) a čaká na vhodný čas aby prišiel do nášho sveta a aby zachránil všetky cítiace bytosti. Tušita je miesto, kde sa rodia bódhisattvovia predtým, než sa narodí vo svete ľudí.

⁴³ Tento jav nie je v Ázii neobvyklým. Cisár Wen Di (文 vl. 581-604) z dynastie Sui (隋 581-618) sa napríklad vyhlásil za čakravartina a naviazal na líniu kráľa Ašóky a cisára Wu Diho (武 vl. 502-549). Buswell, Robert E (ed.). *Religions of Korea in Practice*. Princeton: Princeton University Press, 2007, str. 37.

nazývanej kšátrijsa do ktorej patril aj Buddha.⁴⁴

Ďalším aspektom tohto obdobia je, že sa rozvíjal buddhizmus štát ochraňujúci, ktorý sa označuje termínom *hoguk pulgjo* (護國佛教, 호국불교) a taktiež buddhizmus zameraný na osobné šťastie, teda *kibok pulgjo* (祈福佛教, 기복불교). Buddhizmus začal byť úzko spojený so štátom, čo bolo najvýraznejším rysom Silly.

Symbolika buddhizmu ako štát ochranného náboženstva sa rozvinula už niekedy v druhom storočí nášho letopočtu, kedy sa začali prekladať určité buddhistické texty s vierou, že dokážu ochrániť štát. Dost' často sa konali zhromaždenia, kde sa recitovali, alebo čítali sútry nahlas. Jedným z príkladov takejto sútry je Sútra humánneho kráľa (仁王經, 인왕경).⁴⁵ Táto sútra mala obrovský vplyv na buddhizmus v Číne, v Kórei a taktiež v Japonsku.⁴⁶ S cieľom ochrániť krajinu pred cudzími nájazdmi alebo odvrátiť pohromy sa často konali rôzne zhromaždenia a rituály. Medzi takéto rituály patrí napríklad *Päkkodžwa hö* (百高座會, 백고좌회) v preklade Zhromaždenie sto vysokých sedadiel, ktoré vychádzalo zo Sútry humánneho kráľa a na to, aby odvrátila pohromy, tak mala byť čítaná stovkou významných mníchov. Rituál sa konal v kláštore Hwangnjongsa (皇龍寺, 황룡사).⁴⁷

Ďalším prejavom sily buddhizmu a prepojenosti so štátom je, že sa stavali pagody, kláštory či iné stavby, ktorým sa pripisovala schopnosť ochrániť krajinu. Medzi takéto stavby patrili deväť poschodová pagoda v kláštore Hwangnjongsa, ktorá bola postavená s vierou, že si Silla podrobí okolité krajiny, ďalej to bol šestnásť stôp vysoká socha Buddhu, tiež v kláštore Hwangnjongsa a nakoniec nefritový pás (天賜玉帶, 천사옥대), o ktorom sa verilo, že ho kráľ dostal ako dar

⁴⁴ Irjŏn., *Samguk jusa. Nepominutelné události Tří království*, str. 23.

⁴⁵ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryŏ Dynasty (918-1392)*, str. 14-15.

⁴⁶ Jeden názor tvrdí, že sútra bola pravdepodobne vytvorená okolo štvrtého storočia v Číne alebo v strednej Ázii, kde jej základná myšlienka leží v severoindickej mahájánovej tradícii. Ďalší názor zas tvrdí, že tento text bol vytvorený v Číne niekedy okolo roku 450 a dotýka sa politickej situácie vtedajšej doby v severnej Číne. Buddhizmus bol vtedy silne perzekuovaný ríšou Severný Wei (北魏 386-535) Kim, Jongmyung. *Buddhist Rituals in Medieval Korea (918-1392): A Dissertation submitted in partial satisfaction of the requirements for the degree Doctor of Philosophy in East Asian Languages and Cultures*. University of California, Los Angeles, 1994, str. 98; Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryŏ Dynasty (918-1392)*, str. 15.

⁴⁷ Irjŏn., *Samguk jusa. Nepominutelné události Tří království*, str. 24.

z nebies.⁴⁸

Nakoniec bol polostrov v roku 668 zjednotený Sillou, teda sa hovorí o období Zjednotenej Silly (統一新羅, 통일신라 668-935). Medzi najvýznamnejšími mysliteľmi tohto obdobia patria nepochybne majster Wõnhjo (元曉, 원효 617-686) a majster Ťisang (義湘, 의상 625-702), ktorí prispeli ku zlatému veku buddhizmu v Sille. Wõnhjo výrazne ovplyvnil smerovanie buddhizmu v Sille. Putoval po krajine a snažil sa čo najviac priblížiť učenie dharmy obyčajným ľuďom. Propagoval myšlienku, že všetky cítiace bytosti sa môžu stať buddhami a učenie Čistej zeme (淨土, 정토), ktoré hlásalo, že všetci ľudia sa môžu narodiť v raji a dosiahnuť prebudenie tým, že budú recitovať Amitábhove meno^{49, 50}.

Majster Ťisang bol Wõnhjov priateľ, ktorý odcestoval do Číny a po návrate do Kórei založil školu *Hwaõm* (華嚴宗, 화엄종)⁵¹ a šíril učenie *Avatansaka sútry* (華嚴經, 화엄경)^{52, 53}.

Obdobie neskorej Silly bolo kľúčovým obdobím, ktoré ovplyvnilo chod buddhizmu v ďalších dynastiách. V roku 654 sa skončila línia svätej kosti *sõnggol*. Kráľovná Čindõk (眞德, 진덕 647-654) bola poslednou, ktorá bola menom

⁴⁸ Ibid., str. 60.

⁴⁹ Amitábha (阿彌陀佛, 아미타불) je buddha nekonečného svetla (無量光佛, 무량광불), sídliaci v Západnom raji *Sukhávatí*. Je jeden z najviac uctievaných buddhov v mahájánovej tradícii.

⁵⁰ Wõnhjo počas svojho života napísal komentáre skoro ku všetkým textom danej doby, medzi najznámejšie patria komentáre ku Nirvána sùtre, Avatamsaka sùtre, Lotosovej sùtre, Vadžrasamádhi sùtre (金剛三昧經, 금강삼매경, sùtra diamantového pohrúzenia) a taktiež bol hlboko ovplyvnený učením jógáčarovej školy a učením o tom, že všetky cítiace bytosti majú potenciál stať sa buddhom. Známý je príbeh o ceste Wõnhjoa do Číny spolu s Ťisangom, kde po tom, ako zistili, že spali v hrobke namiesto jaskyne, Wõnhjo dosiahol osvietenie. Jeho myšlienka spočívala v tom, že všetky veci závisia na stave mysle, teda: “S vynárajúcimi sa myšlienkami vyvstávajú rôzne javy. Keď je myseľ v kľude, hrobka a jaskyňa nie sú dve veci. (心生故種種法生, 心滅故龕墳不二). Zaujímavý je jeho pohľad na rôzne diela, ktoré majú napríklad úplne protichodné názory, či myšlienky. Wõnhjo sa snažil o harmonizáciu protichodných buddhistických doktrín, čo sa označuje kórejským termínom *hwadžäng* (和諍, 화쟁). Muller, Charles A. *Wonhyo: Selected Works*. Collected Works of Korean Buddhism, Vol. 1. Jogye Order of Korean Buddhism, str. 8.

⁵¹ Škola *Hwaõm* v Kórei vychádzala z čínskej školy *Huayan*, založená na Avatansaka sùtre. Škola veľmi farbitá a imaginárna. Základným učením tejto školy je prepojenosť všetkých javov, identita všetkých javov, meditačný stav alebo pohrúzenie (s. samádhi). V tomto stave je možné vidieť všetky minulé, prítomné aj budúce veci. Škola je ovplyvnená učením o prázdnote (s. prádžná) a taktiež učením Jógáčára a Madhjamaka školy. Najdôležitejším buddhom tejto školy je Vairóčana buddha.

⁵² *Avatansaka sùtra*, v preklade Sùtra o Buddhovej girlande patrí k jedným z najvplyvnejších sùtier mahájánovej tradície.

⁵³ Ťisang po príchode z Číny šíril tradíciu *Hwaõm* v Kórei. V Číne študoval u majstra Zhiyana (智儼 602-668), druhého patriarchy školy *Huayan*. Ťisang bol autorom diela *Hwaõm Ilsüng pöpkjedo* (華嚴一乘法界圖, 화엄일승법계도) teda Diagram ríše skutočnosti jediného vozidla hwaõm. Táto báseň obsahuje 210 čínskych znakov usporiadaných v diagrame, ktorý má tvar pečate.

naviazaná na indickú buddhistickú líniu a taktiež posledná, ktorá patrila do svätej kosti. Od toho momentu sa nasledujúci panovníci spoliehali na silu Nebies a na čínsky model vlády, hlavne myšlienka Mandátu nebies (天命, 천명)⁵⁴.⁵⁵ Pred zjednotením polostrova mal buddhizmus nábožensko-politickú funkciu v štáte, kde tzv. buddhistická „cirkev“ a štát boli jeden celok. Po zjednotení avšak nastalo postupné oddelenie ideológie a štátu a v politickej sfére bol buddhizmus pomaly nahradzovaný konfucianizmom.⁵⁶

V neskorom období tu bol zreteľný pád buddhizmu. Na druhej strane sa tu rozvíjal buddhizmus *sōnový* (禪, 선)⁵⁷, ktorý mal korene v Číne. Do Kórei sa dostal behom siedmeho storočia za vlády kráľovnej Sōndök (善德, 선덕 vl. 632-647) prostredníctvom mnícha Pōmnanga (法朗, 법랑), ktorý bol na štúdiach v tangskej Číne.⁵⁸ Začal sa tu vynárať konflikt medzi školami, ktoré kládli dôraz na doktrinálne učenie, *kjo* (教, 교) a tými, ktoré uprednostňovali meditáciu *sōn*. Aj keď Pōmnang študoval v severných chanových školách v Číne, ktoré kládli dôraz na postupné prebudenie. No v Kórei sa ujalo učenie južnej školy a to škola chanového majstra Huinenga (惠能 638-713)⁵⁹, založená na náhlom prebudení. Táto škola vychádzala z Diamnatovej sútry (s. Vadžraččhédiká sútra, 金剛經, 금강경) a najvyššia múdrosť (s. mahápráždžnáparamitá) sa dosahuje zvnútra.⁶⁰

Sōnové školy ale začali byť v popredí až v deviatom storočí. Vytvorili sa sōnové Školy deviatich hôr (九山禪, 구산선), ktoré boli síce náboženským úkazom, ale dôležitú úlohu hrali v politickej a sociálnej oblasti, kde slúžili na posilnenie budúceho panovníka. Dôvody obľúbenosti a rastu preferencie sōnových škôl oproti doktrinárnym podľa Vermeerscha sú nasledovné: Nové metódy dosiahnutia prebudenia a individuálny prístup, Neortodoxný spôsob učenia sa,

⁵⁴ Mandát nebies – je výraz v staročínskej filozofii, kde nebesá dávajú svoje oprávnenie vládnuť. Koncept Mandátu nebies je spojený s nástupom dynastie Zhou.

⁵⁵ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryŏ Dynasty (918-1392)*, str. 42.

⁵⁶ Lee, Peter H, Bary, de William Theodore, Ch'oe, Yongho, Kang, Hugh H. *Sources of Korean tradition*, str. 80.

⁵⁷ Na západe známy ako zenový buddhizmus.

⁵⁸ Irjŏn., *Samguk jusa. Nepominuteľné události Tří království*, str. 26.

⁵⁹ Lee, Peter H, Bary, de William Theodore, Ch'oe, Yongho, Kang, Hugh H. *Sources of Korean tradition*, str. 120.

⁶⁰ Král, Oldřich (ed.). *Základní texty východních náboženství 3. Čínský, japonský a kórejský buddhismus*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2011, str. 133.

priama skúsenosť, prenášanie učenia priamo z majstra na žiaka a náhle nahliadnutie pravdy.⁶¹

2. Spoločensko-politická situácia v období Korjŏ

Predtým, než si charakterizujeme buddhizmus v období Korjŏ, tak si opíšeme situáciu pred vznikom novej dynastie. Zvyšujúca sa moc trónu v neskorom období Silly vyvolala obrovské spory a vznik mocenských centier v krajine, ktoré postupne naberali na sile tým, že si vytvárali vlastné armády, poskytovali zbrane otrokom a získavali roľníkov tak, že im najímali pôdu s cieľom posilniť svoje politické pozície.⁶² Situáciu zhoršilo to, že od obyvateľov boli vymáhané vysoké dane ako od mocenských centier tak aj od vlády. To viedlo k rôznym revoltám a nepokojom. V tomto období sa objavili dvaja silní velitelia, ktorí založili nové štátne útvary. Kjŏnhwŏn (甄萱, 견훤 vl. 900-935) založil v roku 892 Neskoré Päkče (後百濟, 후백제) na území Čöndžu a Kungje (弓裔, 궁예 vl. 901-918) založil v roku 901 Neskoré Kogurjŏ (後高句麗, 후고구려). Obaja boli známi tým, že vládli despoticky a boli neskutočne krutí. Kjŏnhwŏn napríklad v roku 927 zabil kráľa v hlavnom meste Kjŏngdžu (慶州, 경주), uniesol najvyšších úradníkov a drancoval obyvateľstvo no zastavil ho v tom práve Kungje a jeho generál Wang Kŏn (王建, 왕건, posmrtný titul: Tädžo, 太祖, 태조 vl. 918-943).⁶³ Kungje svoje rané roky strávil v kláštore, kde bol mníchom (jeho mníšske meno bolo Söndžok, 善宗, 선죽), no neskôr sa pridal ku skupine banditov.⁶⁴ Po tom, ako ho z trónu zosadili jeho generáli sa v roku 918 vlády ujal Wang Kŏn. V roku 930 v bitke u dnešného Adongu (安東, 안동) v provincii Severný Kjŏngsang (慶尙北道, 경상북도) bolo Neskoré Päkče porazené, v roku 935 sa podrobil posledný kráľ Silly a v roku 936 bol Kjŏnhwŏn porazený.

⁶¹ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryŏ Dynasty (918-1392)*, str. 50.

⁶² Eckert, Carter J., Lee, Ki-baik, Lew, Young Ick, Robinson, Michael, Wagner, Edward W. *Dějiny Koreje*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009, str. 48-49.

⁶³ Ibid., str. 51-52.

⁶⁴ Lee, Peter H, Bary, de William Theodore, Ch'oe, Yongho, Kang, Hugh H. *Sources of Korean tradition*, str. 148.

Toto obdobie sa dá rozdeliť na 3 etapy a to na 1.) stabilizačné obdobie, ktoré trvalo od začiatku dynastie až po rok 1170, kde sa udiali najpodstatnejšie zmeny v dynastii a taktiež tu štát kultúrne rástol; 2.) vláda vojenskej kliky od 1170-1270 a to bolo jediné obdobie v dejinách Kórei, kde sa vlády ujali vojaci; 3.) od roku 1270 do konca dynastie, čo je charakteristické mongolským panstvom v štáte a postupným úpadkom dynastie.

Korjō (高麗, 고려 918-1392), názov štátu, ktorý Wang Kōn vytvoril skrátením slova Kogurjō posunulo svoje hranice smerom na sever až ku rieke Čchōngčchōnkang (清川江, 청천강).⁶⁵ Dynastia akceptovala sillskú šľachtu, sám Wang Kōn si bral za manželky dcéry zo sillského kráľovského rodu⁶⁶. Snažil sa presadiť ako legitímny dedič sillských tradícií a šikovne dosadil elitu Silly do vlády.⁶⁷ Formálne sa ale Korjō prihlásilo ku Číne, taktiež model jeho vlády vychádzal z čínskeho vzoru. Sám Wang Kōn totiž prijal kráľovský titul *čchōnsu* (天授, 천수), čo sa dá preložiť ako nebesami darovaný, čo znamená, že mandát dostal priamo od nebies, nehľadiac na čínskeho cisára.⁶⁸ Hlavné mesto presunul do svojho rodiska Kāgjōngu (開京, 개경).⁶⁹ Pred svojou smrťou vydal dokument nazývaný Desať príkazov (訓要十條, 훈요십조), v ktorom sa vyjadroval, aký štát hodlá vytvoriť, teda akýsi odkaz pre nasledujúcich panovníkov. Týchto desať príkazov rozoberajú spôsob vlády, fungovanie administratívy, náboženstvo a aj geomanciu (風水, 풍수)⁷⁰. Vytvorila sa nová elita, nový výber úradníctva, určilo sa štátne náboženstvo.

⁶⁵ Eckert, Carter J. *Dějiny Koreje*. str. 53.

⁶⁶ Na utvrdenie si práva na trón a na posilnenie vzťahov medzi lokálnymi vládcami vyriešil manželstvom.

⁶⁷ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryō Dynasty (918-1392)*, str. 85.

⁶⁸ Ibid., str. 81.

⁶⁹ Dnešné mesto Kāsōng (開城, 개성) v KEDR.

⁷⁰ *Pchungsu*, doslova náuka o vetre a vode, je známejšia pod čínskym termínom *Feng shui*. Je to učenie, kde sa skúmajú rysy krajiny a zisťujú sa priaznivé či nepriaznivé miesta. Tok energie *ki* (č. qi, 氣, 기) tu hraje dôležitú úlohu vo vytváraní prospešných miest pre človeka. Taktiež sa týmto učením zisťuje vhodné miesto na stavbu budov či hrobov. Verí, sa, že vietor dokáže rozohnať energiu *ki*, a preto je treba prispôbiť miesto tak, aby sa zabránilo úniku energie, ktorá by mala prúdiť. Voda na druhej strane nedokáže prenášať *ki* a preto vhodné miesto je také, kde je vpredu rieka, aby zabránila úniku *ki*. Hrobky sa väčšinou stavali smerujúce na juh. Každá svetová strana mala tradične priradené zviera, a to na východe modrý drak, na západe biely tiger, na juhu fénix a na severe korytnačka prepletená s hadom. Všetky tieto faktory hrajú dôležitú úlohu pri skúmaní topografie krajiny

Kráľ Kwangdžong (光宗, 광종 vl. 949-975) v roku 958 vytvoril úradnícke skúšky *kwagŏ* (科擧, 과거)^{71.72} Tak by mohli byť do úradov dosadení vzdelaní literáti, bez ohľadu na ich pôvod, čo ale vyvovalo radu nespokojností hlavne medzi vojenskými úradníkmi a ďalšou vysokou aristokraciou, ktorá sa dostala k moci iba vďaka tomu, že sa účastnila na založení novej dynastie. Mnohí, ktorí sa odmietli podriaďovať boli potrestaní.⁷³

V období Korjŏ sa zásadne zvyšoval záujem o konfucianizmus, kde sa uprednostňoval racionálny prístup k riešeniu verejných vecí a problémov. Konfucianizmus podľa ktorého by mal byť riadený štát, apeloval na päť základných vzťahov (五倫, 오륜).⁷⁴ Aj keď vplyv konfucianizmu bol čoraz silnejší, mnohí literáti boli zároveň buddhistami alebo boli zbehlí v tomto učení. V roku 922 za vlády kráľa Sŏngdžonga (成宗, 성종 vl. 981-997) vznikla Štátna univerzita *Kukčagam* (國子監, 국자감) a to bolo začiatok vzdelanosti v Korju. Kráľ Sŏngdžong sa snažil rozšíriť vzdelanie aj do dedín a to tak, že tam posielal vzdelných učencov, aby učili ľud. Neskôr za vlády Indžonga (仁宗, 인종 vl. 1122-1146) sa na dedinách zriadili školy.⁷⁵

V tomto období došlo k niekoľkým stretom ako aj s Kitanmi, Džurdženmi tak aj s Mongolmi. V roku 926 Kitani dobyli Parhã (渤海, 발해 698-926), ktoré ležalo na území Mandžuska. To znamenalo, že sa stali priamymi susedmi Korja. Vďaka schopnostiam diplomata Sŏ Hŭiho (徐熙, 서희 940-998) dostali Kórejčania územie na východe od rieky Jalu (鴨綠江, 압록강), ktoré kedysi patrilo štátu Kogurjŏ späť.⁷⁶ Druhý stret s Kitanmi bol už priamy, kde pod vedením kitanského

a priaznivosti daného miesta. Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryŏ Dynasty (918-1392)*, str. 102-103.

⁷¹ Ten, kto chcel patriť do úradníckej vrstvy, tak musel prejsť úradníckymi skúškami. Najprv boli prístupné každému, neskôr sa stali záležitosťou elity. Medzi *kwagŏ* skúšky za dynastie I patrili 1.) literárne skúšky *Mungwa* (文科, 문과) 2.) vojenské - *Mugwa* (武科, 무과) a 3.) skúšky pre dedičných odborníkov - Čapgwa (雜科, 잡과).

⁷² Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryŏ Dynasty (918-1392)*, str. 87.

⁷³ Eckert, Carter J. *Dějiny Koreje*. str. 53.

⁷⁴ Medzi päť základných konfuciánskych vzťahov patrí: 1.) vzťah medzi panovníkom a poddaným; 2.) vzťah medzi otcom a synom; 3.) vzťah medzi starším a mladším; 4.) vzťah medzi mužom a ženou; 5.) vzťah medzi priateľmi.

⁷⁵ Eckert, Carter J. *Dějiny Koreje*. str. 60.

⁷⁶ Lee, Peter H, Bary, de William Theodore, Ch'oe, Yongho, Kang, Hugh H. *Sources of Korean tradition*, str. 170-171.

panovníka obsadili Käsong. Kráľ hneď uprchol na juh ale Kitania prekvapujúc sa po čase stiahli späť. V roku 1018 došlo k tretej invázii Kitanov do Korja, no boli následne porazení.⁷⁷ Po Kitanoch sa objavil ďalší problém a to Ďžurdženi, ktorí boli potomkovia Mandžuov. V roku 1115 si Ďžurdženi založili vlastný štát Jin (大金 1115-1234), neskôr požadovali od Korja ich zvrchovanosť a Korjō, aby sa vyhlo konfliktu sa stalo ich vazalmi.

V roku 1170 vypukla vzbura vojenských úradníkov a následne vláda vojenskej kliky a rodu Čchō, ktorá trvala do roku 1270. Bolo to prvý a zároveň poslednýkrát v histórii, kedy sa vlády zmocnili vojaci. Medzitým ale za následok smrti mongolského posla vracajúceho sa z Kórei, v roku 1231, mongolská armáda zaútočila na Korjō. Kráľovský dvor v roku 1232 tak uprchol na ostrov Kanghaiwado (江華島, 강화도), kde sa Mongoli neodvážili. Zatiaľ čo kráľovský dvor žil na ostrove v prepychu, Mongoli drancovali obyvateľstvo Korja. Mongolské invázie nakoniec skončili kapituláciou korjōvského dvora. V roku 1258, rod Čchō padol a postupne sa vracala politická autorita kráľovského dvora. Nepokoje skončili mierovou zmluvou v roku 1270.

2.1. Buddhismmus v období Korjō

Aj keď bol buddhizmus v tomto období štátnym náboženstvom, pre obyvateľov Korja je typický synkretizmus rôznych myšlienkových smerov.

Desať príkazov kráľa Wang Kōna sa dotýka ako aj spôsobu vlády, tak aj náboženstva a myšlienky zachovania tradíc. Predpisy číslo 1, 2 a 6 sa zaoberajú buddhizmom, 4 a 8 sa venuje geomancii, ktorá bola v tomto období nesmierne dôležitá. Zvyšok príkazov obsahuje praktické rady ohľadne politiky a administratívy. Uvediem si preklad prvého príkazu podľa P. Lee:

Úspech (大業, 대업) našej krajiny závisí na milosti a ochrane buddhu. A práve preto by sa kláštory sōnových (禪宗, 선종) a doktrínárnych škôl (敎宗, 교종) mali stavať, aby tam boli poslaní najvyšší mnísi (住持, 주지) aby praktikovali učenie a slúžili Buddhovi. Keby sa v budúcnosti zákerní ministri dostali k moci a boli by ovplyvnení žiadosťou mníchov,

⁷⁷ Eckert, Carter J. *Dějiny Koreje*. str. 62-63.

tak by sa kláštory rôznych škôl hádali medzi sebou, aby dosiahli úspech. Tomu by sa malo vyhnúť.⁷⁸

Tu jasne vidíme spoliehanie sa na silu buddhu a môžeme z toho vyvodit', že sa buddhizmus v tomto období bral ako štát ochraňujúci. Podľa Vermeerscha ochrana či sila buddhu naznačuje tiež konfuciánske videnie sveta, kde sa namiesto nebies (天, 천) používa slovo buddha.⁷⁹

Ďalší príkaz znie nasledovne:

Všetky kláštory boli postavené na základe merania a skúmania vlastností krajiny, ktoré uskutočnil mních Tosŏn (道詵, 도선). Povedal: „Ak sú kláštory stavané na miesta, ktoré neboli mnou určené, energia zeme (地德, 지덕) bude narušená a to urýchli pád dynastie.“ Nasledujúce generácie či už kráľ a princ (公侯, 공후), kráľovná (后妃, 후비), úradníci (朝臣, 조신) postavili len tak (podľa seba) predkovské kláštory (願堂/願刹, 원당/원찰), tak sa je čoho obávať. Na konci Silly boli postavené stúpy, čo spôsobilo, že sa energia zeme stratila a tak musíme byť na pozore.⁸⁰

V druhom príkaze je vysvetlený vzťah a vzájomné pôsobenie geomancie a buddhizmu, presnejšie stavenie kláštorov na vhodných miestach. Mních Tosŏn je známy tým, že preniesol učenie Pchungsu do Kórei. Wang Kŏn sa na jeho schopnosti spoliehal pri stavbe kláštorov a iných dôležitých stavieb.⁸¹

Šiesty príkaz Wang Kŏna, je ten, ktorý sa zaoberá konaním rituálov. Znie nasledovne:

Môj záujem leží v dvoch rituáloch. Sviatok lampiónov (燃燈, 연등) slúži na uctievanie Buddhu a Pchalgwan (八關, 팔관) slúži na uctenie si nebeských duchov (天靈, 천령), piatich posvätných hôr (五嶽, 오악) a slávnych pohorí (名山, 명산), hlavných riek (大川, 대천) a dračieho kráľa (龍神, 용신). Keď v budúcnosti nejakí úradníci by chceli zmeniť

⁷⁸ Lee, Peter H, Bary, de William Theodore, Ch'oe, Yongho, Kang, Hugh H. *Sources of Korean tradition*, str. 154.

⁷⁹ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryŏ Dynasty (918-1392)*, str. 99.

⁸⁰ DB of Korean Classics, dostupné na http://db.itkc.or.kr/index.jsp?bizName=MK&url=/itkcdb/text/bookListIframe.jsp?bizName=MK&seojiId=kc_mk_a004&gunchalId=av002&NodeId=&setid=7014767 [cit. 1.8.2014].

⁸¹ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryŏ Dynasty (918-1392)*, str. 107.

niečo na festivaloch (pridať niečo, alebo zredukovať), tak by mali byť zastavení. Od začiatku som prisahal, že dni zhromaždenia (法會日, 법회일) by sa nemali konať v deň národného smútku (國忌日, 국기일)⁸². Keď kráľ spolu s ministrami oslavujú, tak by sa to malo vykonávať s úctou.⁸³

Korjō bolo pokračovateľom sillských tradícií a ako uvidíme, tieto rituály mali nesmierne dôležitú funkciu v štáte.

V Korju bola administratíva sanghy⁸⁴ v rukách vlády. V Sille mal fungovanie sanghy na starosti Národný patriarcha (國統, 국통)⁸⁵, ktorý bol vedúcou hlavou buddhistických záležitostí. Okrem tejto funkcie tu bola ďalšia a to Národný učiteľ (國師, 국사), ktorý bol reprezentatívnou hlavou sanghy. V Korju pozícia Národného patriarchu zanikla a namiesto toho vznikla pozícia Kráľovského učiteľa (王師, 왕사).⁸⁶ Aj keď už v tomto období bolo viditeľné rozdelenie náboženstva a politiky, počas korunovácie panovníka mali Národný a Kráľovský učiteľ dôležitú funkciu. Taktiež slúžili ako kráľovi radcovia väčšinou vo veciach šírenia dharmy medzi ľuďmi.⁸⁷ Kráľovskí a Národní učitelia boli najvyššie pozície, aké mohli mnísi získať a tešili sa tak veľkej úcte ako aj na dvore tak aj medzi obyčajnými ľuďmi.⁸⁸

Sňonové a doktrinárne školy boli naďalej hlavnými centrami učenia. Wang Kōn spolu s rodinou mal blízke vzťahy s meditačnými školami a kráľ si často nechával pozývať mníchov meditačných škôl, ktorí prišli z Číny a obracal sa na nich o rady, či už politické alebo náboženské. Je známe ale, že Wang Kōn si rovnako vážil obe školy a ich učenia. V jedenástom storočí sa mních Ťičchōn (義天, 의천 1055-1101) snažil zjednotiť tieto dve školy. Jediný problém, ako sa vyjadril videl v tom, že akým spôsobom sa prenáša učenie. V meditačných školách sa

⁸² Myslia sa tu dni pohrebu panovníka.

⁸³ DB of Korean Classics, dostupné na http://db.itkc.or.kr/index.jsp?bizName=MK&url=/itkcdb/text/bookListIframe.jsp?bizName=MK&seojiId=kc_mk_a004&gunchaId=av002&NodeId=&setid=7014767 [cit. 2.8.2014].

⁸⁴ Mníšska obec.

⁸⁵ Prvým národným patriarchom v Sille bol kogurjōvský mních Hjetjang (蕙亮, 혜량). Lancaster, Lewis R., Kikun Suh a Chai-shin Yu (eds.). *Buddhism in Koryō: A Royal Religion*. Fremont: Asian Humanities Press, 2002, str. 5.

⁸⁶ Lancaster, Lewis R., Kikun Suh a Chai-shin Yu (eds.). *Buddhism in Koryō: A Royal Religion*, str. 7-8.

⁸⁷ Ibid., str. 8-9

⁸⁸ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryō Dynasty (918-1392)*, str. 238.

apeluje na prenos učenia z mysle na myseľ, teda z majstra na žiaka. No pre ľudí, ktorí nemajú až také schopnosti, by takúto formu učenia iba odmietli. Preto vytvoril školu Čchöntchä (天台, 천태)⁸⁹, a snažil sa ukázať, že medzi učením *Sŏn* a Avatansaka sútrou sú určité podobnosti.⁹⁰

Zaujímavosťou tu predstavuje syntéza buddhizmu a pôvodných kultov. Sám Wang Kŏn obhajoval buddhizmus ako aj pôvodné kulty a taoizmus. Po úspešnom zjednotení polostrova zanechal po sebe správu o tom, ako sa spoliehal na silu Buddhu a pôvodných božstiev. Uvedieme si preklad spisu zostaveného podľa P. Lee.

Počas svojho života som sa ocitol v mnohých ťažkostiach a mnohé som nedokázal prekonať. Vojaci obkľúčili komandériu Hjŏndo (玄菟, 현도)⁹¹ a vypukla tragédia v Činhan (辰韓, 진한)⁹². Ľud sa nemal na čo spoliehať a ich domovom chýbala akási ochrana. Pred Nebesiami som prisahal, že potlačím zlé sily, aby som zachránil ľudí z ich utrpenia aby mohli slobodne robiť na poliach a pestovať remeslá vo svojich dedinách. Viac ako dvadsať rokov som sa zapájal do námorných a horlivých bitiek, sám som riskoval ostreľovanie šípmi a kameňmi, pri tom som sa spoliehal na silu Buddhu a tiež na moc taoizmu. Postupujúc tisícic *ri* (里, 리)⁹³ na juh alebo na východ som používal zbrane ako svoju podložku pod hlavu. Na jeseň v roku 936, blízko pevnosti Sungšŏn (嵩善, 승선) som mal stret s armádou Neskorého Päkče. [...] druhým úderom vojenského bubna sa povstalci ako ľad roztopili. Víťazné piesne sa vznášali do neba a oslavné zvuky otriasli krajinou [...] Nevykonal som ani najmenšie previnenie a taktiež som neublížil ani steblo trávy. Na to, aby som odpovedal na živobytie stanovené Buddhom a aby som odčinil podporu, ktorú som dostal od horských duchov (山神, 산신), tak som nariadil vládnym úradníkom, aby postavili lotosový palác⁹⁴ a pomenovať horu na ktorej sa nachádza ako Čchŏnho (天護,

⁸⁹ Škola Čchöntchä naväzovala na čínsku školu Tiantai, ktorá bola vytvorená mníchom Zhiyi (智顛 538-597). Jej učenie bolo založené na Lotosovej sútre (s. Saddharmapundarika sūtra, 法華經, 법화경).

⁹⁰ Lancaster, Lewis R., Kikun Suh a Chai-shin Yu (eds.). *Buddhism in Koryŏ: A Royal Religion*, str. 107.

⁹¹ Hjŏndo- jedna zo štyroch hanských komandérií (漢四郡, 한사군), ktoré boli založené v roku 108-107 pr.n.l. Ďalšie tri komandérie boli Nangnang (樂浪, 낙랑), Imdun (臨屯, 임둔) a Činbŏn (眞番, 진번).

⁹² Činhan - jeden z politických útvarov konfederatívnej ríše Samhan (三韓, 삼한), ktorý sa nachádzala na juhu Kórejského polostrova. Ďalšími boli Mahan (馬韓, 마한), a Pjŏnhan (弁韓, 변한).

⁹³ *Ri* - dĺžková miera. 1 *ri* predstavuje 392,7 m.

⁹⁴ Mieni sa tu buddhistický kláštor.

친호) a kláštor Kätchäsa (開泰寺, 개태사). Nech mi Buddhova moc poskytne ochranu a nech ma Nebeská sila neopustí.⁹⁵

Táto správa je dôkazom, že popri buddhizmu bola viera v lokálne božstvá a taoizmus ešte stále živá. Aj keď bol Wang Kõn za svoje spoliehanie sa na Buddhu a božstvá kritizovaný, reagoval tak, že v ťažkých chvíľach to boli práve tie veci, ktoré boli ľuďom najbližšie.⁹⁶

Podľa Hõ Hüng-sika aj keď v Korju prevládala buddhistická myšlienka reinkarnácie, medzi obyčajnými ľuďmi bola obvyklá viera spojená s narodením, ktorá sa viaže na prírodu ako slnko, mesiac atď. O Kang Kam-čchanovi (姜邯贊, 강감찬 948-1031), vojenskom veliteľovi sa verilo, že bol inkarnáciou hviezdy. Slávny spisovateľ I Kju-bo (李奎報, 이규보 1168-1241) bol taktiež spájaný s hviezdny božstvom. Náväznosť na minulé životy tu bola silná. Skutky z minulých životov ovplyvňujú súčasný život. Aké má človek postavenie v tomto živote, záleží na minulých životoch. Verilo sa, že mnísi boli mníchmi a králi boli ochrancovia mníchov v minulých životoch. Úradníkom sa na druhej strane pripisovali ochranné zvieratá alebo hviezdy. No obyčajní ľudia boli buď stavovce alebo bezstavovce.⁹⁷ O Kjõnhwõnovi sa píše, že jeho narodenie bolo spojené so stonožkou, ktorá chodila každú noc v prestrojení muža ku jednej žene.⁹⁸ Hoci sa Kjõnhwõn zaslúžil o založenie Neskorého Päkče, vidíme, že sa o rebeloch verilo, že boli nižšími inkarnáciami.

Kláštory boli dôležité centrá, kde sa šírila náuka, konali rôzne aktivity, stretnutia a taktiež rituály, ktorých bol v období Korjõ hojný počet. Postupom času tak kláštory získali nemalé príjmy a bohatstvo. Jedným z hlavných dôvodov bola pôda, ktorú dostali od štátu.⁹⁹ Podľa výpočtov, kláštory v Korju kontrolovali asi jednu šestinú celkovej obrábanej pôdy. Na začiatku dynastie, tie kláštory, ktoré sa zaslúžili o zásluhy voči kráľovi dostali od neho pôdu spolu s otrokmi. Neskôr ale

⁹⁵ Lee, Peter H, Bary, de William Theodore, Ch'oe, Yongho, Kang, Hugh H. *Sources of Korean tradition*, str. 244-245.

⁹⁶ Ibid., str. 243.

⁹⁷ Lancaster, Lewis R., Kikun Suh a Chai-shin Yu (eds.). *Buddhism in Koryõ: A Royal Religion*, str. 17-18.

⁹⁸ Irjõn., *Samguk jusa. Nepominutelné události Tří království*, str. 113.

⁹⁹ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryõ Dynasty (918-1392)*, str. 271.

panovníci podporovali kláštory, v ktorých sa nachádzali ich svätyne,¹⁰⁰ čo vyústilo v stále vzrastajúci sa počet kláštorov, ktoré mali ekonomickú moc.

Typické pre kláštory bolo aj konanie rôznych stretnutí a spoločenských aktivít pre ľudí. Mnohí laici pestovali súcit, ktorý mohli získať prácou alebo sa šírilo vzdelanie, keďže kláštory fungovali ako súkromné vzdelávacie inštitúcie. Na jednej strane to umožňovalo spojiť doktrínu s obyčajnými ľuďmi, na druhej strane ale takéto združovanie postupne prinieslo isté problémy. Časom sa nedalo rozlíšiť medzi dedinou a kláštorom, keďže všetky aktivity spojené s dedinou sa ako keby preniesli do kláštorov ako napríklad obrábanie pôdy, chov dobytku či výroba alkoholu.¹⁰¹

Tripitaka Koreana (八萬大藏經, 팔만대장경) je súbor buddhistického kánonu v čínštine ktorý je vyrytý na drevených matriciach a patrí medzi unikátne pamiatky tohto obdobia. Súbor obsahuje 81 258 drevených matric a tie su považované za vrchol umenia, čo sa týka presnosti rezby znakov a kaligrafického štýlu. Tripitaka (三藏, 삼장) v sanskrite znamená „tri koše“, je to indický buddhistický kánon obsahujúci 1.) Sútrapitaka - kôš sútier; 2.) Vinajapitaka - kôš vinají, mníšskych pravidiel; 3.) Abhidharmapitaka - kôš rozpráv, tiež kôš vyššieho učenia.¹⁰² Prvá Tripitaka bola vyrobená v roku 1011 počas útokov Kitanov za vlády kráľa Hjöndžonga (顯宗, 현종 vl. 1009-1031). Verilo sa, že vyrezaním Tripitaky, tak moc Buddha dokáže odvrátiť cudzie nájazdy do krajiny.¹⁰³ No v roku 1231 počas mongolských nájazdov bola Tripitaka zničená. A tak sa v roku 1236 na ostrove Kanghwado zhotovila nová *Tripitaka Koreana*, ktorá sa dnes nachádza v kláštore Hainsa (海印寺, 해인사) pri meste Tăgu (大邱, 대구). I Kju-bo uvádza list, kde kráľ Kodžong (高宗, 고종 vl. 1213-1259) nalieha znova zhotoviť Tripitaku. Vo svojom liste opisuje krutosť Mongolov, ktorí okrem drevených matric, zničili mnoho buddhistických textov či obrazov. Píše:

¹⁰⁰ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryŏ Dynasty (918-1392)*, str. 310-312.

¹⁰¹ Lancaster, Lewis R., Kikun Suh a Chai-shin Yu (eds.). *Buddhism in Koryŏ: A Royal Religion*, str. 9-10.

¹⁰² Abhidharmapitaka obsahuje opisy o tom, aké sú veci v skutočnosti a aký je ich vzťah k tomu, ako sa javia. Vysvetľuje sa tu príčinnosť javov odhaľovanie povahy vecí z ktorých sa skladá náš svet. Williams, Paul; Tribe, Anthony. *Buddhistické myslenie: úplné uvedení do indické tradice*, str. 42.

¹⁰³ Lee, Peter H, Bary, de William Theodore, Ch'oe, Yongho, Kang, Hugh H. *Sources of Korean tradition*, str. 238.

[...] Navyše, krajina, ktorá uctieva Buddhovo učenie (s. Buddhadharm, 佛法, 불법) a nemá obrovský poklad, sa nemôže usporiadať s jeho stratou. Ako kvôli takejto dôležitosti môžeme váhať ju znova nezhotoviť [...] ¹⁰⁴

Podľa tohoto listu je jasné, že viera v silu buddhu a opätovné zhotovenie Tripitaky by znova navrátilo mier v krajine. Podľa Vermeerscha ale viac ako sila samotných drevených matric tu je dôležitý sľub kráľa zhotoviť Tripitaku. ¹⁰⁵

Medzi najväčších mysliteľov tejto doby je považovaný mních Činul (知訥, 지눌 1158-1210). Jeho hlavným cieľom bolo spojiť meditačnú školu so školou Hwaom. Po rôznych štúdiách sa mu ukázalo, že slová Buddhu sa nakoniec vyvinuli do učenia doktrinárnych škôl a Buddhova myseľ do škôl meditačných. ¹⁰⁶ Pod jeho vedením sa Školy deviatich hôr premenovali na sektu Čogje (曹溪, 조계). Základnou tézou tejto sekty sa stalo „náhle osvietenie a postupné vzdelávanie“, kde základ praxe tvorí ako aj meditácia, tak aj opakovanie mena Buddhu a čítanie sútier. ¹⁰⁷

Koncom dynastie Korjô tu bol výrazný záujem o neokonfucianizmus, ktorý sa vyvíjal v dobe dynastie Song a Yüan. Za človeka, ktorý priniesol učenie neokonfucianizmu do Kórei sa považuje učenec An Hjang (安珦, 안향 1243-1306). ¹⁰⁸ Postupom času tu boli učitelia, ktorí výrazne odmietali učenie buddhizmu ako aj taoizmu. Jeden z najznámejších odporcov buddhizmu sa považuje učenec Pak Čcho (朴礎, 박초 1367-1454), ktorý po sebe zanechal niekoľko spisov s antibuddhistickými myšlienkami. ¹⁰⁹

¹⁰⁴ Lee, Peter H, Bary, de William Theodore, Ch'oe, Yongho, Kang, Hugh H. *Sources of Korean tradition*, str. 239.

¹⁰⁵ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryô Dynasty (918-1392)*, str. 350-351.

¹⁰⁶ Lee, Peter H, Bary, de William Theodore, Ch'oe, Yongho, Kang, Hugh H. *Sources of Korean tradition*, str. 229.

¹⁰⁷ Eckert, Carter J. *Dějiny Koreje*. str. 75.

¹⁰⁸ Lee, Peter H, Bary, de William Theodore, Ch'oe, Yongho, Kang, Hugh H. *Sources of Korean tradition*, str. 251.

¹⁰⁹ Ibid., str. 206.

3. Rituály

Rituál ako samostatná náuka sa vyvinula koncom dvadsiateho storočia. Táto náuka sa väčšinou zaraďuje k predmetu výskumu náboženstva. Durkheim uviedol, že náboženstvo je odraz spoločnosti v ktorej sa vyvíjala. Rituál bol dôležitým prvkom náboženstva vďaka ktorému sa mohli jednotlivci začleniť do skupiny a cítiť tak pocit súdržnosti. Rituály slúžili na zachovanie skupiny. Ďalej vysvetľuje, že tí čo sa zúčastnia na rituále, aj keď veria, že slúžia bohom, podľa neho to vlastne vyvoláva akýsi psychologický efekt, kde získavajú morálne hodnoty a hlavne pocit, že patria do určitej skupiny.¹¹⁰

Rituály okrem toho, že sa definujú ako vyjadrenie určitých spoločenských vzťahov, kde hraje dôležitú úlohu rola jednotlivca v spoločnosti, taktiež sa charakterizujú ako nadprirodzená či posvätná skutočnosť určitej skupiny.¹¹¹

Obdobie Korja je typické veľkým počtom rituálov. Základnou charakteristikou rituálov v Korju je to, že viac ako štyristo rokov sa konali pod záštitou kráľovských rodín a taktiež ich hlavným cieľom bolo pranie dlhovekosti kráľovi, či uctievanie kráľovských predkov.¹¹² Jeden z najdôležitejších zdrojov, ktorý nám pomáha nahliadnúť do charakteru rituálov je kronika Korjōsa, ktorá ich zaznamenáva v hojnom počte. Kronika bola zostavená konfuciánskymi učencami v roku 1452 a spolu s jej dodatkom, Korjōsa čörjo (高麗史節要, 고려사절요), zaznamenáva podľa výpočtov Kim Čong-mjōnga okolo tisíc rituálov, kde z toho je viac ako deväťdesiat rôznych buddhistických.¹¹³ Vermeersch ale namietla, že v skutočnosti ich bolo oveľa viac.¹¹⁴ Jedno je isté, že v mnohých prípadoch sa spomína iba názov rituálu a z toho je skoro nemožné vyvodiť, akým spôsobom sa daný rituál konal. To je ale pochopiteľné, keďže kroniku zostavovali konfuciánski učitelia, ktorí často neschovávali pohľadanie voči učeniu buddhizmu.

¹¹⁰ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryŏ Dynasty (918-1392)*, str. 315.

¹¹¹ *Encyclopedia Britannica*, dostupné na [www: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/504688/ritual>](http://www.britannica.com/EBchecked/topic/504688/ritual) [cit. 10.8.2014].

¹¹² Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 20.

¹¹³ *Ibid.*, str. 56.

¹¹⁴ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryŏ Dynasty (918-1392)*, str. 313.

4. Jöndŭng hö

Jöndŭng hö (燃燈會, 연등회) je Sviatok lampiónov, ktorý spolu so Zhromaždením ôsmych predpisov, teda Pchalgwan hö (八關會, 팔관회), patril k najdôležitejším buddhistickým rituálom v Korju.¹¹⁵ Tieto dva rituály sa označujú ako veľké komunálne sviatky čo sa týka škály, keďže zahrňovali veľký počet zúčastnených. Hoci na oboch sviatkoch bol prítomný kráľ, kde sa vymieňali oficiálne pozdravy, prebiehal banket, sviatok lampiónov mal oproti Pchalgwan hö distinktívnejšie buddhistické rysy.¹¹⁶ Je známe, že jöndŭng hö sa slávil v troch variantách. Jeden bol sviatok lampiónov, ktorý sa konal pravidelne, druhý bol ten, ktorý sa odohrával pri mimoriadnej príležitosti a nakoniec je tu sviatok lampiónov, ktorý sa slávil v deň Buddhových narodenín¹¹⁷, ktorý pokračoval počas dynastie I až dodnes, kde sa oslavuje ako v Kórei tak aj v ostatných ázijských krajinách.

Na začiatku si rozoberieme rituál podrobne a to podľa významu, ktorý niesol pôvodne, jeho špecifické rysy a význam, neskôr sa podívame na to ako sa ďalej rozvíjal mimo Indie a ako sa vykonával najprv v Číne, kde máme zmienku o tom, že sa konal skôr ako prvotný rituál v Kórei a taktiež nahliadneme do susedného Japonska.¹¹⁸ Charakteristikou rituálu od počiatku jeho konania až do doby, kedy sa dostal do Číny, Kórei a Japonska nám pomôže získať celistvý obraz o jeho základných rysoch.

¹¹⁵ Kim, Čong-mjông. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 129.

¹¹⁶ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryŏ Dynasty (918-1392)*, str. 324.

¹¹⁷ Kim, Čong-mjông. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 129

¹¹⁸ *Ibid.*, str. 129-130.

4.1 Význam termínu jōndŭng hō

Počiatok zapalovania lampiónov nachádzame už v Indii, kde sa tento rituál ďalej rozšíril do Ázie. Lenže, kým dorazil na Ďaleký východ, tak sa od prvotného sviatku konaného v Indii patrične líšil. Je známe, že zapalovanie lampiónov slúžilo ako obetný dar Buddhovi. Taktiež to má hlboký význam pre kultiváciu mysle toho, kto sa podieľa na zapalovaní lampiónov.¹¹⁹

Tradícia hovorí, že názov Indus od slova India (印度) má spojenie s mesiacom, keďže v sanskrite Indu symbolizuje mesiac a množné číslo Indus znamená obraz mesiaca, ktorý žiari svojím svetlom¹²⁰. V spise Xuanzanga (玄奘)¹²¹, nazývaný Zápisky o západných krajinách za veľkých Tangov (大唐西域記, *Da Tang Xiyu Ji*) sa píše o zákone, ktorý vedie ľudí a riadi veci a je ako mesiac, ktorý žiari na podnebesia. Svetlo, ktoré nás vedie z temnoty sveta utrpenia, inými slovami svetlo mesiaca je zákon mudrcov a tiež sa nazýva pravdou Buddhu. Taktiež sa to dá porovnať k svetlu (s. dípa), ktoré nás vedie z temnej cesty ku pravde. Svetlo, ktoré nás vyvedie z temnoty ku pravde sa nazýva „svetlom Buddhovho učenia“ *fadeng* (法燈, 법등)¹²². A tak žiariace svetlo našej múdrosti nazývame *randeng/jōndŭng* (燃燈, 연등) alebo *randenghui/jōndŭng hō* (燃燈會, 연등회). Okrem termínu *jōndŭng* sa tu používa aj *kandeng/kandŭng* (看燈) alebo *guandeng/kwandŭng* (觀燈). Toto označenie symbolizuje akt, kde sa jedincova myseľ rozžiari pri pozeraní sa na lampióny.¹²³

¹¹⁹ Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 130.

¹²⁰ Čōnggak, *Hangukŭk ũi pulgjo ũirje I: Sangyong ũirje čungsim ũro*, Undžusa: 2001, str. 275.

¹²¹ Xuanzang (玄奘, 602-664) bol buddhistický mních, vzdelanec, prekladateľ a cestovateľ, ktorý bol známy svojou cestou do Indie, kde strávil sedemnást' rokov a priniesol odtiaľ buddhistické texty.

¹²² Termín 法燈 tu prekladáme ako svetlo Buddhovho učenia.

¹²³ Čōnggak. *Hangukŭk ũi pulgjo ũirje I: Sangyong ũirje čungsim ũro*, str. 275-276.

4.2 Sviatok lampiónov v Číne a Japonsku

Ako je známe, tradícia zapalovania lampiónov sa logicky vďaka geografickej polohe z Indie preniesla do Číny a potom do Kórei a susedného Japonska. Už za neskorých Hanov (後漢 25-220) existuje zmienka o tom ako cisár v roku 180 n.l. vypravil štátneho úradníka do kláštora Putuosi (普陀寺), aby nakrmil mníchov a zapálil tam lampióny.¹²⁴ Gomez ale uvádza, že v spisoch za dynastie Song (宋朝, 960-1279) sa píše, že tradícia zapalovania lampiónov sa začala v neskoršom období dynastie Sui (隋朝 581-618) za vlády cisára Yanga (煬帝 vl. 605-616).¹²⁵ Cisár Yang zložil báseň o Sviatku lampiónov na Nový rok, kde opisuje jeho charakter.¹²⁶ V zázname Dejín štátu Sui (隋書, *Suishu*) sa opisuje sviatok Nového roku ako veľkolepá oslava sprevádzaná vínom, dobrým jedlom, preplnenými ulicami baviacich sa ľudí, akrobatov, hlasnou hudbou a rôznymi predstaveniami, kde umelci mali na sebe napríklad masky zvierat, ktorá sa konala ako v hlavnom meste tak aj v ostatných prefektúrach/provinciach celú noc v pätnásty deň prvého lunárneho mesiaca.¹²⁷

Aj keď bol sviatok lampiónov na počiatku oslavou Buddhových narodenín, Vermeersch uvádza, že keď sa Sviatok lampiónov rozšíril do Číny, tak bol zlúčený s oslavou Prvého vládcu *shangyuan* (上元), sviatku Vládco troch svetov *sanyuan* (三元).¹²⁸ Každý z vládcov zastupuje určitý dátum v kalendári a to pätnásteho dňa prvého, siedmeho a desiateho mesiaca lunárneho kalendára, kde dohliada nad skutkami ľudí.¹²⁹ Kim Čong-mjōng uvádza, že sviatok lampiónov oslavovaný v prvom mesiaci lunárneho kalendára bol buddhistický, zatiaľ čo Vermeersch zastáva názor, že sviatok lampiónov počas oslavy *shangyuan* (上元) patrí výhradne do

¹²⁴ Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 132.

¹²⁵ Ning, Qiang. *Art, Religion and Politics in Medieval China: The Dunhuang Cave of the Zhai Family*. University of Hawaii Press, 2004, str. 123. [Gomez, *The Land of Bliss*, str. 127.]

¹²⁶ Ibid., str. 28.

¹²⁷ Ning, Qiang. *Art, Religion and Politics in Medieval China: The Dunhuang Cave of the Zhai Family*, str. 125-126.

¹²⁸ *Sanyuan* (三元) alebo Vládcovia troch svetov sú nebeskí úradníci taoistického panteónu zastupujúci nebesá, zem a vodu. Prvý z nich je *shangyuan* (上元), teda nebeský úradník, považovaný za najdôležitejšieho z tejto trojice.

¹²⁹ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryŏ Dynasty (918-1392)*, str. 324.

čínskej tradície.¹³⁰ Ale bolo to až za Tangov (唐 618-907) kedy sa Sviatok lampiónov slávil pravidelne v pätnásty deň prvého lunárneho mesiaca.¹³¹ V spisoch *Chaoyeqianzai* (朝野僉載)¹³² z roku 713 sa opisuje aký veľkolepý bol Sviatok lampiónov a ako prebiehala jeho oslava počas pätnásteho a šestnátého dňa prvého mesiaca.¹³³ Uvedieme si časť spisu:

V noci pätnásteho a šestnátého dňa prvého mesiaca v druhom roku vlády cisára Ruizong [睿宗] v ére *Xian Tian* [先天] boli lampiónové kolesá [燈輪]¹³⁴ vysoké dvadsať *zhang* [丈]¹³⁵ umiestnené pred bránou Anfu [安福門] v hlavnom meste. Lampiónové kolesá boli ozdobené brokátom, damaškom a taktiež predmetmi zo zlata a jadeitu. Päťdesiat tisíc lampiónov na kolesách bolo zapálených a tie vyzerali ako kvitnúce stromy. Viac ako tisíc dvorných dám bolo oblečených do vkusných šiat s krásnymi šálmi, kde sa ich perlové a jadeitové doplnky trblietali [pod svetlom]. Na tvári voňavý púder [...] Tieto dámy tancovali a spievali pod stromami lampiónových kolies tri dni a tri noci. To je ale radosť, ktorá ešte nebola zaznamenaná v histórii!¹³⁶

Ďalším zdrojom, ktorý nám pomáha nahliadnúť do charakteru sviatkov v období Tang bol cestopis skompilovaný japonským mníchom Enninom (圓仁 794-864).¹³⁷ V Číne sa zdržiaval medzi rokmi 838-847,¹³⁸ kedy sa stal svedkom mnohých rituálov, vrátane buddhistických a ktoré porovnával s rituálmi konanými v Japonsku v období Heian (平安 794-1185). Ennin tu podrobne opisuje aktivitu

¹³⁰ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryŏ Dynasty (918-1392)*, str. 324.

¹³¹ Kim, Čong-mjŏng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 132.

¹³² 朝野僉載 teda Zozbierané spisy oficiálnych a neoficiálnych udalostí sú spisy z dynastie Táng od autora Zhang Zhuo (張鷟 658?-730?)

¹³³ Kim, Čong-mjŏng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 132.

¹³⁴ Je ťažké si predstaviť ako tieto lampiónové kolesá vyzerali. Zachovali sa nám ale ich obrazy na nástenných maľbách v jaskyniach Dunhuang (敦煌莫高窟). Lampiónové kolesá boli zrejme hlavným zdrojom svetiel počas Sviatku lampiónov za dynastie Tang. [Ning, Qiang. *Art, Religion and Politics in Medieval China: The Dunhuang Cave of the Zhai Family*, str. 126-127.]

¹³⁵ 1 zhang (丈) odpovedá 231cm.

¹³⁶ Originálny text: 睿宗 先天 二年正月十五、十六夜，於京師 安福門 外作燈輪，高二十丈，衣以錦綺，飾以金玉，燃五萬盞燈，簇之如花樹. Zhuo. *Chaoyeqianzai*, kap. 6. (張鷟. 朝野僉載, 原有6卷) preklad s prihliadnutím na: Ning, Qiang. *Art, Religion and Politics in Medieval China: The Dunhuang Cave of the Zhai Family*, str. 124-125.

¹³⁷ Kim, Čong-mjŏng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 132.

¹³⁸ Palmer, Jesse Dalton. *Searching for the Law: Ennin's Journal as a Key to the Heian Appropriation of Tang Culture*. University of California, Irvine, 2009, str. 4.

kláštorov, ktoré hrali dôležitú úlohu pri konaní rituálu počas sviatku lampiónov. Taktiež po dôkladom preštudovaní jeho spisu sa nám ukazuje fakt, že Ennin sa snažil ukázať, že zvyky v tangskej Číne a heianskom Japonsku sú tak blízke a že zdroj kultúry a tradície majú spoločný. Ennin sa vydal aj do Silly, kde ale vo svojom denníku vypichuje rozdiely s heianskými rituálmi namiesto toho, aby našiel nejaké spoločné znaky.¹³⁹ Sviatok lampiónov bol v tangskej Číne ustanoveným sviatkom, ktorý sa oslavoval pätnásteho dňa prvého lunárneho mesiaca a zatienil tak oslavu Buddhových narodenín, ktorý sa tradične konal ôsmeho dňa štvrtého lunárneho mesiaca.¹⁴⁰

Aj keď bol Sviatok lampiónov rozšírený v Číne, sú zmienky o tom, že ho Číňania nepovažovali za vlastný. Je jasné, že keď sa buddhizmus dostal do Číny, silne ovplyvnil pôvodné náboženstvá a kulty, hlavne taoizmus, ktorý si osvojil rituály z buddhizmu ako zapalovanie lampiónov, vonných tyčínok atď.¹⁴¹ Kim Čong-mjōng uvádza, že v spise Chuxueji¹⁴² od Xu Jiana (徐堅 659-729) sa píše, že zapalovanie lampiónov sa používalo ako náboženská služba *Taiyimu* (太一)¹⁴³ od dynastie Han (漢 206 p.n.l-220 n.l).¹⁴⁴

V období dynastie Song sa Sviatok lampiónov oslavoval počas troch dní, pätnásteho dňa prvého lunárneho mesiaca. Ten ale mieril na oslavu Nového roku a hral dôležitú úlohu v spoločnosti v čínskom stredoveku, kde hlavnou aktivitou bolo pozeranie a obdivovanie lampiónov (賞燈, *shangdeng*).¹⁴⁵

Sviatok lampiónov sa tiež presunul do susedného Japonska. Zachovali sa nám zdroje, ktoré ukazujú, že v období medzi 8. až 12. storočím sa konal sviatok lampiónov podľa vzoru dynastie Tang. Prvý sviatok lampiónov sa konal v posledný

¹³⁹ Palmer, Jesse Dalton. *Searching for the Law: Ennin's Journal as a Key to the Heian Appropriation of Tang Culture*, str. 102-112.

¹⁴⁰ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryō Dynasty (918-1392)*, str. 324.

¹⁴¹ Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 133.

¹⁴² Chuxueji (初學記) *Poznámky k prvému učeníu*, encyklopédia spísaná za dynastie Tang pod dohľadom niekoľkých kompilátorov ako boli Zhang Yue (張說), Xu Jian (徐堅) a iní.

¹⁴³ Taiyi (太一, tiež ako 太乙 alebo 泰一 s podobnou výslovnosťou) alebo Ctihodný nebešťan Veľkej jednoty bolo Taoistické božstvo, ktoré sa vyzývalo na dosiahnutie blahobytu a nesmrteľnosti.

¹⁴⁴ Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 133.

¹⁴⁵ Ning, Qiang. *Art, Religion and Politics in Medieval China: The Dunhuang Cave of the Zhai Family*, str. 122.

deň dvanásteho mesiaca roku 651.¹⁴⁶ Viac ako 21 000 mníchov a mníšiek bolo pozvaných do paláca Adžifu (味經宮) kde spoločne čítali Issaikjo kánon (一切經)¹⁴⁷. V tú noc bolo na dvore paláca zapálených okolo 27 000 lampiónov a čítali sa sútry.¹⁴⁸

Vyššie spomenutý Ennin porovnáva sviatok lampiónov v Japonsku a v tangskej Číne. Podľa jeho pozorovaní, tangovia na Nový rok zapalovali obyčajné lampióny, avšak Japonci v tú noc zapalovali lampióny všade, kde sa dalo, v jednotlivých domoch, pred bránami a na záhradách.¹⁴⁹ V roku 744 a 746 cisár zapálil lampióny a obetoval ich Buddhovi. Sviatok lampiónov alebo presnejšie Sviatok desať tisíc lampiónov sa pravidelne každý rok konal v kláštore Tódaidži (東大寺) a to štrnásteho dňa dvanásteho mesiaca a v kláštore Jakušidži (薬師寺) dvadsiateho tretieho dňa tretieho mesiaca.¹⁵⁰

4.3 Sviatok lampiónov pred obdobím Korjō

Je málo zdrojov, ktoré nám poskytujú dôveryhodný obraz o buddhistických rituáloch presnejšie o Sviatku lampiónov pred obdobím Korjō. Ale predsa len sa zmienky o tomto sviatku nachádzajú v najdôležitejších kronikách, a to v *Samguk sagi* a *Samguk jusa*. Kronika *Samguk sagi* uvádza záznam, kde v dvanástom roku vlády kráľa Činhunga (眞興王, 진흥왕 vl. 540-576) v roku 551 sa po prvýkrát v Sille konal Jōndūng hō spolu s Pchalgwan hō a Zhromaždením sto vysokých sedadiel (百高座法會, 백고좌법회). Sviatok lampiónov ešte niesol význam zapalovania Buddhovho učenia.¹⁵¹ Kronika *Samguk jusa* uvádza, že kláštor

¹⁴⁶ Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 133.

¹⁴⁷ Kánon Issaikjo (一切經) je kompletný buddhistický kánon z Číny.

¹⁴⁸ Aston, William, George. *Nihongi: Chronicles of Japan From the Earliest Time to A.D. 697*. Pub. for the Society by K. Paul, Trench, Trübner, 1896, str. 240-241. Dostupné online na [www: <https://archive.org/details/nihongichronicl00astogooq>](https://archive.org/details/nihongichronicl00astogooq) [cit. 8.12.2013].

¹⁴⁹ Palmer, Jesse Dalton. *Searching for the Law: Ennin's Journal as a Key to the Heian Appropriation of Tang Culture*, str. 104-105.

¹⁵⁰ Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 134. [Mochizuki Shinkō, *Bukkyō daijiten*, 5: 4761c-4762b.]

¹⁵¹ Čōnggak, *Hangukūk ũi pulgjo ũirje I: Sangyong ũirje čungsim ũro*, str. 276.

Hwangnjong (黃龍寺, 황룡사) bol vybudovaný v roku 553 najprv ako palác.¹⁵² Potom v roku 866 v pätnástom dni prvého mesiaca lunárneho kalendára kráľ Kjöngmun (景文王, 경문왕 vl. 861-875) navštívil kláštor Hwangnjongsa, kde zapálil lampióny a usporiadal banket. Lenže už vtedy to nebol čiste buddhistický sviatok, keďže podľa záznamov, kráľ menoval svojho syna korunným princom a taktiež zvýšil tituly pre vlastných zosnulých rodičov.¹⁵³ Hoci Sviatok lampiónov ešte niesol buddhistický význam, ale tak ako v Číne a Japonsku aj v silskej Kórei bol úzko spojený s kráľovským dvorom. Jeden z dôvodov prepojenosti dvora a náuky je fakt, že ako aj v Kórei tak aj v Číne a Japonsku, buddhizmus umožňoval zvýšiť ako autoritu, tak aj prestíž samotného panovníka. Buddhizmus bol považovaný za nástroj, ktorý napomohol k centralizácii štátu.

4.4 Symbolický význam zapalovania lampiónov

Najdôležitejšie pri zapalovaní lampiónov je samotný prístup jedinca. Je mnoho buddhistických textov naznačujúcich tento fakt.¹⁵⁴ Kim Čöng-mjöng nám predostrel niekoľko sútier opisujúcich akt zapalovania lampiónov spojených s kultiváciou mysle a dosiahnutím zásluh. Taktiež nachádzame sútry v ktorých sa opisujú rituály, kde sa venovali kvety, zapalovali vonné tyčinky a lampióny, ktoré slúžili ako obetné dary Buddhovi a to napomáhalo kultivácii troch prospešných koreňov.¹⁵⁵ ¹⁵⁶ Taktiež uvádza, že v *Xianyujing* (s. dharmamukanidana sútra, 智愚經) sa píše, že Šákjamuni bol najprv ženou. Tým že zapálila a venovala lampióny ako obetný dar, zmenila sa v muža a ten sa potom za následok stal Buddhom.¹⁵⁷

¹⁵² *Samguk jusa. Nepominutelné udalosti Tří království*, str. 192. Irjön tu opisuje záznam z Dejín Troch kráľovstiev, že keď sa dokončila stavba paláca v roku 553 v hlavnom meste Kjöngdžu, tak sa tam objavil úchvatný drak. Preto kráľ nechal na tomto mieste postaviť kláštor Hwangnjongsa (황룡사) teda kláštor úchvatného draka.

¹⁵³ Kim, Čöng-mjöng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 134.

¹⁵⁴ *Ibid.*, str. 130.

¹⁵⁵ Tri prospešné korene: nezávidenie, zbavenie sa nenávisti a zdanía. Thera, Nyanaponika. *The Roots of Good and Evil*. Buddhist Publication Society, 1977, str. 19.

¹⁵⁶ Kim, Čöng-mjöng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 130.

¹⁵⁷ *Ibid.*, str. 131.

Text *Da zhidu lun* (大智度論) uvádza, že keď poskytneme obetné dary (供養之具)¹⁵⁸ ako sú kvety, vonné tyčinky a keď zapálime lampióny, ktoré venujeme Buddhovi, tak sme schopní kultivácie prospešných koreňov *Shangen* (善根). Hovorí sa o troch prospešných koreňoch *San shangen* (三善根), ktoré sú 1. nelpenie (s. alobha, 無貪), 2. zbavenie sa nenávisti (s. adveša, 無瞋) 3. neprítomnosť nevedomosti (skr. amoha, 無癡).¹⁵⁹

Sútra *Pu sa ben jing* (菩薩本行經) uvádza, že na to, aby sa šírilo učenie dharmy, tak kráľ ponúkol svoje telo na vytvorenie tisíc lúčov. A tak kráľ pre dharmu (爲法) a na odstránenie troch jedov (s. triviša, 三毒) zo všetkých cítiacich bytostí urobil tisíc dier do svojho tela. Do tých dier sa potom nalial olej a zapálili lampióny. A tak kráľovský dvor, úradníci a obyčajný ľud nasledovali učenie dharmy a učenie desiatich prospešných činov (s. Karmapatha, 業道)^{160 161}.

Asheshi wang shoujue jing (阿闍世王授決經) píše, že nezáleží, koľko lampiónov venujeme Buddhovi. Najdôležitejšia, je pri zapáľovaní naša myseľ. Uvedieme si Kim Čong-mjōngov súhrn prekladu tejto sútry. Kráľ chcel získať obrovské zásluhy a tak zapálil 84 tisíc lampiónov. Buddha mu ale svoje uznanie nedal. Okrem kráľa tu bola aj chudobná stará žena, ktorá zapálila jeden jediný lampión. Buddha jej dal svoje uznanie. Kráľ tomu nerozumel a tak mu jeho úradník vysvetlil, že nie je dôležité koľko lampiónov zapáli, ale to, že pri zapáľovaní lampiónov musí byť myseľ úprimná a viera v Buddha obrovská. Kráľov subjekt ďalej pokračoval, že panovníkova myseľ nebola úprimná ako myseľ tej starej ženy. Nato kráľ venoval olej a kvetiny s úprimnou myseľou a Buddha mu čoskoro dal svoje uznanie.¹⁶²

¹⁵⁸ 供養之具 (p. gongyangzhiju) - v preklade doslova poskytnúť obetné dary.

¹⁵⁹ *Da zhidu lun* T 1509.25.282a21-27.

¹⁶⁰ Delia sa na tri telesné činy - nezabíjať, nekradnúť, vyhnúť sa cudzoložstvu. Štyri verbálne činy - neklamať, neohovárať, nevyjadrovať sa neslušne a hrubo, a netáčať. Tri duševné činy - nebyť chamtivý, vyhnúť sa hnevu, mať správny názor. Dostupné na [www: <http://www.wisdomlib.org/definition/kamma-patha/index.html>](http://www.wisdomlib.org/definition/kamma-patha/index.html) [cit. 10.8.2014].

¹⁶¹ *Pu sa ben xing* T 155.3.113a5-c22.

¹⁶² Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 131.

4.5 Jöndŭng hö v období Korjŏ

Jöndŭng hö bol v Korju jeden z najdôležitejších rituálov a pokračovaním sillskej tradície.¹⁶³ Hoci sa tento sviatok konal počas celej dynastie, pravidelne to bolo až od polovice 13. storočia do raného 14. storočia.¹⁶⁴ Jöndŭng hö bol síce štátnym sviatkom, ktorý bol úzko spojený s kráľovským dvorom¹⁶⁵, ale keď sa pozrieme na obdobie, kedy sa konal a na celkovú atmosféru sviatku, tak s veľkou pravdepodobnosťou oslavoval obnovu života a príchod jari a kde Ho Hŭng-sik tento sviatok prirovnáva ku Veľkej noci.¹⁶⁶

Ako sme vyššie uviedli, podľa existujúcich zdrojov mal tento sviatok tri varianty, ktoré sa viac ako charakterom líšili dátumom konania. Hong Jun-sik ich rozdeľuje na tri pravidelne sa konajúce sviatky¹⁶⁷ a to Sviatok lampiónov podľa Desiatich príkazov (訓要十條, 훈요십조) kráľa Wang Kŏna (王建, 왕건, posmrtným menom Tchädžo,太祖, 태조 vl. 918-943), na Sviatok lampiónov, ktorý sa konal pri mimoriadnych udalostiach a potom Sviatok lampiónov oslavujúci Buddhove narodeniny.¹⁶⁸ Kim Čong-mjŏng sa k tejto teórii prikláňa a Sviatok lampiónov tiež rozdeľuje na tri varianty. Vermeersch na druhej strane tvrdí, že existuje názor, že sú iba dve verzie Jöndŭng hö, a to Jöndŭng hö v prvom a druhom mesiaci lunárneho kalendára, kde sa medzi nimi v mimoriadne udalosti konal Sviatok lampiónov ako napríklad pri dokončení kláštora Hŭngwangsa¹⁶⁹ (興王寺, 흥왕사)¹⁷⁰ alebo stúp či iných dôležitých buddhistických stavieb.

Podľa Desiatich príkazov kráľa Wang Kŏna sa Sviatok lampiónov spolu s Pchalgwan hö mal konať každý rok. Lenže každým obdobím vlády jednotlivého panovníka sa frekvencia konania týchto rituálov menila. Kronika Korjŏsa obsahuje

¹⁶³ Kim, Čong-mjŏng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 129

¹⁶⁴ Ibid., str. 58.

¹⁶⁵ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryŏ Dynasty (918-1392)*, str. 319

¹⁶⁶ Ibid., str. 325.

¹⁶⁷ Ibid., str. 325. (poznámka 27).

¹⁶⁸ Kim, Čong-mjŏng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 161. (poznámka 33).

¹⁶⁹ Tento sviatok sa konal na počesť dokončenia kláštora Hŭngwangsa v roku 1067, ktorý slúžil ako pamätný kláštor pre kráľa Mundžonga (文宗, 문종, vl. 1046-1083)

¹⁷⁰ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryŏ Dynasty (918-1392)*, str. 325

záznamy konania Jöndüŋg hö a z tabuľky, ktorú nám poskytuje Kim Čong-mjöŋg¹⁷¹ je jasné, že počas vlády niektorých panovníkov sa Sviatok lampiónov nekonal. Je to dané aj tým, že do roku 1009 neexistuje záznam, že by sa sám panovník účastnil tohoto sviatku¹⁷² a taktiež tým, že kráľ Söngdžong zrušil konanie rituálov.¹⁷³ Čo sa týka frekvencie konania podľa tabuľky, ktorú zostavil Kim Čong-mjöŋg bol Sviatok lampiónov najčastejšie konaný kráľom Kodžongom s číslom 27. Po ňom bol kráľ Ťidžong (毅宗, 의종 vl. 1146-1170) s frekvenciou konania 21 krát a kráľ Čchungnjöl (忠烈, 충렬 vl. 1274-1308), kde sa počas jeho vlády Sviatok lampiónov konal 17 krát.¹⁷⁴

Jöndüŋg hö podľa Kim Čong-mjöŋga patrí do skupiny najviac konaných rituálov počas Korja spolu s troma ďalšími rituálmi, a to Rituál na odohnanie kalamít alebo Sodžä torjang (消災道場, 소재도량), Zhromaždenie humánneho kráľa (仁王會, 인왕회) a Pchalgwan hö,¹⁷⁵ kde Jöndüŋg hö sa počas dynastie konal až 160 krát, Sodžä torjang 148 krát, Zhromaždenie humánneho kráľa s počtom 120 a nakoniec Pchalgwan hö, ktoré sa konalo 115 krát.¹⁷⁶ Na základe týchto výsledkov sa nám jasne ukazuje preferovanosť určitých rituálov pred ostatnými, keďže zmienka samotných rituálov a ich frekvencia konania sa s každým obdobím vlády určitého panovníka líšila. Pred tým, než si vysvetlíme dôvody konania Sviatku lampiónov a jeho hlbší význam, tak si opíšeme všetky jeho tri varianty, ktoré sa konali v priebehu dynastie.

¹⁷¹ Kim, Čong-mjöŋg. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 136. (viz. tab. č. 7)

¹⁷² Kim predkladá argument, kde podľa historických prameňov sa v roku 1010 počas priestupného mesiaca konal Sviatok lampiónov. Taktiež nemožno pochybovať o tom, že by obyčajný ľud túto tradíciu neudržiaval, a to aspoň formou zapalovania lampiónov v kláštorech a na uliciach. Ibid., str. 134-135.

¹⁷³ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryö Dynasty (918-1392)*, str. 324-325.

¹⁷⁴ Kim, Čong-mjöŋg. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 136.

¹⁷⁵ Ibid., str. 58.

¹⁷⁶ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryö Dynasty (918-1392)*, str. 322.

4.6 Sviatok lampiónov podľa Desiatich príkazov kráľa Wang

Kõna

Tento sviatok sa z troch variant v priebehu dynastie oslavoval najčastejšie ale dátumy konania sa menili. Podľa Desiatich príkazov zakladateľa dynastie sa Jõndũng hõ konal štrnásteho dňa prvého lunárneho mesiaca a tiež trinásteho, štrnásteho alebo pätnásteho dňa druhého lunárneho mesiaca, kde frekvencia konania väčšinou v štrnásty deň druhého mesiaca bola najvyššia.¹⁷⁷ Je možné, že by sa Jõndũng hõ konal v prvom mesiaci z dôvodu, že to bolo podľa Sviatku lampiónov z čínskej tradície¹⁷⁸, ktorý ako sme vyššie uviedli bol zlúčený s oslavou Prvého vládcu shangyuan.

Sviatok lampiónov bol v období vlády kráľa Sõngdžonga zrušený ale potom za vlády kráľa Hjõndžonga obnovený, keď sa od roku 1011 konal v druhom lunárnom mesiaci.¹⁷⁹ Podľa Vermeescha dôvod presunu sviatku z prvého mesiaca na druhý je pravdepodobne kvôli pokusu znova si prehrať život Buddha. Buddhove narodeniny sa tradične oslavovali a dodnes oslavujú ôsmeho dňa štvrtého lunárneho mesiaca ale niekedy sa objavili názory, keď jeho narodeniny pripadli na ôsmy deň druhého mesiaca¹⁸⁰, čo by odpovedalo podobnému dátumu Sviatku lampiónov. Navyše sa tu zapojil dátum, kedy Buddha vstúpil do nirvány¹⁸¹, teda pätnásteho dňa druhého mesiaca.¹⁸² An Či-wõn teóriu, že by bol Sviatok lampiónov presunutý kvôli dátumu vstupu Buddha do nirvány odmieta. Namiesto toho ale poukazuje na rozdiely v ročných obdobiach medzi Čínou a kórejským polostrovom.¹⁸³ Zmeny v dátumoch boli vykonané zrejme z dôvodu, že hoci bol prvý náznak jari

¹⁷⁷ Kim, Čong-mjõng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 137.

¹⁷⁸ Buswell, Robert E (ed.). *Religions of Korea in Practice*. Princeton: Princeton University Press, 2007, str. 91.

¹⁷⁹ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryõ Dynasty (918-1392)*, str. 325.

¹⁸⁰ Buswell, Robert E (ed.). *Religions of Korea in Practice*, str. 91.

¹⁸¹ Podľa mahajánovej tradície Buddha zomrel pätnásteho dňa druhého lunárneho mesiaca. Alldritt. Leslie D. *Buddhism: Religions of the World*. Chelsea House Pub (L), 2004, str. 130.

¹⁸² Buswell, Robert E (ed.). *Religions of Korea in Practice*, str. 91.

¹⁸³ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryõ Dynasty (918-1392)*, str. 325. (pozn. 25).

v centrálnej časti Číny väčšinou v prvom lunárnom mesiaci v Kórei to bolo až o mesiac neskôr.¹⁸⁴

Kráľ Wan Kõn usporiadal Jõndũng hõ v prvom lunárnom mesiaci a od roku 1009 do 1146 sa sviatok presunul na pätnásty deň druhého lunárneho mesiaca.¹⁸⁵ Keďže sa nedochovali záznamy o konaní Jõndũng hõ do roku 1009, je skoro nemožné zistiť, či sa sviatok úplne zrušil alebo sa čiastočne konal. Z toho vyplýva, že sa nedá odhadnúť ani dátum konania, či to bolo v prvom alebo druhom lunárnom mesiaci. Ďalej od nasledujúceho roku až po rok 1170 sa oslavovalo znova v pätnásty deň prvého mesiaca.¹⁸⁶ V životopise ministra Čchõ Čchung-njõla (崔忠烈, 최충렬, ?-1182) za vlády kráľa Mjõngdžonga (明宗, 명종 vl. 1170-1197) sa píše, že spolu s I Kwang-džõngom (李光挺, 이광정, ?-1194), vojenským ministrom a Mun Kũk-kjõmom (文克謙, 문극겸, 1122-1189) žiadali kráľa, aby sa Sviatok lampiónov konal v druhý lunárny mesiac podľa tradície predošlých panovníkov. V tej dobe sa Sviatok lampiónov presunul na prvý mesiac z dôvodu smrti kráľovho otca. Čchõ kráľovi predložil argumenty v ktorých opisuje, že sa na nebi konali nežiadúce (neblahé) veci ako nepravidelnosti v obehu slnka a mesiaca, vo hviezdach a tak isto porušenie rovnováhy jin a jang. Taktiež si praje, že keď sa Jõndũng hõ nemôže konať v plnej škále, tak aby aspoň úradníci aj obyčajný ľud v tento deň zapálili lampióny.¹⁸⁷

V kronike Korjõsa sa nachádza záznam, že v roku 1172 úradníci poradili kráľovi aby zmenil dátum konania Jõndũng hõ na druhý mesiac a tak nasledovať tradíciu, ktorá bola určená zakladateľom dynastie.¹⁸⁸ To sa nám ale ukazuje byť v rozpore s tým, keďže Wan Kõn začal tradíciu Sviatku lampiónov v prvom mesiaci a nie druhom. V roku 1278 kráľ Čchungnjõl nariadil, aby sa Jõndũng hõ konal znova v prvom mesiaci od roku 1279. Ale od roku 1282 sa sviatok znova presunul na druhý lunárny mesiac.¹⁸⁹

Dátum Sviatku lampiónov sa presunul v prípadoch, keď sa prekrýval so štátnym pohrebom, uctievaním kráľovských predkov, v dobe dažda alebo keď kráľ

¹⁸⁴ Buswell, Robert E (ed.). *Religions of Korea in Practice*, str. 91.

¹⁸⁵ Kim, Čong-mjõng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 137.

¹⁸⁶ Ibid., str. 137.

¹⁸⁷ Buswell, Robert E (ed.). *Religions of Korea in Practice*, str. 95.

¹⁸⁸ Kim, Čong-mjõng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 161. (pozn. 34).

¹⁸⁹ Ibid., str. 162. (pozn. 39).

vykonal cestu za Mongolmi kvôli tribútu. V prípade smrti niektorého člena kráľovskej rodiny alebo v dobe nepokojov sa buď rituál vôbec nekonal alebo sa zmenšili jeho rozmery, nepoužívali sa ornamenty atď.¹⁹⁰ Taktiež dôležitá udalosť bola *Hansik* (寒食, 한식) alebo Rituál studeného jedla¹⁹¹, pri ktorej sa datum Sviatku lampiónov zmenil.¹⁹²

4.7 Sviatok lampiónov pri mimoriadnej udalosti a na narodeniny Buddhu

Sviatok lampiónov pri mimoriadnej udalosti sa sa konal buď v prvý alebo druhý mesiac väčšinou od raného jedenásteho do raného dvanásteho storočia. V záznamoch sa objavuje, že sa behom dynastie oslavoval šesťkrát.¹⁹³ Tento sviatok sa uskutočnil hlavne pri dokončení kláštora alebo pagody, či inej buddhistickej stavby.¹⁹⁴ Kráľ Tökdžong (德宗, 덕종 vl. 1031-1034) vypravil ministra, aby navštívil západné hlavné mesto¹⁹⁵, kde boli uložené oblečenia a pokrývky hlavy zakladateľa dynastie, a tak sa tam konal Sviatok lampiónov počas dvoch dní.¹⁹⁶ Kráľ Mundžong v roku 1067 pri dokončení kláštora Hŕngwang usporiadal Jöndŕng hŕ¹⁹⁷ obrovských rozmerov, ktorý trval päť dní a nocí.¹⁹⁸ Kláštor Hŕngwang bol venovaný rodičom kráľa Mundžonga a podľa záznamov, na celej ceste od kláštora až po hlavné mesto boli zavesené lampióny.¹⁹⁹ Niet teda pochyb, že by obyčajný ľud nebol svedkom takejto veľkej udalosti. V druhom lunárnom mesiaci, krátko po

¹⁹⁰ Kim, Čong-mjŕng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 137.

¹⁹¹ Hansik (寒食, 한식) - rituál, ktorý pochádza z Číny, kde jeho počiatky konania sa objavujú na začiatku nášho letopočtu okolo oblasti Taiyuan (太原). Za dynastie Sui sa oslavoval po celej Číne a bolo to až za dynastie Tang, kedy sa stal oficiálnym rituálom. Konal sa v 105. deň od zimného slnovratu.

¹⁹² Kim, Čong-mjŕng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 137.

¹⁹³ Ibid., str. 137.

¹⁹⁴ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryŕ Dynasty (918-1392)*, str. 325.

¹⁹⁵ Pchjŕngjang

¹⁹⁶ Kim, Čong-mjŕng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 137.

¹⁹⁷ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryŕ Dynasty (918-1392)*, str. 325.

¹⁹⁸ Kim, Čong-mjŕng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 137-138.

¹⁹⁹ Buswell, Robert E (ed.). *Religions of Korea in Practice*, str. 92.

pravidelnom Sviatku lampiónov²⁰⁰ v roku 1071 kráľ Mjōngdžong vykonal Sviatok lampiónov spolu s uctievaním predkov kráľovskej rodiny v paláci. O dva roky neskôr sa v roku 1073 v istom paláci uskutočnil Jōndŭng hō na počesť dokončenia buddhistického portrétu, kedy bolo na ulici zavesených okolo 30 000 lampiónov. V záznamoch sa píše, že kráľ spolu s princom a ďalšími úradníkmi si do noci užívali svetlá lampiónov.²⁰¹

V dobe vlády kráľa Ťidžonga (毅宗, 의종 vl. 1146-1170) Päk Sōn-jōn (白善淵, 백선연)²⁰² usporiadal Sviatok lampiónov ôsmeho dňa štvrtého mesiaca a uchoval vo vedľajšom kláštore 40 bronzových sošiek Buddhu - odpovedajúce veku kráľovi a 40 malieb bódhisatvy Avalokitešváry (觀音菩薩, 관음보살) a zapálili sa lampióny s priáním šťastia (福, 복) kráľovi.²⁰³

V Korjose sa nachádza záznam, že prvé Jōndŭng hō na Buddhove narodeniny na ôsmeho dňa štvrtého mesiaca sa konalo za vlády kráľa Kodžonga v roku 1245. Podľa Čchō Uho (崔瑀, 최우 ?-1249)²⁰⁴ sa v ten deň nastavili ozdoby nazývané Čchäbung (綵棚, 채붕)²⁰⁵ spolu s hudbou sa konali rôzne hry a ľudia všetkých vekových kategórii sa zišli v hlavnom meste, kde sa celú noc zabávali. Aj keď to nebol sviatok veľkej škály tak ako pravidelný Jōndŭng hō, kvôli jeho dôležitosti v buddhistickej kultúrnej oblasti sa oslavoval v kláštore.²⁰⁶

Jōndŭng hō na Buddhove narodeniny sa stal štátom sponzorovaným až v druhej polovici dynastie²⁰⁷ a to presnejšie za kráľa Kongmina (恭愍, 공민 vl. 1351-1374.²⁰⁸ Kim Čong-mjōng nám predostrel záznam z Korjōsy z roku 1364

²⁰⁰ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryō Dynasty (918-1392)*, str. 325.

²⁰¹ Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 138.

²⁰² Päk Sōn-jōn bol pôvodne otrokom ale kráľ Ťidžong si ho natoľko obľúbil, že sa choval k nemu ako ku svojmu adoptovanému synovi. Päk mal ale tak voľný prístup ku kráľovskej pečati a narábal s kráľovskou autoritou. Poburoval svojimi činmi a bol preto ostro kritizovaný.
<<http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=1672221&cid=3869&categoryId=3869>> [cit. 4.5.2014]

²⁰³ An, Čin-wōn. *Korjō ŭi pulgjo ŭirje wa munhwa: Jōndŭng, Pchalgwang hō wa Česök torjang čungsim ŭro*. Sōul: Sōul tākakjo čhulpchan munhwawōn, 2011. str. 113.

²⁰⁴ Čchō U bol diktátor z rodu Čchō, ktorý bojoval proti Mongolom v dobe invázie polostrova.

²⁰⁵ Čchäbung sú drevené konštrukcie na ktorých sú ozdoby z hodvábu. Dostupné na [www: <http://krdic.naver.com/detail.nhn?docid=36888500>](http://krdic.naver.com/detail.nhn?docid=36888500) [cit. 10.8.2014]

²⁰⁶ An, Čin-wōn. *Korjō ŭi pulgjo ŭirje wa munhwa: Jōndŭng, Pchalgwang hō wa Česök torjang čungsim ŭro*, str. 112-113.

²⁰⁷ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryō Dynasty (918-1392)*, str. 325.

²⁰⁸ Čōnggak, *Hangukŭk ŭi pulgjo ŭirje I: Sangyong ŭirje čungsim ŭro*, str. 277.

opisujúci Jöndüŋ hö na Buddhove narodeniny za vlády kráľa Kongmina. Ôsmeho dňa štvrtého mesiaca kráľ zapálil lampióny a na kráľovskom dvore sa konal zvyk nazývaný *hogi* (呼旗, 호기)²⁰⁹ a kedy kráľ venoval látku umelcom. V ten deň sa v každom dome zapalovali lampióny.²¹⁰ *Hogi* bola udalosť, ktorá sa nekonala len na kráľovskom dvore, ale v celom hlavnom meste. Bol to zvyk, ktorý sa objavoval iba v deň Buddhových narodenín. V hlavnom meste sa deti viac ako dvadsať dní pred Buddhovými narodeninami združovali do skupín a zbierali peniaze na lampióny s tým, že vyrobili vlajky s prúžkami papierov ktoré boli prichytené na tyče²¹¹ a tak chodili medzi ľuďmi a pýtali ryžu a údené plátky mäsa, ktoré potom mohli vymeniť za lampióny. Ukazuje nám to, ako bol obyčajný ľud ekonomicky viazaný počas Jöndüŋ hö.²¹²

Hoci bol tento sviatok štátom sponzorovaným a bol úzko spojený s kráľovským dvorom ako nám ukazujú zdroje, niet pochyb, že sa na ňom zúčastňovali aj obyčajní ľudia, ktorí zapalovali lampióny.

²⁰⁹ An, Čin-wön. *Korjŏ ũi pulgjo ũirje wa munhwa: Jöndüŋ, Pchalgwang hö wa Česök torjang čungsim ũro*, str. 100.

²¹⁰ Kim, Čong-mjŏng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 139.

²¹¹ Hogarth, Hyun-key Kim. *Syncretism of Buddhism and shamanism in Korea*, 420 str., str. 321.

²¹² An, Čin-wön. *Korjŏ ũi pulgjo ũirje wa munhwa: Jöndüŋ, Pchalgwang hö wa Česök torjang čungsim ũro*, str. 100.

4.8 Charakteristika Jöndüŋ hö

Z dostupných zdrojov sa nám ukazuje, že Jöndüŋ hö v prvý lunárny mesiac je najdetailnejšie zdokumentovaným rituálom oproti ostatným Sviatkom lampiónov. Ako sme vyššie uviedli preklad šiesteho príkazu kráľa Tchädžoa (r. 943), je jasné, že spolu s Pchalgwan hö patril k veľmi dôležitým rituálom, ktoré sa mali neodkladne konať a taktiež sa nemali zrušiť či meniť ich charakter. Kráľ Tchädžo v príkaze uviedol, že ani Jöndüŋ hö ani Pchalgwan hö nemali konať v čase štátnych pohrebov.²¹³ Nie je presne jasné, prečo sa nemali rituály konať v tento deň ale ako Kim Čong-mjöŋ uvádza, tieto rituály patrili ku veľkým gratulačným rituálom podľa Korjösy, a tak sa domnieva, že to mohol byť dôvod, prečo sa v deň štátnych pohrebov rituály nekonali.²¹⁴

Sviatok lampiónov sa konal počas dvoch dní a to väčšinou štrnásteho a pätnásteho dňa prvého lunárneho mesiaca, kedy pozostával z malého a veľkého sviatku.²¹⁵ Malý sviatok sa nazýval Jöndüŋ sohö (燃燈小會, 연등소회) a veľký Jöndüŋ tähö (燃燈大會, 연등대회).²¹⁶ V ten deň, Úrad pre spravovanie záležitostí (都交署, 도교서),²¹⁷ v hale *Kangan* (康安殿, 강안전)²¹⁸ pripravili pohyblivú plošinu a Úrad na úschovu budov, *Sangsaguk* (尙舍局, 상사국) postavil kráľovský stan,²¹⁹ a na východnej strane vyrobil *Pchjönčcha* (便次, 편차)²²⁰. Potom na vonkajšej strane na ľavom a pravom stojane postavili obrovské koše na

²¹³ An, Čin-wön. *Korjō ūi pulgjo ūirje wa munhwa: Jöndüŋ, Pchalgwan hö wa Česök torjang čungsim ūro*, str. 140.

²¹⁴ Ibid., str. 163. (pozn. 59).

²¹⁵ Buswell, Robert E (ed.). *Religions of Korea in Practice*, str. 88.

²¹⁶ Kim, Čong-mjöŋ. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 145.

²¹⁷ *Togjosö* (都交署, 도교서) bol vládny úrad v období Korjō, ktorý mal na starosti produkciu sôch a rôznych nástrojov.

²¹⁸ *Kangandžön* alebo tiež *Čunggwangdžön* (重光殿, 중광전). Miestnosť, ktorá sa nevyužívala len v dobe Sviatku lampiónov, ale bola taktiež miestom, kde prebiehala korunovácia kráľa, ranné schodze, venovanie zbraní generálom, ktorí sa chystali do vojny a tiež sa tam preberala zostava armády. Táto miestnosť sa nachádzala v paláci v hlavnom meste Kägjōŋ (dnešný Käsōŋ). An, Čin-wön. *Korjō ūi pulgjo ūirje wa munhwa: Jöndüŋ, Pchalgwan hö wa Česök torjang čungsim ūro*, str. 66.

²¹⁹ Buswell, Robert E (ed.). *Religions of Korea in Practice*, str. 96.

²²⁰ *Pchjönčcha* (便次, 편차) - kobinácia prenosného záchodu a miesta na odpočívanie. An, Čin-wön. *Korjō ūi pulgjo ūirje wa munhwa: Jöndüŋ, Pchalgwan hö wa Česök torjang čungsim ūro*, str. 67.

oheň v tvare levov (獅子火爐, 사자화로).²²¹ Ďalší úrad, a to Sangüiguk (尙衣局, 상의국) umiestnil ozdobené stoly pred ľavým a pravým stĺpom. Úrad Čöndžungsöng (殿中省, 전중성) zas postavili stavbu na ktorú zavesil lampióny a do prednej záhrady umiestnil krásne vyzdobenú kvetinatú horu (꽃동산)²²².²²³ Úradníci, čo mali na starosti skladište (內庫使, 내고사) postavili rad pohárov na víno na oboch stranách dvora.²²⁴

Kráľ mal pri tejto udalosti na sebe červeno-žlté rúcho nazývané Čchihwangpcho (梔黃袍, 치황포)²²⁵, keď si najprv sadol do pripraveného kresla a potom začal prijímať pozdravy a poklony od všetkých členov paláca a úradníkov, zastupujúcich určité ministerstvá v danom poradí. Po oficiálnych pozdravoch a poklonách panovníkovi prišlo na kráľovský dvor sto umelcov a akrobatov, ktorí predvádzali rôzne predstavenia a hry. Po nich prišli na dvor hudobníci a tanečníci, ktorí sa taktiež po svojom predstavení vrátili na svoje určené miesta.²²⁶

Po skončení predstavení, kráľ vykonal v paláci rituál uctievania kráľovských predkov. Potom nasadol do pripravených nosidiel²²⁷ a vydal sa do kláštora Pongünsa (奉恩寺, 봉은사), kde najprv vykonal uctievanie predkov pred obrazom zakladateľa dynastie a po náležitých poklonách vypil víno. Po ňom ho nasledovali princ spolu s kráľovskými subjektmi. Po skončení sa znova vrátil do paláca. V deň veľkého sviatku lampiónov boli pred kráľovským kreslom prestreté stoly s ovocím, a na ľavej a pravej strane haly boli umiestnené stoly s vínom. Kráľ po tom ako vstúpil do pavilónu paláca, dostal gratulácie od všetkých členov kráľovského dvora,

²²¹ Ibid., str. 67.

²²² Hory niesli odjakživa posvätný význam a hrali dôležitú úlohu v kórejskej mytológii, tak ako aj vo folklórnych tradíciách. Hory predstavovali akýsi „prechodník“ medzi zemou a nebom, teda medzi našim svetom a nebesami. Preto sa vytvorila tradícia vytvorenia umelých posvätných hôr, ktoré sa postavili do stredu kráľovského dvora či kláštora, kde sa okolo nich konali rituály. Dostupné na [www: <http://www.oistat.nl/content.asp?path=mbkqsy6k>](http://www.oistat.nl/content.asp?path=mbkqsy6k) [cit. 10.8.2014].

²²³ An, Čin-wön. *Korjō ūi pulgjo ūirje wa munhwa: Jōndūng, Pchalgwang hō wa Česōk torjang čungsim ūro*, str. 67.

²²⁴ Buswell, Robert E (ed.). *Religions of Korea in Practice*, str. 96.

²²⁵ An Čin-wön nám vysvetlil pasáž z Korjōsy, kde sa opisujú pravidlá o tom, pri akej príležitosti si kráľ musel obliecť predpísané rúcho. Čchihwangpcho si obliekol v malý sviatok Jōndūng hō, ktorý sa konal v hale *Kangan*. Kráľ počas veľkého sviatku lampiónov a keď šiel do kláštora vykonal *Hānghjang* (行香, 행향, ceremónia, kde darca, v tomto prípade kráľ, išiel do kláštora darovať mníchom vonné tyčinky pred obedom. An, Čin-wön. *Korjō ūi pulgjo ūirje wa munhwa: Jōndūng, Pchalgwang hō wa Česōk torjang čungsim ūro*, str. 67. (pozn. 133); [www: <http://krdic.naver.com/detail.nhn?docid=42067200>](http://krdic.naver.com/detail.nhn?docid=42067200) [cit. 10.8.2014].

²²⁶ Ibid., str. 67.

²²⁷ Buswell, Robert E (ed.). *Religions of Korea in Practice*, str. 97.

kde nasledovalo odovzdanie kráľovského ediktu úradníkom. Pokračovalo to ako banket, kde prebiehala výmena pozdravov, vína, čaju, kvetov medzi kráľom, princom a členmi dvora.²²⁸

Zaujímavosťou veľkého sviatku lampiónov boli dva tance, a to *Wangmodä kamu* (王母隊歌舞, 왕모대가무)²²⁹ a *Tosahäng kamu* (蹈沙行歌舞, 도사행가무).²³⁰ *Wangmodä kamu* sa účastnilo 55 tanečníkov, ktorí počas tanca vytvárali štvorznačkové slová a to *Kunwang manse* (君王萬歲), v preklade „Nech žije kráľ“ a *Čchõnha tchäpchjõng* (天下太平) čiže „Veľký mier v podnebesí“.²³¹

V *Korjõse* v časti o rituáloch je presne do detailov opísané, kto a kde mal stáť, kedy sa pokloniť, v akom smere sa pohybovať, kedy a čo zakričať na povel. Ale nezachovali sa detailné záznamy o rituále samotnom, o jeho primárnej funkcii.²³² Podľa Vermeerscha kompilátori *Korjõsy* neskrývali odpor voči buddhizmu minulej dynastie a je veľká pravdepodobnosť, že mnohé informácie týkajúce sa ideológie Korja boli vynechané. Do určitej miery ale spomenuté vždy, keď sa na nejakej udalosti zúčastnil panovník.²³³

²²⁸ Kim, Čong-mjõng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 145.

²²⁹ Podľa *Korjõsy* sa tento tanec objavil v druhom mesiaci v 31 roku vlády kráľa Mundžonga (rok 1077). Čõng, Wõn-kil. *Korjõsa akdži, Siga džakpchum čidoron*, kwõn 71, str. 21, pdf verzia dostupná na [www: <http://gojun.knu.ac.kr/board/putsfile.html?code=report2013a&id=28903&filenum=1>](http://gojun.knu.ac.kr/board/putsfile.html?code=report2013a&id=28903&filenum=1) [cit. 15.7.2014]

²³⁰ *Wangmodä kamu* (Tanec súboru matky kráľovny), *Tosahäng kamu* (Tanec stúpania na piesku). Kim, Čong-mjõng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 146.

²³¹ Čõng, Wõn-kil. *Korjõsa akdži*, str. 21. pdf verzia dostupná na [www: <http://gojun.knu.ac.kr/board/putsfile.html?code=report2013a&id=28903&filenum=1>](http://gojun.knu.ac.kr/board/putsfile.html?code=report2013a&id=28903&filenum=1)

²³² Buswell, Robert E (ed.). *Religions of Korea in Practice*, str. 86.

²³³ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryõ Dynasty (918-1392)*, str. 22.

4.9 Charakter Jöndüŋ hö

Je dôležité si predostrieť charakter Sviatku lampiónov a preskúmať, do akej miery bol sviatkom buddhistickým. Podľa Hyun-key Kim Hogarth bol Jöndüŋ hö v skutočnosti šamanistickým sviatkom aj keď jeho označenie je buddhistické. Dôvodmi sú oslava vo forme banketu, konzumácia alkoholu, rôzne predstavenia a iné.²³⁴ Mnohé historické zdroje podľa Kim Čong-mjōnga ukazujú, že Jöndüŋ hö v období Korjō bol výsadne buddhistickým sviatkom oslavujúcim Buddha.

Vyslanec z dynastie Song menom Xu Jing (徐兢 1091-1153) vo svojej knihe *Gaoli tujing* (高麗圖經)²³⁵ nechal záznam z roku 1123 opisujúci oslavu Jöndüŋ hö. Píše, že sa vo všetkých kláštoroch hlavného mesta zapalovali lampióny a v ten deň boli ulice preplnené davmi ľudí.²³⁶ Sviatok lampiónov sa mu javil ako buddhistická oslava.²³⁷ S tým ale Vermeersch nesúhlasí a predkladá argumenty, že sám Xu Jing sa Sviatku lampiónov nemohol zúčastniť, keďže sa dátumy jeho cesty nezhodujú s dátumom konania sviatku.²³⁸ Slávny učenec I Kju-bo (李奎報, 이규보 1168-1241) sa tiež vyjadril k tejto tematike a v jeho diele zvanom *Pongüŋsa jöndüŋ torjangmun* (奉恩寺燃燈道場文, 봉은사연등도량문) zastával názor, že Sviatok lampiónov bol buddhistickou udalosťou. Uvediem si preklad z časti jeho spisu:

Po tom, ako sa Buddha objavil na tomto svete, začal učiť v prospech všetkého na tomto svete a taktiež zostavil hranice okolo krajiny, aby tak mohol tak vytvoriť systém, ktorý stúpa a žiari tak, ako sa prenáša z generácie na generáciu. Podľa môjho názoru je nasledovanie zvykov už od raného veku, výber príjemnej noci počas jari, zriadenie miesta na učenie dharmy v paláci (金園, 금원) presne ako tisíc olejových lúčok a knôty sviečok, ktoré žiaria ako more svetiel, presne ako rôznorodé misky s prílohami všelijakých chutí

²³⁴ Hogarth, Hyun-key Kim. *Syncretism of Buddhism and shamanism in Korea*, 420 str., str. 308.

²³⁵ Naver, dostupné na http://academic.naver.com/view.nhn?doc_id=41616098&dir_id=0&page=0&query=%E5%BE%90%E7%AB%B6&ndsCategoryId=10320&library=142 [cit. 2.6.2014]

²³⁶ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryŏ Dynasty (918-1392)*, str. 333.

²³⁷ Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 143.

²³⁸ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryŏ Dynasty (918-1392)*, str. 333. (pozn. 58).

ktoré voňajú ako oblaky kláštorného jedľa²³⁹. Cez tento krásny vzťah, ktorý je spútaný, prosím pochopte moju inakosť. Preto by som Vám to chcel navrhnúť. Máte (kráľ) veľa prichádzajúcich listov a šťastie a dlhovekosť ešte viac vzrastá tak, ako je krajina pokojná a silná ako pokojný háj borovic a všetok obyčajný ľud spolu oslavuje radosť, ktorá žiari ako keď je národ v prospešnom čase (春臺)^{240,241}.

Podľa An Či-wona si boli ľudia Korja vedomí, že Jöndüŋ hö pôvodne pochádzal z Indie, a že to bol sviatok, ktorý prechádzal z predkov ďalej. Podľa *Pongünsa jöndüŋ torjangmun* An Či-won tvrdí, že Jöndüŋ hö na pätnásteho dňa druhého lunárneho mesiaca niesol určitý charakter rituálu na prianie hojnosti v poľnohospodárstve. Ale celkovo zaraďuje rituál medzi buddhistické sviatky. Po tom ako kráľ zapálil vonné tyčinky a náležite pred portrétom zakladateľa dynastie vykonal rituál uctievania predkov v kláštore Pongün, ako sa vrátil, tak sa konal rituál Jöndüŋ torjang (燃燈道場, 연등도량)²⁴², počas ktorého všetok ľud prial šťastie a dlhovekosť kráľovi a mier krajine.²⁴³ Vermeersch tvrdí, že podľa textu od I Kju-boa sa nám Jöndüŋ hö javí ako buddhistická udalosť s tým, že cieľom rituálu bolo získanie zásluh kráľovi a jeho poddaným.²⁴⁴

Kim Čong-mjōng zastáva názor, že Jöndüŋ hö bol sviatkom na prianie dlhovekosti kráľovi a kde hlavnú úlohu hralo uctievanie kráľovských predkov, pričom sa tiež oprel o vyššie spomenutý I Kju-boov text.²⁴⁵ Zásadne ale nesúhlasí s tým, že by tento rituál slúžil na posilnenie kráľovstva či štátnej solidarity.²⁴⁶ Podkladá argumenty, že centrom skoro všetkých rituálov ako aj Sviatku lampiónov bol kráľ a nie štát. Podľa Veermerscha inými slovami, Kim vníma kráľa a štát ako dva rozdielne celky a preto aj Jöndüŋ hö nepovažuje za štátny sviatok.²⁴⁷ Kim taktiež tvrdí, že Jöndüŋ hö s najvyššou frekvenciou nekonal iba najslabší či

²³⁹ *Kongjang* (供養, 공양) buddhistická ceremónia

²⁴⁰ Čhundä (春臺, 춘대) doslova byť na vrchole pagody a kde všetko je vporiadku.

²⁴¹ An, Čin-wön. *Korjō ūi pulgjo ūirje wa munhwa: Jöndüŋ, Pchalgwang hö wa Česök torjang čungsim ūro*, str. 101.

²⁴² *Torjang* v preklade znamená miesta osvietenia.

²⁴³ An, Čin-wön. *Korjō ūi pulgjo ūirje wa munhwa: Jöndüŋ, Pchalgwang hö wa Česök torjang čungsim ūro*, str. 101-102.

²⁴⁴ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryō Dynasty (918-1392)*, str. 326.

²⁴⁵ Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 146-147.

²⁴⁶ *Ibid.*, str. 147.

²⁴⁷ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryō Dynasty (918-1392)*, str. 329.

najsilnejší kráľ, ale sviatok sa konal často podľa záujmu jednotlivého panovníka. Z toho tiež vyvodil, že Jöndüňg hö nemohol slúžiť na posilnenie pozície kráľa ale bol to skôr sviatok na pranie dlhovekosti kráľovi.²⁴⁸

Kráľ Jedžong (睿宗, 예종 vl. 1105-1122) napríklad považoval synovskú oddanosť za základ vlády a preto sa pod jeho záštitou často konal Sviatok lampiónov. Za jeho vlády bola krajina nepokojná,²⁴⁹ ale aj tak sa nevzdal konania rituálu.²⁵⁰ Kráľ Ťidžong²⁵¹ taktiež konal Jöndüňg hö veľmi často a v záznamoch sa objavuje, že ani chudoba v krajine ho nezastavila v konaní rituálu. Objavuje sa záznam, že kráľ konal rituál aj v dobe, keď bola štátna pokladnica skoro prázdna.²⁵²

Kráľ Kodžong, ako sme si vyššie uviedli, konal Sviatok lampiónov najčastejšie. Jeho vláda sa prekrývala s nájazdmi Mongolov a teda bolo to obdobie plné chaosu a nepokojov. V roku 1232 na povel Čchö Uho bolo hlavné mesto spolu s kráľovským dvorom presunuté na ostrov Kanghwado (江華島, 강화도).²⁵³ Ani invázie či devastovanie polostrova nezastavili kráľovský dvor od konania rituálov. Jöndüňg hö, ktorý vtedy nabral veľkej pompézности,²⁵⁴ sa podľa záznamov od roku 1249 do 1259 konal každý rok neodkladne.²⁵⁵ Kráľ Kodžong bol slabým vládcom, čo dokazuje aj hojnosť konania rituálov za jeho vlády. Podľa Vermeerscha bol kráľ síce úplne závislým na rode Čchö, nedá sa ale povedať, že by rituály slúžili pre pokojnú dušu kráľa. Jedným z argumentov Vermeersch podkladá, že rod Čchö bol

²⁴⁸ Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 146-147.

²⁴⁸ Ibid., str. 149.

²⁴⁹ Počas jeho vlády bola krajina zmietaná vpádmi Džurdženov.

²⁵⁰ Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 149.

²⁵¹ Bolo to za kráľa Ťidžonga, kedyv poslednom roku jeho vlády vypukla vojenská vzburá. Kráľ bol podľa záznamov milovníkom umenia a o veci verejné sa veľmi nezaujímal. V tomto období mali civilní úradníci obrovskú moc a oveľa vyššie postavenie, ako vojenský úradníci. Čoraz viac sa zhoršovali podmienky vojakov a často sa im nedostalo žiadnych zásluh, čo sa týka ich bojov proti vonkajším nájazdom. Všetko to vyvrcholilo tým, keď potomok vysoko postaveného civilného úradníka zapálil fúzy vojenskému generálovi Čöng Čung-buovi (鄭仲夫, 정중부 1106-1179). Tieto udalosti potom viedli k tomu, že v roku 1170 vypukla vojenská vzburá a následne vláda vojenskej kličky (武臣政權 무신정권 1170-1270). Eckert, Carter J. *Dějiny Koreje*, str. 70.

²⁵² Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 149.

²⁵³ Eckert, Carter J. *Dějiny Koreje*, str. 73.

²⁵⁴ Podľa *Korjōsy*, vláda na ostrove Kanghwa menovala privátny dom za kláštor Pongünsa a kvôli kráľovským nosičkam, ktoré prechádzali cestou, bolo zničených niekoľko domov, aby tak nezabraňovali prechodu. Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 150.

²⁵⁵ Ibid., str. 150.

horlivým stúpencom buddhizmu a spoliehal sa na silu Buddy.²⁵⁶

Preto Vermeersch nesúhlasí s tvrdením, že by Sviatok lampiónov mal slúžiť iba na pranie dlhovekosti kráľovi a velebenie jeho osoby. Tvrdí, že štát-ochranná funkcia rituálov je oveľa silnejšia ako sa zdá,²⁵⁷ a to, ako sme vyššie videli, konanie rituálov v dobe nepokojov a cudzích nájazdov.

²⁵⁶ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryŏ Dynasty (918-1392)*, str. 332.

²⁵⁷ *Ibid.*, str. 328-332.

5. Pchalgwan hö

Pchalgwan hö alebo Zhromaždenie ôsmych predpisov je sviatok, ktorý spolu s Jöndüŋg hö ako sme vyššie uviedli, patrili k jedným z najčastejšie konaným rituálom v období Korjō. Jeden zo spoločných rysov týchto dvoch rituálov je, že oba sviatky sa zdajú byť na prvý pohľad oslavou Buddhovho učenia. Pri dôkladnejšom preskúmaní rituálu sa nám ukážu, tak ako to bolo v prípade Jöndüŋg hö, aj iné elementy okrem buddhistických. Ďalším spoločným rysom je fakt, že ako kráľovský dvor, tak aj obyčajný ľud mohol byť svedkom ich konania.

Pchalgwan hö sa pôvodne konalo počas dní *uposadha* (布薩, 포살)²⁵⁸ ktoré sa označovali ako sväté dni, kedy skutky ľudí boli pozorované bohmi. Tieto dni spadali na 8, 14, 15, 23, 29 a 30 či 1. dňa lunárneho mesiaca, kedy to tiež spadalo na spln, nov, prvú a poslednú štvrt' mesiaca.²⁵⁹ V období Korjō sa Pchalgwan hö konalo na jeseň, kde jej hlavným cieľom, tak ako u Jöndüŋg hö bolo pranie dlhovekosti kráľovi a taktiež uctievanie kráľovských predkov.²⁶⁰

Najprv si preskúmame rituál od počiatku, na krajinu pôvodu, jeho rysy a charakter. Potom si opíšeme rituál, ako sa dostal do Číny a Kóreje.

²⁵⁸ Uposadha, tiež posadha sa prekladá ako štrnásťdňové ústranie.

²⁵⁹ Buswell, Robert E (ed.). *Religions of Korea in Practice*, str. 86-87.

²⁶⁰ Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 170.

5.1 Osem predpisov

Osem predpisov (s. *aštānga-samanvāgatopavāsa*, 八齋, 팔재) boli buddhistické predpisy, ktoré pomáhali ľuďom kultivovať dobré činy. Tieto predpisy sa dodržiavali každý mesiac šesť krát počas jedného dňa a noci.²⁶¹

Ôsmym predpisom sa okrem *pchalge* hovorí aj *pchaldžä* (八齋, 팔재), *pchaldžidžä* (八支齋, 팔지재), *pchaldžägje* (八齋戒, 팔재계), *pchalbungje* (八分戒, 팔분계), *pchalgwandžägje* (八關齋戒, 팔관재계) alebo tiež *pchalgwandžä* (八關齋, 팔관재).²⁶² *Pchalgwan hö* v Indii sa dá tiež označiť kórejským názvom *Pchalgedžä* (八戒齋, 팔계재) kde *kje* (戒, 계), súvisí s mysl'ou a v sanskrite znamená *šila*²⁶³.²⁶⁴ Šila je druhou dokonalosťou v šiestich paramitách (s. *satpāramitā*, 六波羅蜜, 육바라밀)²⁶⁵ a tiež je jednou z troch buddhistických praktík (s. *trišikša*, 三學, 삼학).²⁶⁶

V čínskom spise *Jingchusuishiji* (荊楚歲時記, 형초세시기) sa namiesto termínu *bajiezhai* (八戒齋, 팔계재) používa *baguanzhaijie* (八關齋戒, 팔관재계). Podľa An Či-wōna *bajiezhai* v sanskrite znamená *aštānga-samanvāgatopavāsa*, kde slovo *aštānga* predstavuje slovo osem a slovo *samanvāgata* je v čínštine *busa* (布薩, 포살), a to je spojené so slovom *upāvāsa*, kde sa to prekladá ako osem predpisov. Slovo *bajie* (八戒) sa spája so slovom *busa* (布薩, 포살), čo predstavuje deň, kedy

²⁶¹ Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 170.

²⁶² An, Čin-wōn. *Korjō ũi pulgjo ũirje wa munhwa: Jōndūng, Pchalgwang hö wa Česōk torjang čungsim ũro*, str. 124.

²⁶³ Šila sa zo sanskritu prekladá ako morálna disciplína, či etika. Šila spolu s termínom *pradžná* (múdrosť) a so *samādhi* (sústredenie) tvoria chodník, ktorý vedie k ukončeniu utrpenia. Buswell, Robert E. (ed.). *Encyclopedia of Buddhism*. New York: Macmillan, 2004, str. 261.

²⁶⁴ An, Čin-wōn. *Korjō ũi pulgjo ũirje wa munhwa: Jōndūng, Pchalgwang hö wa Česōk torjang čungsim ũro*, str. 122.

²⁶⁵ Medzi šesť paramít v mahajánovom buddhizme patrí dokonalosť dávania (s. *dána*), morálka/etika (*šila*), trpezlivosť (*kšānti*), snaha (*vírja*), sústredenie/koncentrácia (*dhjána*) a nakoniec múdrosť (*pradžná*). Buswell, Robert E, Lopez, S. Donald, *The Princeton Dictionary of Buddhism*, str. 1175.

²⁶⁶ Medzi tri buddhistické praktiky patria 1 *šila* - morálka, ktorá nám umožňuje správnu koncentráciu, 2 *samādhi* - pohrúženie, meditácia (koncentrácia) a vďaka *samādhi* môžeme dosiahnuť 3 *pradžná* - múdrosť. *Encyclopaedia Britannica. Encyclopaedia Britannica Online*. Encyclopædia Britannica Inc., 2014, Dostupné na [www: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/605886/trisiksha>](http://www.britannica.com/EBchecked/topic/605886/trisiksha) [cit. 16.6.2014]

sa v stanovený čas zídu mnísi a mníšky a dodržiavajú *zhai* (齋, 재)²⁶⁷

Medzi najdôležitejšie predpisy v théravadovej tradícii patrí, desať predpisov (dašašila, 十戒, 십계) tiež desať predpisov novicov (沙彌十戒, 사미십계)²⁶⁸ a tie sú: 1. nezabíjať; 2. nekradnúť; 3. zdržať sa nevhodného sexuálneho správania (cudzoložstva); 4. neklamať; 5. nepiť alkohol; 6. nepoužívať parfémy, či kvetinové ozdoby; 7. zdržať sa tanca, spevu a hudby, či inej formy zábavy; 8. nesediť na vyvýšených stoličkách, ani nespáť na mäkkých či luxusných posteliach; 9. nejest' popoludní; 10. neprijímať peniaze, ani zlato či striebro.²⁶⁹

Okrem termínu *dašašila* je tu termín *pančšašila* (五戒, 오계), ktorý predstavuje päť laických predpisov. Je to prvých päť predpisov z dašašily, ktoré buddhistickí laici prísne dodržiavajú každý deň.²⁷⁰

Pre nás je ale kľúčový termín osem predpisov. Kim Čong-mjōng nám preložil časť spisu *Shishi yaolan* (釋氏要覽)²⁷¹, ktorý vymenuje všetky osem (deväť) predpisov. Základ tvorí päť predpisov ku ktorým sa pridávajú ďalšie 4 a tie sú: 6. nepoužívať parfémy, či kvetinové ozdoby; 7. zdržať sa tanca, spevu a hudby, či inej formy zábavy; 8. nesediť na vyvýšených stoličkách ani nespáť na mäkkých či luxusných posteliach; 9. nejest' popoludní.²⁷² V tomto prípade sa nám ukazuje deväť predpisov, nie osem. Šiesty predpis je spojený so siedmym, a preto sa to posunie a vytvorí nám osem predpisov namiesto deviatich. Základnou podstatou týchto predpisov podľa An Či-wōna je zákaz jedenia popoludní.²⁷³

V *Shishi yaolan* sa ďalej píše:

Laici tak dodržiavajú týchto osem predpisov od rána až do nasledujúceho dňa. Osem predpisov

²⁶⁷ An, Čin-wōn. *Korjō ũi pulgjo ũirje wa munhwa: Jōndūng, Pchalgwang hō wa Česōk torjang čungsim ũro*, str. 128.

²⁶⁸ Sami (沙彌, 사미) sa so sanskritu prekladá slovom šramanera, čiže novic. Muž musí prejsť týmto stupňom, aby sa mohol potom stať oficiálne mníchom (s. bhiksu, 比丘, 비구). Buswell, Robert E, Lopez, S. Donald, *The Princeton Dictionary of Buddhism*, str. 1357.

²⁶⁹ An, Čin-wōn. *Korjō ũi pulgjo ũirje wa munhwa: Jōndūng, Pchalgwang hō wa Česōk torjang čungsim ũro*, str. 123.

²⁷⁰ Ibid., str. 124.

²⁷¹ *Shishi yaolan* je trojzväzková kniha o buddhistických termínoch napísaná čínskym mníchom Daochengom (道誠) v roku 1019. Dostupné na www.krdic.naver.com/detail.nhn?docid=20931400

[cit. 17.6.2014]

²⁷² Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 172-173.

²⁷³ An, Čin-wōn. *Korjō ũi pulgjo ũirje wa munhwa: Jōndūng, Pchalgwang hō wa Česōk torjang čungsim ũro*, str. 124.

sa označuje ako *baguan zhajjie* (八關齋戒). Termín *guan* (關) znamená zatvoriť, uzavrieť (閉) či zákaz (禁). Ak dodržiavame týchto osem predpisov, tak sa vyhneme konaniu ôsmych priestupkov a to je dôvodom, prečo ich nazývame ôsmymi predpismi. Piposha lun (Vibhassastra, 毘婆沙論) uvádza, že podstatou *zhai* (齋) je nejесť popoludní a kvôli vzájomnej podpore ôsmych javov (八事) sa osem predpisov nazýva *bazhizhai* (八支齋).²⁷⁴

Predtým, než sa pustíme do charakteristiky rituálu v Číne a v Kórei, nahliadneme do čínskych textov, kde sa objavujú zmienky o pchalguan hō. Je dôležité si taktiež predostrieť dôvody konania, ako iniciálne, tak aj dôvody konania rituálu vo vyššie spomenutých krajinách.

5.2 Význam ôsmych predpisov v zachovaných textoch

Existuje evidencia, že už aj Buddha učil a nabádal k dodržiavaniu ôsmych predpisov. Nasvedčujú o tom zachované sútry v jazyku páli. Jedným z nich je zbierka nazývaná *Anguttaranikája* (s. Ekottaragama, 增壹阿含經, 증일아함경), v preklade „Zbierka číselne zoradených rozpráv“.²⁷⁵ V nej sa nachádza *Uposatha sutta*, v jazyku páli, kde Buddha prednáša svojim stúpencom, že je nesmierne dôležité dodržiavať osem stanovených predpisov počas jedného dňa a jednej noci. Tým, že sa budeme v deň uposatha (s. uposadha, 布薩, 포살) riadiť ôsmymi predpismi, prinesie to obrovské zásluhy. Tak ako sa Arhati²⁷⁶ riadia týmito pravidlami, tak isto Buddha nabáda, aby ostatní, v tomto prípade Ariyani²⁷⁷, konali tak počas jedného dňa a jednej noci. Osem predpisov Buddha zhrňuje do týchto bodov: 1. nezabíjať; 2. nekradnúť; 3. zdržať sa nesprávneho sexuálneho správania; 4. neklamať; 5. nepiť alkohol; 6. jesť jedno jedlo predpoludním (nejесť popoludní ani v nestanovený čas); 7. zdržať sa tanca, spevu a hudby, či inej formy zábavy a

²⁷⁴ *Shishi yaolan 1*, T 2127.54.271c17-24.

²⁷⁵ Táto zbierka je štvrtá z piatich nikáji, ktoré tvoria pálijský kánon *Suttapitaka* (s. Sutrapitaka). Zbierka je datovaná približne z prvého storočia pr. n. l. a obsahuje celkom 2198 sútier. Celé dielo je rozdelené do jedenástich sekcií. Buswell, Robert E, Lopez, S. Donald, *The Princeton Dictionary of Buddhism*, str. 105.

²⁷⁶ Arhat predstavuje mnicha, ktorý dokončil duchovnú cestu a dosiahol úplného vymanenia sa z utrpenia a kolobehu znovuzrodenia. Arhat predstavuje ideál v théravádovej tradícii.

²⁷⁷ Arja (p. arija, 聖, 성) označenie pre tých, ktorí priamo pochopili realitu a stali sa vznešenými. Buswell, Robert E, Lopez, S. Donald, *The Princeton Dictionary of Buddhism*, str. 134.

nepoužívať parfém, púder či kvetinové garlandy; 8. nesedieť na vyvýšených stoličkách ani nespáť na mäkkých či luxusných posteliach.²⁷⁸

Ďalšia sútra z tejto zbierky je o žene menom Visakha²⁷⁹, ktorá stretáva Buddhu a ten ju učí tomu, aké prospešné je konanie ôsmych predpisov počas jedného dňa a jednej noci.²⁸⁰

Sútra *Pu-sa chu-tai jing* (菩薩處胎經), ktorá bola preložená do čínštiny medzi rokmi 365 a 384 obsahuje všetkých osem príkazov a podľa Kim Čong-mjōnga, je to jedna z prvých sútier, ktorá obsahuje kompletnú zostavu ôsmych príkazov.²⁸¹

Sútra *Foshuo zhajing* (佛說齋經) bola preložená do čínštiny približne v 3. storočí n.l. Zahŕňa všetkých osem predpisov a očistu, ktorú treba plniť šesť dní v mesiaci (月六齋) počas jedného dňa a noci (一日一夜). Buddha v sútre nabáda vyhnúť sa konaniu zla a taktiež učí, že dodržiavaním ôsmych predpisov možno dosiahnuť obrovských zásluh.²⁸²

Sútra *Youpo yi duoshejia jing* (優波夷墮舍迦經) obsahuje tiež všetkých osem predpisov až na jednu výnimku. Tam sa totiž príkaz nekonzumovania jedla popoludní dopĺňa myšlienkou, že je možné piť medový džús (蜜漿).²⁸³

Sútra *Fushuo baguanzhajing* (佛說八關齋經, 불설팔관재경) nás učí, že keď človek dodržiava osem predpisov, a pri tom učí ostatných aby tak konali, získajú tak obrovské zásluhy.²⁸⁴

Podľa Kimových zistení, obsah ôsmych predpisov v zachovaných textoch sa z obdobia na obdobie trochu líši. Na začiatku bola hlavná myšlienka predpisov nejesť počas jedného dňa. Postupne sa pridávali aj ďalšie predpisy. Ďalej uvádza, že rané texty preložené do čínštiny slúžili väčšinou k duchovnému rastu a mali zabráňovať konaniu zla, neblahých činov a ich cieľom bolo pestovať prospešné

²⁷⁸ Hare, E. M., *The Book of the Gradual Sayings: Anguttara-Nikaya*, Vol. IV., The Pali Text Society, Lancaster, 2006, str. 170-171.

²⁷⁹ Visakha bola laička a tvrdí sa, že bola vedúcou ženou medzi tými, ktoré dávali almužny. Ibid., str. 174.

²⁸⁰ Ibid., str. 174.

²⁸¹ Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 175.

²⁸² *Foshuo zhajing*, T 87.1.910c27-911b12.

²⁸³ *Youpo yi duoshejia jing*, T 88.1.912c2.

²⁸⁴ *Fushuo baguanzhajing*, T 89.1.913a16-913b29.

skutky, dodržiavať osemčlennú cestu atď.²⁸⁵

Na to, aby sa nám utvoril celistvý obraz o rituále a predtým, než sa pustíme do jeho charakteristiky v období Korjŏ, si v nasledujúcej kapitole opíšeme konanie v Číne a v období Troch kráľovstiev.

5.3 Sviatok ôsmych predpisov v Číne a v Japonsku

Je jasné, že Číňania o Sviatku ôsmych predpisov, ktorý sa konal v Indii vedeli a zmienky o tomto sviatku pochádzajú zo záznamov okolo 3. storočia n.l.. *Baguan zhai* bol vtedy vykonávaný ako mníchmi, tak aj laikmi²⁸⁶ a konal sa vždy podľa potreby.²⁸⁷ Predtým, než sa pustíme do samotnej charakteristiky rituálu v Číne, si musíme podrobne opísať myšlienkové smery, ktoré tento rituál ovplyvnili.

Ako sme vyššie videli, názov ôsmych predpisov sa prekladalo rôznymi spôsobmi.²⁸⁸ V druhom roku vlády cisára Xiawu z dynastie Liu Song (孝武 vl. 453-464) v roku 455, prekladateľ Juqujingsheng (沮渠京聲 ?-464) vytvoril názov sútry *Fushuo baguanzhajing*, kde sa termín *baguanzhai* začal postupne viac používať. An Či-wŏn vysvetľuje, že slovo *baguanzhai*, ktoré sa objavuje vo vyššie spomenutej sútre bolo bližšie čínskej mentalite, ako termín *bazhizhai* (八支齋) či *bajiezhai* (八戒齋). *Baguan* znamená uzavrieť zlo a nepriblížiť sa ku nemu, kde znak *guan* (關) sa tiež, ako sme vyššie spomenuli prekladá ako *jin* (禁), čo znamená zákaz či uzavrieť a taktiež sa používa znak *jie* (戒) s rovnakým významom.²⁸⁹ Preto sa namiesto znaku *jie* používal znak *guan*, ktorý vychádzal priamo z čínskej filozofie a udalostí, a tak to bolo ľahšie prijateľné pre Číňanov. Jedným z príkladov bolo Povstanie žltých turbanov (黃巾之亂, 황건의난)²⁹⁰, kde podľa An Či-wŏna hral dôležitú úlohu termín *guan*. Na to, aby dynastia chránila a zabránila

²⁸⁵ Kim, Čong-mjŏng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 174.

²⁸⁶ Kim, Čong-mjŏng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. str. 187.

²⁸⁷ Ibid., 227.

²⁸⁸ viz. podkapitola Osem predpisov.

²⁸⁹ An, Čin-wŏn. *Korjŏ ũi pulgjo ũirje wa munhwa: Jŏndŭng, Pchalgwang hŏ wa Česŏk torjang čungsim ũro*, str. 128-129.

²⁹⁰ Povstanie žltých turbanov v roku 184 n.l. bolo dôležitou udalosťou, ktorá zmenila chod dynastie Chan. Jednou z hlavných dôvodov vyústenia povstania bola poľnohospodárska kríza, záplavy, hladomory a vysoké dane, ktoré sa vymáhali od roľníkov. Vodcami povstania boli členovia náboženského taoizmu. Levy, Howard S. *Yellow Turban Religion and Rebellion at the End of Han*, *Journal of the American Oriental Society*, Vol. 76, No. 4 (Oct. – Dec., 1956), str. 219.

vstupu povstalcov do hlavného mesta Luoyangu (洛陽), vybudovala osem brán (八關). Osem brán bolo vybudovaných presne podľa svetových strán, pričom túto koncepciu nájdeme v taoistickej teórii o ôsmych bodoch *bawei* (八位) tiež *bafang* (八方)²⁹¹. *Baguan* teda slúžil ako ochranný štít pred inváziami.²⁹²

Ako sme vyššie spomenuli, počiatky *Baguan zhai* v historických záznamoch nachádzame už od tretieho storočia, kedy ho väčšinou konali mnísi a laici. *Baguan zhai* na začiatku slúžil na upokojenie zomrelých duší. Za cisára Wudiho (晉 vl. 265-289) dynastie Západný Jin (西晉 265–316) existoval istý muž, ktorý keď zomrel, tak mnísi a laici vykonali *Baguan zhai* v kláštore v jednom nemenovanom kláštore.²⁹³

V roku 343, mních menom Zhidun (支遁 314-366) usporiadal Sviatok ôsmych predpisov pre dvadsaťštyri ľudí, ktorý trval od ráno dvadsiateho tretieho do nasledujúceho rána desiateho lunárneho mesiaca.²⁹⁴

V knihe *Fayuan zhulin* (法苑珠林, 법원주립) sa nachádza jeden príbeh o istom taoistovi, ktorý zomrel dvakrát a potom ožil. Keď sa ocitol v pekle *Mingfu* (冥府, 명부) tak zistil, že o pätnásť rokov sa objaví smrteľná choroba, ktorá zabije všetkých zlých ľudí. Buddhisti ale, keď budú praktikovať *Baguan zhai* a budú konať dobré skutky, tak sú schopní očistiť svoju myseľ a tak sa vyhnúť nákazlivej chorobe. Po tom, čo to počul, sa chcel vzdať taoizmu a prijať buddhizmus. Nakoniec ale praktikoval oboje učenia. V príbehu sa tiež píše, že sa potom snažil naviesť ľudí na to, aby tiež praktikovali osem predpisov.²⁹⁵

Ďalší príbeh z tejto knihy opisuje udalosť, ktorá sa stala za dynastie Song v rodine istého muža menom Zhang Xu-yuana (張須元) v roku 432, kde vykonali

²⁹¹ Podľa taoistickej kozmológie existujú štyri smery (四方), päť pozícií (五位), osem bodov (八位) a deväť palácov (九宮). Ku štyrom pozíciám sa pridá stred a vytvorí sa päť pozícií, k ôsmym bodom sa pridá stred a vytvorí sa deväť palácov. An, Čin-wön. *Korjŏ ũi pulgjo ũirje wa munhwa: Jŏndŭng, Pchalgwang hŏ wa Česŏk torjang čungsim ũro*, str. 131; Wu, Hung, *Picturing or Diagramming the Universe*, str. 195.

²⁹² An, Čin-wön. *Korjŏ ũi pulgjo ũirje wa munhwa: Jŏndŭng, Pchalgwang hŏ wa Česŏk torjang čungsim ũro*, str. 131.

²⁹³ Kim, Čong-mjŏng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 187.

²⁹⁴ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryŏ Dynasty (918-1392)*, str. 118.

²⁹⁵ An, Čin-wön. *Korjŏ ũi pulgjo ũirje wa munhwa: Jŏndŭng, Pchalgwang hŏ wa Česŏk torjang čungsim ũro*, str. 133.

Baguan zhai a o pár dní na to našli v kuchyni pozostatky (s. šaríra, 舍利, 사리).²⁹⁶

Rituál ôsmych predpisov bol podľa historických záznamov konaný najprv mníchmi a laikmi, ale od konca piateho storočia nachádzame evidencie, že aj cisári spolu s rodinami vykonávali *Baguan zhai*.

V prvom roku vlády panovníka Xiaowu zo štátu Liu Song (孝武 vl. 454-465) cisár v deň výročia úmrtia svojho otca, cisára Wendiho (文 vl. 424-453) zobral svojich úradníkov do kláštora Zhongxingsi (中興寺), kde vykonali *Baguan zhai*. Cisárov sluha Yuan Can (袁粲 420-477) ale porušil pôst a popoludní sa najedol mäsa a rýb. Kvôli tomu bol odvolaný z funkcie.²⁹⁷ Podľa výskumu An Či-wöna sa ukázalo, že keď sa *Baguan zhai* konal v deň výročia úmrtia niekoho, tak duša nepadne do pekla (三塗八難, 삼도팔난) ale sa prerodí do tzv. šiestich nebeských sfér (欲界六天, 육계육천).²⁹⁸

Po piatom storočí sa nám ukazuje, že panovníci boli sponzormi rituálu²⁹⁹ a taktiež spolu so svojimi úradníkmi vykonávali *Baguan zhai*.³⁰⁰ Za dynastie Tang a Song sa tiež konal Sviatok ôsmych predpisov. Napríklad chanový majster Tan-yun (曇韻) chcel opísať Lotosovú sútru (s. Saddharmapundarikásútra, 法華經, 법화경) ale nevedel, komu by túto úlohu prisľúbil. Zrazu sa objavil jeden pisár, ktorý sa ponúkol, že mu pomôže opísať sútru. Potom prišiel na rad kúpeľ, oblečenie sa do čistého rúcha a vykonanie ôsmych predpisov. Po tom všetkom pisár zjedol santálové drevo, zapálil vonné tyčinky a zavesil do miestnosti nápisy na vysvätenie miesta aj seba. Po dokončení opisovania sútry pisár zmizol.³⁰¹

Za dynastie Južný Song (南宋 1127-1279) bol majster Pu-run (普潤), ktorý so svojimi stúpcami uchoval obraz Buddhu v kláštore a na to vykonali *Baguan zhai* spolu s ostatnými rituálmi.³⁰²

Baguan zhai za dynastie Tang vzrástol do obrovských rozmerov a jeho

²⁹⁶ Kim, Čong-mjŏng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 188.

²⁹⁷ An, Čin-wŏn. *Korjŏ ũi pulgjo ũrje wa munhwa: Jŏndŭng, Pchalgwang hŏ wa Česŏk torjang čungsim ũro*, str. 134.

²⁹⁸ Ibid., str. 134.

²⁹⁹ Kim, Čong-mjŏng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 188.

³⁰⁰ An, Čin-wŏn. *Korjŏ ũi pulgjo ũrje wa munhwa: Jŏndŭng, Pchalgwang hŏ wa Česŏk torjang čungsim ũro*, str. 134.

³⁰¹ *Fayuan zhulin T 2122.53.421b11-18*.

³⁰² Kim, Čong-mjŏng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 188-189.

charakter sa zmenil zo *zhaijie* (齋戒, 재계) na *fahui* (法會, 법회)³⁰³, a taktiež sa zmenil názov sviatku a to na *Baguan zhaihui* (八關齋會, 팔관재회). An Či Wōn vysvetľuje, že znak *zhai* (齋, 재), ktorý spočiatku niesol buddhistický odkaz na zákaz konzumácie jedla popoludní, sa za dynastie Tang jeho význam úplne zmenil na buddhistickú filozofiu, kedy sa dáva jedlo mníchom. Taktiež podľa záznamov vidíme, že *Baguan zhaihui* spolu so Sviatkom lampiónov sa zmenili na spoločenské aktivity spojené s banketom a oslavami.³⁰⁴ Tu jasne vidíme, že to bolo za dynastie Tang, kedy už myšlienka dodržiavania ôsmych predpisov sa pretransformovala na veľkolepé zhromaždenie.

Podľa Kim Čong-mjōnga v Japonsku nebol rituál, ktorý by sa zhodoval so Sviatkom ôsmych predpisov.³⁰⁵ Vermeersch na druhej strane tvrdí, že koncom šiesteho storočia sa v Japonsku objavuje rituál pôstu, ktorý trval šesť dní.³⁰⁶ Podľa existujúcich zdrojov princ Šótoku Taiši (聖德太子 572-621/2?) keď mal sedem rokov tak vydal správu trónu o šiestich pôstnych dňoch (六齋日, j. rokusai-niči) kde démoni sú silní a kde štyria nebeskí králi (s. lokapála, 四天王, 사천왕, j. Šitenno)³⁰⁷ v tieto dni (8. a 23. dňa) posielajú svojich poslov na zem, aby skúmali skutky ľudí, či konajú dobro, ako sa správajú k ostatným, či majú súcit so všetkými cítiacimi bytosťami a kde toto všetko hlásia v deň 14. a 29. Potom štyria nebeskí králi 15. a 30. dňa posielajú na zem svojích najstarších synov, aby skúmali dobré a zlé skutky ľudí. Tieto dni sa nazývali Pôstne dni ôsmych predpisov (八戒齋日, j. hakkai sainiči). Princ Šótoku Taiši uviedol, že v tieto dni sám Brahma a Indra prišli na zem poďakovať sa, ako sa v krajine vládlo. V tieto dni princ oficiálne zakázal zabíjanie všetkých živých bytostí.³⁰⁸

³⁰³ Fahui sa tu prekladá ako Zhromaždenie dharmy, kde sa čítali spisy, prebiehalo uctievanie a rôzne rituály atď. Digital Dictionary of Buddhism, dostupné na [www: <http://buddhism-dict.net/cgi-bin/xpr-ddb.pl?6c.xml+id%28%27b6cd5-6703%27%29>](http://buddhism-dict.net/cgi-bin/xpr-ddb.pl?6c.xml+id%28%27b6cd5-6703%27%29) [cit. 2.7.2014].

³⁰⁴ An, Čin-wōn. *Korjō ũi pulgjo ũrje wa munhwa: Jōndŭng, Pehalgwang hō wa Česōk torjang čungsim ũro*, str. 138.

³⁰⁵ Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 191-192.

³⁰⁶ Buswell, Robert E (ed.). *Religions of Korea in Practice*, str. 87.

³⁰⁷ Štyria nebeskí králi, tiež nazývaní ako "Ochranci sveta" sú králi, ktorým Buddha nariadil chrániť obyvateľov sveta. Sídli v Kámádhatu (sféra túžby 欲界, 욕계, j. jokukai), ktorá patrí k prvým a najnižším zo šiestich nebies. Buswell, Robert E, Lopez, S. Donald, *The Princeton Dictionary of Buddhism*, str. 784.

³⁰⁸ Visser, Marinus Willem de. *Ancient Buddhism in Japan: Volume I*. E.J. Brill (1935), str. 202-203

5.4 Sviatok ôsmych predpisov pred obdobím Korjô

Vôbec prvý Sviatok ôsmych predpisov sa konal v Sille v dvanástom roku vlády kráľa Činhunga v roku 551 mníchom Hjerjangom (惠亮, 헤량), pôvodne pochádzajúceho z Kogurja.³⁰⁹ V tom roku bol menovaný, aby dohliadal na Sanghu a taktiež viedol „Dharmu ôsmych predpisov“ (百座講會, 백좌강회) spolu so Zhromaždením sto vysokých sedadiel.³¹⁰ Neskôr, v 33. roku (572) desiateho mesiaca sa konal Pchalgwanjön hö (八關筵會, 팔관연회) počas siedmich dní na dvoroch kláštorov, kde vtedy rituál slúžil na upokojenie duší vojakov padlých vo vojne.³¹¹ Tu vidíme, že vtedajší rituál mal podobnú funkciu ako *Baguan zhai* v Číne, teda upokojenie zomrelých duší.

V kronike *Samguk jusa* sa píše, že keď mních Čadžang (慈藏, 자장 590-658)³¹², odišiel do Číny, tak sa mu zjavil svätec a ten mu povedal, že v Kláštore Hwangnjongsa sídli drak, svätcov najstarší syn, ktorý na Brahmov pokyn chráni kláštor. Na to, aby sa podrobili okolité zeme, ktoré krajinu drancujú, treba postaviť deväťstupňovú pagodu a vykonať Zhromaždenie ôsmych predpisov. Pagoda bola dokončená za vlády kráľovny Söndök (善德女大王, 선덕여왕 vl. 632-647) v roku 645.³¹³

Kungje (弓裔, 궁예 vl. 901-918)³¹⁴ v roku 898 tiež zorganizoval Pchalgwän hö v jedenástom mesiaci. Zvláštnosťou je, že dôležitú úlohu pre Kungjeho hral kult Maitréji a podľa Kim Čong-mjônga možno vyvodit', že aj samotný rituál v tomto období úzko súvisel s vierou v Maitréju.³¹⁵

³⁰⁹ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryô Dynasty (918-1392)*, str. 118.

³¹⁰ Kim, Čong-mjông. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 189.

³¹¹ An, Čin-wön. *Korjô ũi pulgjo ũirje wa munhwa: Jöndŭng, Pchalgwang hö wa Česök torjang čungsim ũro*, str. 145.

³¹² Tiež nazývaný ako Čadžang jalsa (慈藏律師, 자장율사) bol zakladateľom vinají.

³¹³ Irjön., *Samguk jusa: nepominutelné události Tři království*, str. 199-201.

³¹⁴ Kungje bol horlivým buddhistom a preňho bol buddhizmus podstatným smerom. Sám sa totiž vyhlásil za Maitréju, skladal si svoje vlastné sútry a veril, že má schopnosť čítať ľuďom myšlienky. Navyše, jeho synovia sa nazývali ako bódhisattva Čchönggwang (青光菩薩, 청광보살) a bódhisattva Singwang (神光菩薩, 신광보살). Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryô Dynasty (918-1392)*, str. 72.

³¹⁵ Kim, Čong-mjông. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 189-190.

Anály *Korjōsa čōrjo* (高麗史節要, 고려사절요) uvádzajú záznam o konaní Pchalgwan hō v roku 918. Uvedieme si preklad spisu.

V jedenástom mesiaci sa konal Sviatok ôsmych predpisov. Úradník oznámil, „každý rok v jedenástom mesiaci lunárneho kalendára (仲冬, 중동) predošli panovníci vo veľkom konali Pchalgwan čä (八關齋, 팔관재) aby sa prialo šťastie (福, 복), tak Vás prosím, nasledujte tento systém. Kráľ odpovedal: „Nemám skoro mravnosti ale stal som sa kráľom, ako sa teda nemôžem nespoliehať na buddhizmus a tak upokojiť krajinu.“ Potom sa na dvore paláca (毬庭, 구정)³¹⁶ nastavili kolesá lampiónov (輪燈, 윤등) a okolo nich umiestnili vonné kadidlá (香燈, 향등) a tak počas celej noci všade na zemi svietili svetlá. Tiež na dvoch miestach boli nastavené javiská, ktorých výška bola skoro 5 džangov (丈, 장)³¹⁷ a ich tvar mal podobu lotosových kvetov (蓮臺, 연대). Na pohľad to bolo oslnivé. V predu sa konali rôzne hry (遊戲, 유희), spev, tanec a hudobné súbory tvoriace Štyroch nesmrteľných (四仙樂部, 사선악부), drakov, fénixov, slonov, koní, vozov a lodí, všetko toto bolo sillskou tradíciou. Úradníci mali na sebe odev nazývaný topcho (道袍, 도포), držiac žezlo (笏, 홀) sa účastnili zhromaždenia. Mnohí ľudia sa prišli podívať a zabaviť sa do hlavného mesta. Kráľ sa na celú udalosť díval z pavilónu Wibong (威鳳樓, 위봉루). Toto zhromaždenie sa najprv označovalo ako „dávanie pocty Buddhovi a rozveselenie duchov (供佛樂神之會, 공불신지회), a potom sa to stalo ako pravidelne konajúca udalosť (常例, 상례).³¹⁸

Na začiatku vidíme, že sa Pchalgwan hō konal v desiatom mesiaci, ale po vláde Kungjeho v neskorom Kogurju, úradník odporučil konať sviatok v jedenástom mesiaci. Tradícia Pchalgwan hō v Sille mala ešte formu rituálu ako takého, s cieľom upokojenia duší zomrelých v boji alebo upokojenia situácie v krajine a pranie šťastia.

³¹⁶ Kudžōng bolo miesto v palácoch alebo v domoch aristokratoch, kde sa hralo tradičné kórejské pólo Kjōkku (擊毬, 격구), založené za Korja. *Naver dictionary*, dostupné na [www.<http://hanja.naver.com/word?q=%E6%AF%AC%E5%BA%AD>](http://hanja.naver.com/word?q=%E6%AF%AC%E5%BA%AD) [cit. 12.7.2014].

³¹⁷ 1丈 = 3,33m

³¹⁸ DB of Korean Classics, dostupné na [www.<http://db.itkc.or.kr/index.jsp?bizName=MK&url=/itkcdb/text/bookListIframe.jsp?bizName=MK&seojiId=kc_mk_a004&gunchaId=&NodeId=&setid=402252>](http://db.itkc.or.kr/index.jsp?bizName=MK&url=/itkcdb/text/bookListIframe.jsp?bizName=MK&seojiId=kc_mk_a004&gunchaId=&NodeId=&setid=402252)

[cit. 12.7.2014]

5.5 Pchalgwan hō v období Korjō

Sviatok ôsmych predpisov, ako uvidíme v tejto kapitole sa konal vo forme oslavy, banketu a jeho cieľ je iný ako bol v Sille. Kedže medzera medzi posledným záznamom o Sillskom rituále a prvým záznamom v Korju tvorí okolo 350 rokov, je teda skoro nemožné zistiť, kedy presne nastala zmena charakteru rituálu.³¹⁹

Pchalgwan hō sa konal od začiatku až po úplný koniec dynastie, a to dvakrát do roka v desiatom a jedenástom mesiaci lunárneho kalendára.³²⁰ Desiateho mesiaca sa sviatok konal v západnom hlavnom meste v Pchjōngjangu³²¹, ktorý trval dva dni. Sviatok, ktorý spadal na jedenásty mesiac sa v hlavnom meste tiež konal počas dvoch dní a to 14 dňa, menší sviatok a 15 dňa, väčší Sviatok ôsmych predpisov.³²²

Podľa šiesteho príkazu kráľa Tchädžoa ako sme vyššie uviedli, sa ako Jōndūng hō tak aj Pchalgwan hō mali konať neodkladne počas celej dynastie okrem dní štátnych pohrebov a v dobe smútku. Pchalgwan hō mal podľa príkazu kráľa slúžiť nebeským duchom, Piatim vrcholom, horám, riekam a dračiemu kráľovi.³²³ Zatiaľ čo hlavným dôvodom konania Sviatku lampiónov podľa šiesteho príkazu bolo konanie rituálu venovanému Buddhovi, Pchalgwan hō nám ukazuje iné rysy. Uctievanie vrcholov, hôr, riek a božstiev patrilo do sillskej tradície.³²⁴ Päť vrcholov tu predstavuje Päť posvätných sillských vrcholov (新羅五嶽, 신라오악).³²⁵ Tento symbol piatich posvätných vrcholov bol zostavený podľa vtedajšieho čínskeho modelu piatich posvätných hôr *wuyue* (五嶽), kde v ôsmom storočí vláda aj aristokracia vybrala päť vrcholov, aby sa mohli konať rituály v prospech krajiny.³²⁶

³¹⁹ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryō Dynasty (918-1392)*, str. 118.

³²⁰ Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 190-192.

³²¹ Wang Kōn mal za cieľ znovu zrekonštruovať bývalé hlavné mesto Kogurja, Pchjōngjang. V roku 932 bola oprava dokončená a kráľ vyjadril vôľu ho ustanoviť hlavným mestom. Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryō Dynasty (918-1392)*, str. 83.

³²² Buswell, Robert E (ed.). *Religions of Korea in Practice*, str. 88-89.

³²³ Ibid., str. 93.

³²⁴ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryō Dynasty (918-1392)*, str. 117.

³²⁵ Medzi päť posvätných vrcholov patrili: Tchohamsan (吐含山, 토함산); Kjerjongsan (鷄龍山, 계룡산); Čirisan (智異山, 지리산); Tchäbäksan (太白山, 태백산) a Pchalgongsan (八公山, 팔공산). McBride II, Richard D. *Domesticating the Dharma: Buddhist Cults and the Hwaōm Synthesis in Silla Korea*. Honolulu: University of Hawai'i Press, 2008, str. 129.

³²⁶ Ibid., str. 129.

Taktiež vyššie spomenutý spis *Korjōsa čōrjo* uvádza, že sa počas Pchalgwan hō uctievali prvky sillskej tradície ako boli Štyria nesmrtní, posvätné zvieratá a iné. Tento fakt poukazuje na to, že cieľom Pchalgwan hō v období Korjō si bolo znovu prehrať sillské tradície a pokračovať v ich zvykoch.³²⁷

Počas dynastie sa menila frekvencia konania rituálu, tak ako aj jeho zúčastnenie sa. Ako sme vyššie uviedli, Pchalgwan hō sa behom dynastie konalo 115 krát. Wang Kōn v roku 918 po prvýkrát zorganizoval Pchalgwan hō, kde sa od tohto roku tento rituál stal oficiálne zavedeným sviatkom.³²⁸

Kim Čong-mjōng vo svojej dizertačnej práci zostavil tabuľku podľa *Korjōsy*, ktorá poukazuje na frekvenciu konania rituálu počas dynastie. Práve jeho výskumom sa budeme riadiť.³²⁹

Korjōsa zaznamenávala rituály, ktoré sa konali prvý krát a potom jedine, ak sa na nich zúčastnil panovník.³³⁰ Štyria panovníci po Wang Kōnovi rituál nekonali. Dôvody boli rôzne. Kráľ Hjedžong (惠宗, 혜종 vl. 943-945) nekonal rituál ani raz z možného dôvodu, že jeho vláda bola príliš krátka. Počas vlády kráľa Kjōngdžonga (景宗, 경종 vl. 975-981) sa tiež rituál nekonal a to z toho dôvodu, ktorý nám uvádza Kim, že panovník uprednostňoval konfucianizmus namiesto buddhizmu.³³¹ Hoci kráľ Sōngdžong počas svojej vlády zrušil všetky rituály, v deň konania Pchalgwan hō zachoval tradíciu návštevy kláštora Pōbwangsa (法王寺, 법왕사), kde zapálil vonné tyčinky a potom sa vrátil na kráľovský dvor, kde dostal gratulácie od svojich ministrov.³³² Aj keď kráľ zrušil konanie rituálov, v roku 988 nariadil zákaz zabitia domácich zvierat v treťom, piatom a deviatom mesiaci lunárneho kalendára.³³³ V roku 982 sa minister Čchō Sūng-no (崔承老, 최승로) vyjadril k tematike rituálov a to tak, že vo svojom zázname žiada panovníka, aby sa veľkosť Sviatku lampiónov aj Pchalgwan hō zúžila, pretože tieto aktivity nútili ľudí tvrdo pracovať na nich, čo spôsobovalo značné ťažkosti. Preto minister žiada, aby sa ich

³²⁷ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryō Dynasty (918-1392)*, str. 117.

³²⁸ Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 194.

³²⁹ Tabuľka č. 8., *Ibid.*, str. 193.

³³⁰ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryō Dynasty (918-1392)*, str. 313.

³³¹ Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 194.

³³² Buswell, Robert E (ed.). *Religions of Korea in Practice*, str. 90-93.

³³³ Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 195.

škála zmenšila. Vo svojom texte sa ďalej pohoršuje nad zbytočným mrhaním vecí a jeho nesprávnym použitím. Píše:

[...] Tiež, na to aby sa vyrobili rôzne druhy bábkových podobizní (偶人, 우인), si to vyžaduje obrovské náklady (工費, 공비) a potom, ako sa použijú raz, tak sa zničia. A to vôbec nedáva logiku. Navyše, tieto podobizne sa majú používať iba pri pohrebných rituáloch (凶禮, 흥례). Keď predtým prišli vyslanci z Číny (西朝, 서조)³³⁴ a videli toto všetko, tak to považovali za nepriaznivé a ako prechádzali, tak si zakrývali svoje tváre. Odteraz Vás žiadam, aby sa prestali používať.³³⁵

Bolo to až v prvom roku vlády kráľa Hjöndžonga v roku 1010, kedy sa na podnet civilného ministra Čchö Hanga (崔沆, 최항) znova konali rituály. Kráľ potom šiel do pavilónu Wibongnu, kde si vypočul hudbu.³³⁶

Kráľ Čöngdžong (靖宗, 정종 vl. 1034-1046) v desiatom mesiaci roku 1034 vypravil svojich ministrov do západného hlavného mesta, aby vykonali Pchalgwan hö počas dvoch dní.³³⁷ V jedenástom mesiaci navštívil pavilón Sinbongnu (神鳳樓, 신봉루), kde na to vyhlásil amnesitu. Ministrom zorganizoval hostinu a potom odišiel do kláštora Pöbwang. Na ďalší deň zorganizoval veľký sviatok (大會, 대회) a užíval si hudbu. Na mieste boli prítomní songskí obchodníci, členovia kmeňa východných a západných Džurdženov (東西蕃子, 동서번자) a taktiež ľudia z ostrova Tchamna³³⁸, ktorí ponúkali svoje vlastné produkty. Odvtedy to bola pravidelná udalosť.³³⁹ V siedmom roku jeho vlády v roku 1041 v desiatom mesiaci zorganizoval Pchalgwan hö. Potom navštívil Jöngbongmun (靈鳳門, 영봉문), kde dostal gratulácie od svojich vojenských aj civilných úradníkov a kráľ im na to

³³⁴ Mieni sa tu kitanská dynastia Liao (遼).

³³⁵ *Korjōsa čörjo*, dostupné na www: <http://folkency.nfm.go.kr/main/main.jsp>., Korōsa čörjo, kwōn 2, str. 349. pdf verzia dostupná priamo na www: <http://folkency.nfm.go.kr/download.jsp?filename=/Da...> [cit. 14.7.2014].

³³⁶ *Korjōsa čörjo*, dostupné na www: <http://folkency.nfm.go.kr/main/main.jsp>., Korōsa čörjo, kwōn 3, str. 350. pdf verzia dostupná priamo na www: <http://folkency.nfm.go.kr/download.jsp?filename=/Da...> [cit. 14.7.2014].

³³⁷ Buswell, Robert E (ed.). *Religions of Korea in Practice*, str. 94

³³⁸ Dnešný ostrov Čedžu

³³⁹ *Korjōsa*, dostupné na www: <http://folkency.nfm.go.kr/main/main.jsp>., Korōsa, kwōn 69, či 23, str. 351. pdf verzia dostupná priamo na www: <http://folkency.nfm.go.kr/download.jsp?filename=/Da...> [cit. 14.7.2014].

pripravil banket. Potom išiel do kláštora Hŭngguksa (興國寺, 흥국사), kde zapálil vonné tyčinky a neskôr sa vydal do paláca Čangnakkung (長樂宮, 장락궁).³⁴⁰

Medzi najaktívnejších panovníkov konajúcich Pchalgwan hö boli kráľ Mundžong, ktorý sa naň zúčastnil jedenásťkrát, potom kráľ Ťijdzong, osemnásťkrát a nakoniec kráľ Kodžong, trinásťkrát.³⁴¹

V prvom roku vlády, kráľ Mundžong v roku 1046, štrnásteho dňa jedenásteho mesiaca zorganizoval Pchalgwan hö. Na to navštívil kláštor Pöbwang.³⁴² V piatom roku vlády sa jedenásteho mesiaca konal Pchalgwan hö. Vtedy ale na spln pripadlo zatmenie mesiaca (月食, 월식), takže sa to presunulo na trinásteho dňa, kde sa vtedy konala Čcho hö (初會, 초회).³⁴³ Počas jeho vlády v roku 1073 existuje záznam, že Japonci ako aj ľudia z *Hei-shui* (黑水靺鞨, 흑수말갈)³⁴⁵ venovali tribút panovníkovi.³⁴⁶

Kráľ Ťijdzong, ako sme vyššie uviedli navštívil Sviatok ôsmych predpisov celkom osemnásťkrát, čo predstavuje najvyššiu návštevnosť rituálu počas celej dynastie. Ťijdzong bol horlivým podporovateľom buddhizmu, no kvôli jeho kontroverznému správaniu a pohrdaniu vojenskej zložky a nezájmu o záležitosti na dvore sa tak mnohí historici zhodli na tom, že toto všetko prispelo k začiatku vlády vojenskej kliky v roku 1170.³⁴⁷ Uvedieme si preklad záznamu z *Korjōsy*, ktorý nám poskytol Peter Lee:

Držte sa sa cesty nesmrteľných (仙風, 선풍). V dobe Silly sa cesta nesmrteľných praktikovala a to napomohlo ku tomu, že drak aj nebeskí ochrancovia Buddhadharmy boli spokojní a taktiež ľud žil v mieri [...] Lenže v poslednej dobe Sviatok ôsmych predpisov sa

³⁴⁰ An, Čin-wŏn. *Korjō ŭi pulgjo ŭirje wa munhwa: Jōndŭng, Pchalgwang hö wa Česŏk torjang čungsim ŭro*, str. 159.

³⁴¹ Kim, Čong-mjŏng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 193.

³⁴² Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryŏ Dynasty (918-1392)*, str. 320.

³⁴³ Zhromaždenie, keď bódhisattva dosiahol Buddhovstvo a prvýkrát hlása dharmu.

³⁴⁴ *Korjōsa*, dostupné na www: <http://folkency.nfm.go.kr/main/main.jsp>, *Korjōsa*, kwŏn 69, či 23, str. 351. pdf verzia dostupná priamo na www:

<<http://folkency.nfm.go.kr/download.jsp?filename=/Da...>> [cit. 14.7.2014].

³⁴⁵ Kmene *Hei-shui* patrili do severnej skupiny *Mohe* (靺鞨, 말갈), tunguzského pôvodu. Boli považovaní za najobávanejšie kmene. Boli usadení pri rieke Amur. Gorelova, Liliya M. *Manchu Grammar: Handbook of Oriental studies*. Brill Academic Pub, 2002, str. 10-13.

³⁴⁶ Kim, Čong-mjŏng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 197.

³⁴⁷ Lee, Peter H, Bary, de William Theodore, Ch'oe, Yongho, Kang, Hugh H. *Sources of Korean tradition*. New York: Columbia University Press, 1997, str. 241.

znižil v kvalite ako aj zredukovala jeho veľkosť, čo spôsobilo úpadok tradícií. Od teraz, nech sa znovu dodržiava Sviatok ôsmych predpisov, s tým, že sa vyberú príslušníci z civilnej a vojenskej zložky aby sa stali tými, čo zachovávajú tradíciu. Zachovaním tradície tak ľudia aj nebesia budú šťastné.³⁴⁸

Tento záznam jasne poukazuje jeho uprednostňovanie buddhizmu ako aj spoliehanie sa na silu Pchalgwan hö.

Vláda kráľa Kodžonga sa prekrývala s vládou vojenskej kliky ktorá začala v roku 1170, Kitani na území Korja v roku 1217³⁴⁹, mongolskými inváziami, nájazdmi japonských pirátov³⁵⁰, vzburami a nečakanými udalosťami v krajine.³⁵¹ Počas jeho pôsobenia sa Pchalgwan hö konalo s určitými medzerami, čo bolo dané situáciou v krajine a aj tým, že panovník uprednostňoval iné buddhistické rituály ako Zhromaždenie ôsmych predpisov.³⁵²

V *Korjose* sa nachádza príbeh o istom úradníkovi menom Kŭm-ŭi, ktorý sa dostal do konfrontácie s inými úradníkmi. Príbeh nasleduje takto:

V piatom roku vlády kráľa Kodžonga sa konal Pchalgwan hö [...] No jeden úradník (臺吏, 대리) urazil a chytil za krk vojenského úradníka (隊正, 대정). Vojenský veliteľia (軍將, 군장) sa pridali a tak začali po nich hádzať strešné obklady a kamene. V tom kameň preletel cez stan veliteľa. Na to sa Kŭm-ŭi hrozne nahneval a zakričal „Ako sa môžete takto správať pred panovníkom a jeho subjektmi v deň veľkého sviatku (大會, 대회). Keď chcete mať problém, tak najprv zabite starého muža (老夫, 노부).“ A tak sa dav upokojil.³⁵³

³⁴⁸ Lee, Peter H, Bary, de William Theodore, Ch'oe, Yongho, Kang, Hugh H. *Sources of Korean tradition*, str. 242.

³⁴⁹ V roku 1217 Kitania upáchli pred Mongolmi, ktorí drancovali Sever Číny, na územie Korja. Mongoli sa ponúkli, že Korju v boji proti Kitanom pomôžu a tak sa spojila mongolsko-korjövská armada a nepriateľa premohli. Na to Mongoli žiadali od Korja tribút, na ktorý pristúpili. No Korjō po čase tribút zastavilo a v roku 1225 zomrel mongolský posol na ceste do Číny, čo sa stalo dobrou zámenkou na zaútočenie Korja v roku 1231.

³⁵⁰ Japonskí piráti nazývaní *wakó* (倭寇, 왜구) začali Korjō trápiť svojimi nájazdmi už začiatkom 13. storočia. Korjō na to v piatom mesiaci roku 1227 poslali žiadosť, aby sa nájazdy zastavili, kedy Japonsko poslalo späť list v ktorom sa ospravedľňuje a taktiež žiadalo, aby naviazali obchodné styky. Henthorn, William E. *Korea: The Mongol Invasions*. Leiden: J. E. Brill, 1963, str. 26. Dostupné na [www: <https://archive.org/details/koreamongolinvas00hent>](https://archive.org/details/koreamongolinvas00hent) [cit. 15.7.2014].

³⁵¹ Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 90-91.

³⁵² Ibid., str. 200-201

³⁵³ *Korjōsa*, dostupné na [www: http://folkency.nfm.go.kr/main/main.jsp](http://folkency.nfm.go.kr/main/main.jsp)., Korōsa, kwōn 102, str. 358., pdf verzia dostupná priamo na [www: <http://folkency.nfm.go.kr/download.jsp?filename=Da...>](http://folkency.nfm.go.kr/download.jsp?filename=Da...) [cit. 20.7.2014].

5.6 Charakteristika Zhromaždenia ôsmych predpisov

Pchalgwan hö sa konalo počas dvoch dní a to štrnásteho a pätnásteho dňa desiateho mesiaca v západnom hlavnom meste a potom štrnásteho a pätnásteho dňa jedenásteho mesiaca v hlavnom meste Kägjõngu. Zhromaždenie v týchto dňoch sa delilo na malé zhromaždenie (小會日, 소회일) a veľké zhromaždenie (大會日, 대회일). V tejto podkapitole, sa budeme výhradne riadiť výskumom Kim Čong-mõnga, ktorý vo svojej dizertačnej práci zhrnul dianie na dvore počas Zhromaždenia ôsmych predpisov. V deň malého zhromaždenia sa skoro ráno na dvore paláca pripravili kráľovské nosítka. Odznel prvý signál a stráž sa na dvore zoradila, a medzi dvorom a bránou Ťibongmun (儀鳳門, 의봉문) sa nastavili vejáre a slnečníky. Potom odznel druhý signál a civilní úradníci sa zoradili na dvore. Poverení generáli čakali na príchod kráľa.³⁵⁴ Kráľ si v ten deň obliekol žltó-červené rúcho nazývané Čahwangpcho (赭黃袍, 자황포) a keď dorazil do pavilónu Sõnindžõn (宣仁殿, 선의전), tak sa z vojenskej zložky (禁衛, 금위) ozvalo *Nech žije kráľ* a kráľovi najbližší vazali mu zaradom gratulovali.³⁵⁵ Potom ako kráľ odišiel z paláca, tak sa hrala hudba. S tretím signálom kráľ dorazil pred bránu Ťibong tak sa prezul a prezliekol v stane.³⁵⁶ Členovia kráľovského sekretariátu potom kráľa zaviedli ku portrétom kráľovských predkov. Panovník sa pred portrétmi dvakrát poklonil, potom zdvihol pohár s alkoholom ktorý mu bol pripravený a znova sa dvakrát poklonil. Pri tom, ako kráľ pil alkohol, znela pieseň Čchõnonhjang (天醞香, 천운향), čo v preklade znamená „nebesky varená vôňa“. Po tom, ako si uctil predkov, dostal gratulácie na pranie dlhovekosti (獻壽, 헌수) od princa a svojich subjektov. Pokračovalo to ako banket. Hudba znela, kráľ dostával gratulácie od svojich subjektov, hrali sa rôzne predstavenia. Potom kráľ odišiel do odpočívacej miestnosti.³⁵⁷

³⁵⁴ Kim, Čong-mjõng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 206.

³⁵⁵ An, Či-wõn. *Korjõ ťi pulgjo ťirje wa munhwa: Jõndũng, Pchalgwang hö wa Česõk torjang čungsim ťro*, str. 181.

³⁵⁶ Nie je jasné, do akého rúcha sa kráľ prezliekol. An Či-wõn tvrdí, že neexistuje o tom presný záznam. No nebolo to ani kráľovské rúcho *Kolljongpcho* (袞龍袍, 곤룡포) ani *Čahwangpcho*. Podľa Korjõsy je ale možné, že to bolo rúcho buď červenej alebo žltej farby. *Ibid.*, str. 174, (pozn. 141).

³⁵⁷ Kim, Čong-mjõng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 206-207.

Počas veľkého zhromaždenia bol postup rituálu podobný ako predchádzajúci deň. Kráľ dostal gratulácie od svojich subjektov v paláci, potom sa vydal k pavilónu Ťibongnu (儀鳳樓, 의봉루). Pred portrétmi predkov zapálil tyčinky a pripravil víno. V sieni boli prítomní aj princ, príbuzní, civilní a vojenský úradníci. Rozdiel v rituále bol v tom, že keď poverení úradník oznámil kráľovskú správu poddaným, tak namiesto termínu *čoha* (朝賀, 조하) použil *kigŏ* (起居, 기거).³⁵⁸ Potom sa konzumovalo víno a kláňalo sa kráľovi. Zaujímavosťou tu predstavuje návšteva cudzincov a to songských obchodníkov, obyvateľov ostrova Tchamna a členov kmeňa východných a západných Džurdženov, ktorí priali kráľovi dlhovekosť a venovali tribút. Taktiež sa mohli zúčastniť predstavení, ktoré sa následne konali. Po skončení banketu kráľ navštívil kláštor Pŏbwangsa.³⁵⁹

Zaujímavosť tu predstavuje vyjadrenie songského vyslanca menom Xu Jing, kde vo svojej knihe *Gaoli tujing* opisuje zážitky zo svojej návštevy v Kórei v roku 1123. V zázname totiž opisuje Zhromaždenie ôsmych predpisov a domnieva sa, že to je pokračovaním starého kogurjovského sviatku Tongmäng (東盟, 동맹)³⁶⁰, ktorý sa konal v desiatom mesiaci.³⁶¹ Podľa Xu Jinga sa Tongmäng v období Korjŏ nazýval Pchalgwan hŏ, ktorý sa konal pätnásteho dňa desiateho mesiaca a bol to vlastne vegeteriánsky banket. Taktiež sa vyjadril, že tento rituál bol dost nákladný.³⁶²

³⁵⁸ Čoha je termín ktorí sa používa keď kráľovi poddaní adresujú pozdravy kráľovi. Kigŏ je obecne pozdrav.

³⁵⁹ Kim, Čong-mjŏng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 207-208.

³⁶⁰ Tongmäng bol sviatok obetovania nebesiam. Zaujímavá je aj charakteristika obyvateľstva Korja očami Xu Jinga. Vo svojom spise ich totiž opisuje ako ľudí, čo sa odjakživa boja a veria v duchoch a sú až príliš spätí s vierou v jin a jang (陰陽, 음양). Taktiež tvrdí, že keď niekto z rodiny ochorie, tak nepoužívajú žiadnu medicínu, dokonca sa ani na seba nepozrú. Jediné čo robia je, že odriekavajú magické formulky (厭勝, 압승/염승). DB of Korean classics. *Sŏnhwa bongsa Korjŏdogjŏng*, kwŏn 17: sa-u. Dostupné na www:

<http://db.itkc.or.kr/index.jsp?bizName=MK&url=/itkcdb/text/nodeViewIframe.jsp?bizName=MK&seojiId=kc_mk_a003&gunchalId=av017&munchelId=01&finId=001&NodeId=&setid=2533711&Pos=0&TotalCount=5&searchUrl=ok> [cit. 19.7.2014].

³⁶¹ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryŏ Dynasty (918-1392)*, str. 119.

³⁶² Buswell, Robert E (ed.). *Religions of Korea in Practice*, str. 98.

5.7 Inštitúcia Hwarang

Hwarang (花郎, 화랑) bola elitná organizácia v období Silly vytvorená v priebehu 6. storočia kráľom Činhŭngom. Táto organizácia vyberala mladých chlapcov z aristokratických rodín patriacich do pravej kosti. Tvorili zložku, ktorá sa vzdelávala v umení, hudbe, politike ale aj vo vojenskej stránke.

Táto inštitúcia bola sponzorovaná štátom a z existujúcich zdrojov je jasné, že hoci už v období Korjô neexistovala, hrala určitú úlohu v rituále Pchalgwan hō.

V dobe kráľa Činhŭnga existovala ženská organizácia Wōnhwa (源花, 원화, pravá kvetina), ktorá bola predchodcom Hwarangov. V *Samguk sagi* sa píše:

Na jar v tridsiatom siedmom roku (rok 576) vlády kráľa Činhŭnga boli po prvýkrát uctené členky organizácie Wōnhwa. Kráľ a jeho úradníci sa báli, že nebudú môcť vybrať talentovaných ľudí. Tak zozbierali mladých ľudí a nechali ich spolu, aby tak mohli pozorovať ich správanie. Potom vybrali dve krásne dievčatá, Nammo (南毛, 남모) a Čundžöng (俊貞, 준정) a spolu s nimi ďalších tristo dievčat. Ale tieto dve dievčatá sa hádali, súťažili o krásu a boli na seba žiarlivé. Čundžöng vlákala Nammo do svojho domu, opila ju alkoholom a hodila do rieky. Na to bola odsúdená a skupina sa rozišla. Po tomto incidente boli vybraní pekní mladíci. Boli vkusne oblečení a nazývali sa Hwarang. Skupina sa zišla okolo nich ako oblaky. Navzájom sa cvičili v morálnom správaní (道義, 도의), zabávali sa spevom a hudbou, išli do prírody a pozorovali krajinu (山水, 산수) a aj keď to boli ďaleké miesta, nebolo miesta, ktoré by nenavštívili.³⁶³

Inštitúcia podľa citovaného textu začala ako ženská organizácia, ktorá sa potom rozpustila a vznikla organizácia Hwarang. Hwarangovia sa učili kultivovať morálku a vhodné správanie sa, pestovali si lásku k prírode, učili sa vojnovému umeniu, hudbe, spevu a poézii. Je tiež dôležité podotknúť, že sa riadili piatimi svetskými pravidlami (世俗五戒, 세속오계)³⁶⁴, ktoré boli spísané

³⁶³ Kang, Mu-hak. *Samguk sagi sinkang*, kwōn č. 4, str. 118.

³⁶⁴ Päť svetských pravidiel sú: 1. byť verný kráľovi 2. mať úctu voči rodičom 3. mať dôveru medzi priateľmi 4. neutekať z bojiska 5. rozlišovať pri zabíjaní. V *Samguk juse* sa vysvetľuje ďalej 5 príkaz čo je vlastne- nezabíjať v dobe šiestich očistných dní (uposadha), nezabíjať na jar ani počas zimy. Nezabíjať domáce zvieratá ako sú kôň, krava, sliepka a pes a nezabíjať drobné živočíchy. Irjōn. *Samguk jusa. Nepominuteľné události Tři království*, str. 277.

mníchom Wöngwangom (圓光, 원광 555-638).³⁶⁵ Hoci päť svetských príkazov bolo vytvorených mníchom, okrem buddhistického vykazujú tiež silný konfuciánsky vplyv, ktorý je prítomný.

Hwarangovia sú taktiež spájaní s kultom Majtréji, ktorý hral dôležitú úlohu v náboženskej zložke. Viera v Majtréju sa spájala s ochranou krajiny pred napadnutím susednými štátmi a taktiež mnohí ľudia verili, že samotní hwarangovia sú inkarnáciou Majtréji.³⁶⁶ Takéto príbehy nájdeme ako v *Samguk sagi* tak aj *Samguk jusa*. Zaujímavosť tu predstavuje fakt, že mnohí príslušníci aristokratických rodín s cieľom, aby sa im narodili synovia, ktorí by boli schopní ochrániť kráľovstvo, buď zahrabávali do hrobiek podobizne Majtréju alebo pri hrobách vztyčovali jeho sochy. Nasledujúci príbeh, ktorý si uvedieme, je tomu dôkazom.

Knieža Sulčong (述宗, 술종 ?-?) potom ako sa stal guvernénom tak sa chystal na miesto zvané Sakču (朔州, 삭주), kde ho doprevádzalo okolo tritisíc jazdcov, pretože v krajine (三韓, 삼한) vypukli nepokoje. Keď sprievod dorazil k priesmyku Čukči (竹旨嶺, 죽지령), tak tam narazil na mnícha, ktorý čistil cestu vedúcu na vrchol. Keď ho knieža zbadal, tak bol veľmi dojatý. Tak isto aj mních bol neskutočne dojatý. Po mesiaci, ako knieža nastúpil na svoje nové miesto sa mu v sne zjavil ten mních z priesmyku, ako vstupuje do jeho izby. Aj jeho žena mala rovnaký sen. [...] Na to knieža poslal človeka, aby sa popýtal na zdravie toho mnícha no zistil, že mních pred pár dňami zomrel. Keď sa posol vrátil tak spočítali deň, kedy zomrel a zhodoval sa s dňom, kedy sa im zjavil v sne. „Zrejme to znamená, že sa ten mních narodí v našom dome,“ povedal knieža a tak poslal vojakov aby mu usporiadali pohrebné obrady na severnej strane hory a aby pred hrobom vztyčili sochu buddhy Majtréji. Žena kniežaťa začala cítiť príznaky tehotenstva odo dňa, kedy mala sen. Porodila syna a dali mu meno podľa priesmyku Čukčirjōng, teda Čukči (竹旨, 죽지).³⁶⁷

³⁶⁵ Podľa mnohých historikov je ťažko dokázateľné, komu bolo päť svetských príkazov venovaných a či ich dodržiavali hwarangovia. Podľa dochovaného príbehu zo *Samguk jusa* o dvoch mladíkoch, ktorí stretli mnícha Wöngwanga sa nikde nespomína, že by boli hwarangovia. Existuje ale tvrdenie, že päť svetských predpisov sa netýkali len hwarangov ale celej spoločnosti v Sille. Irjōn. *Samguk jusa. Nepominuteľné udalosti Tří kráľovství*, str. 277; Bride, Richard D. II. *Silla Buddhism and the Hwarang*, str. 19. Dostupné online na [www: < http://www.dibrary.net/>](http://www.dibrary.net/), word office verzia priamo na [www: <www.dibrary.net/jsp/download.jsp?file_id=FILE-00003134451>](http://www.dibrary.net/jsp/download.jsp?file_id=FILE-00003134451). [cit. 22.7.2014]

³⁶⁶ *Ibid.*, str. 4. word office verzia priamo na [www: <www.dibrary.net/jsp/download.jsp?file_id=FILE-00003134451>](http://www.dibrary.net/jsp/download.jsp?file_id=FILE-00003134451). [cit. 23.7.2014]

³⁶⁷ Irjōn. *Samguk jusa. Nepominuteľné udalosti Tří kráľovství*, str. 107.

Čukči, hwarang sa neskôr stal pobočníkom Kim Ju-sina (金庾信, 김유신 595-673) a spolu zjednotili zem. Mal taktiež na starosti štátne záležitosti a bol človekom vplyvným.³⁶⁸

Kim Ju-sin mal tiež blízku spojitosť s bódhisattvou Majtréjom. Keď mal pätnásť rokov, tak sa stal hwarangom a ľudia, ktorí ho nasledovali boli nazývaní *Jonghwa hjangdo* (龍華香徒, 용화향도),³⁶⁹ čo sa dá preložiť ako prívrženci Majtréju.³⁷⁰

5.8 Spojitosť Zhromaždenia ôsmych predpisov s inštitúciou Hwarang

Neexistuje žiaden záznam popisujúci úlohu hwarangov počas Pchalgwan hö v Sille. Aj keď táto inštitúcia bola aktívna v období Silly, nie je teda jasné, či vôbec hrali nejakú úlohu počas rituálu. Zdroje ale uvádzajú, že Korjō Pchalgwan hö asimilovalo sillskú tradíciu hwarangov do úrovne predstavení a zábavy.

Hwarangovia v období Korjō mali rôzne označenia. I Kju-bo prikladá tejto tradícii dôležitosť, ktorú Korjō bolo schopné zachovať a ktorú nemožno nájsť ani v Číne ani v susednom Japonsku. Hwarangov označuje ako Šōnpchung (仙風, 선풍)³⁷¹.³⁷² Vo vyššie zmienenom texte z roku 918 (viz. podkapitola 5.4.) sa píše o predstavení Štyroch nesmrteľných (四仙樂部, 사선악부), ktorí predstavovali štyroch slávnych hwarangov (四仙, 사선) sillskej tradície a tými sú Jōngnang (永郎, 영랑), Sullang (述郎, 술랑), Namnang (南郎, 남랑) a

³⁶⁸ Irjōn. *Samguk jusa. Nepominuteľné udalosti Tří království*, str. 107.

³⁶⁹ Jonghwa v preklade "dračia kvetina". Majtréja, keď dosiahne Buddhovstvo, tak si sadne pod bodhi strom a bude učiť o zhromaždení dračieho kvetu (龍華會, 용화회). *Digital Dictionary of Buddhism*. dostupné na www: <<http://buddhism-dict.net/cgi-bin/xpr-ddb.pl?q=%E9%BE%8D%E8%8F%AF>>. [cit. 23.7.2014].

³⁷⁰ DB of Korean Classics, *Dongsakangmok ěe 3 ha, kičchuknjōn Silla Činpjchōng wang 51njōn*. dostupné na www:

<http://db.itkc.or.kr/index.jsp?bizName=MK&url=/itkcdb/text/nodeViewIframe.jsp?bizName=MK&seojiId=kc_mk_c007&gunchaId=av006&munchelId=&finId=013&NodeId=&setid=4205964&Pos=0&TotalCount=6&searchUrl=ok> [cit. 23.7.2014].

³⁷¹ Šōnpchung v preklade znamená vznešený vietor.

³⁷² Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 221.

Ansang (安詳, 안상).³⁷³ Taktiež bolo časté označenie Söllang (仙郎, 선랑), kde Sön (仙, 선) sa tu prekladá buď ako nesmrteľný alebo nejaká nadprirodzená bytosť, kdežto tu prevláda skôr taoistický vplyv.³⁷⁴

V *Korjōsa čörjo* sa píše o istom ministrovi menom I Či-bäk (李知白, 이지백), ktorý venoval list kráľovi Söngdžongovi. V ňom žiada kráľa, aby sa znova konal Sviatok lampiónov a Pchalgwan spolu s tradíciou Söllang a taktiež aby sa neprivlastnili tradície z iných krajín³⁷⁵. To by malo zachovať krajinu a dosiahnúť mier (太平, 태평).³⁷⁶

Kráľ Jedžong napríklad nariadil, aby sa inštitúcia kuksön (國仙, 국선)³⁷⁷ navrátila a taktiež aby sa tradícia navštevovania miest, ktoré navštevovali štyria nesmrteľní, navrátila.³⁷⁸

Tradíciu hwarangov nenájdeme nikde inde okrem Silly a to ju robí práve tak jedinečnou. Ako sa nám vyššie ukázalo, ľudia v období Korjō mali o silské tradície záujem. Aj keď inštitúcia Hwarang v tomto období už neexistovala, naďalej pretrvávala v rituále Pchalgwan hö, a to vo forme tanca, či predstavení. Pôvodná tradícia hwarangov tak v Korju splynula s buddhistickým rituálom.

³⁷³ Dostupné na www:

<<http://science.kookmin.ac.kr/site/board/press.htm?mode=print&num=3435>> [cit. 24.7.2014].

³⁷⁴ Bride, Richard D. II. *Silla Buddhism and the Hwarang*, str. 6. word office verzia priamo na [www](http://www.dibrary.net/jsp/download.jsp?file_id=FILE-00003134451): <www.dibrary.net/jsp/download.jsp?file_id=FILE-00003134451>. [cit. 24.7.2014]

³⁷⁵ Kráľ Söngdžong počas svojej vlády zrušil konanie rituálov a prijímal tradície z Číny. Bride, Richard D. II. *Silla Buddhism and the Hwarang*, str. 17.

³⁷⁶ *Korjōsa čörjo*, dostupné na [www](http://folkency.nfm.go.kr/main/main.jsp): <http://folkency.nfm.go.kr/main/main.jsp>., *Korjōsa čörjo*, kwön 2, str. 350. [cit. 24.7.2014], pdf verzia dostupná priamo na [www](http://folkency.nfm.go.kr/download.jsp?filename=/Da...): <<http://folkency.nfm.go.kr/download.jsp?filename=/Da...>>

³⁷⁷ Kuksön, znamená veliteľ hwarangov. Toto označenie sa používa jedine v Samguk juse.

³⁷⁸ Kim, Čong-mjōng. *Buddhist Rituals in Medieval Korea*, str. 221-222

6. Česök torjang

Na to, aby sme pochopili rituál Česök torjang (帝釋道場, 제석도량) ako celok jeho funkciu v štáte a spôsob konania, si najprv vysvetlíme význam slova, ktoré ho označuje. Kvôli nedostatku materiálov sa výhradne riadíme jediným zdrojom a to *Korjŏ ũi pulgjo ũirje wa munhwa: Jöndŭng, Pchalgwang hö wa Česök torjang čungsim ũro* od An Či-wöna.

Česök je kórejské označenie buddhistického boha (護法善神, 호법선신) Šákru (帝釋天, 제석천) sa celým menom označuje *Šákro Devánám Indrah* čo v preklade znamená “Šákra, kráľ všetkých bohov”. Šákra sa identifikuje s védickým bohom Indrom. Ten bol neskôr začlenený do buddhistického panteónu. Šákra je hlavný boh v nebi *Trayastrimsa* (忉利天, 도리천)³⁷⁹, čo je Nebo tridsiatich troch dév, ktoré sa nachádza na hore Suméru (須彌山, 수미산). O Šákrovi je známe, že je bohom obrovskej sily a taktiež dlhého života a je jeden z najoddanejších stúpcov Buddhu a dosť často zostupoval z neba, aby si mohol vypočuť jeho prednášky, prípadne sa ho pýtať nejaké otázky.³⁸⁰ Verí sa, že je ochrancom tých, ktorí nasledujú Buddhovo učenie.³⁸¹

Koncovka *torjang* (道場, 도량) sa zo sanskritu často prekladá ako *bodhimanda*³⁸², čo označuje miesto osvietenia alebo je to vyslovene posvätné miesto. Taktiež sa toto slovo prirovnáva k termínu *mandala*^{383 384}.

V Kórei sa postupom času vyvinulo náboženstvo spojené s uctievaním

³⁷⁹ Nebo tridsiatich troch božstiev. Patrí medzi druhú zo šiestich nebeských sfér, ktoré sa nachádzajú v zmyslovej sfére (s. Kámadhátu) nachádzajúcej sa na hore Sumeru. Okolo hory sú menšie pohoria a okolo každého pohoria sa nachádza osem nebi, čo nakoniec tvorí tridsať tri nebi. Číslo tridsaťtri pochádza z Véd, kde to znamená, že v troch svetoch a to na nebi, vo vzduchu a na zemi existuje tridsaťtri bohov. Buswell, Robert E, Lopez, S. Donald, *The Princeton Dictionary of Buddhism*, str. 1471.

³⁸⁰ Ibid., str. 1185.

³⁸¹ Naver, dostupné na [www: <http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=1188519&cid=40942&categoryId=31571>](http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=1188519&cid=40942&categoryId=31571) [cit. 5.8.2014].

³⁸² *Bodhimanda* je miesto v Buddhagaji. Referuje sa na miesto pod stromom *Bodhi* kde Buddha sedel a následne dosiahol osvietenie. Ibid., str. 240.

³⁸³ *Mandala* v sanskríte doslova znamená kruh. Je to kruhový diagram používaný v tantrickom buddhizme. Je to dvoj alebo trojrozmerné zobrazenie posvätného priestoru, čo sa chápe ako doména božstva. Má rôzne farby a najčastejšie sa maľuje alebo vytvára farebným pieskom. Williams, Paul; Tribe, Anthony. *Buddhistické myšlení: úplné uvedení do indické tradice*, str. 206.

³⁸⁴ Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas, the Politics of Buddhism During the Koryŏ Dynasty (918-1392)*, str. 322.

Česök a to synkretizmom autochtómej viery v boha Nebies (天神信仰, 천신신앙). Uctievanie boha Nebies v tomto prípade bolo na pranie dobrej úrody a prosperity v krajine. Časom ale viera v Česök ako lokálneho božstva vypáchla a nahradila ju viera buddhistického charakteru. Príklady tejto zmeny vidíme napríklad v šamanistickom rituále nazývanom Česökkut, ktorý sa dodnes slávi.³⁸⁵

Náboženstvo spojené s uctievaním Česök nebola známa len medzi obyčajnými ľuďmi, ale postupne sa nám ukáže, že malo dôležitý význam pre aristokratické rody.

6.1 Miesto uctievania božstva Česök

Miesto konania rituálu ako aj jeho charakter sa líšil. Česök torjang sa konal na dvoch kláštoroch a to v *Näčesögwön* (內帝釋院, 내제석원) a *Wäčesögwön* (外帝釋院, 외제석원). Prvý kláštor, *Näčesögwön* je miesto, kde sa konala ceremónia venovaná bohu Česök a kde hlavným cieľom bolo pranie si ochranu krajiny. V druhom roku vlády kráľa Tchädžoa v roku 919 v hlavnom meste nechal postaviť desať kláštorov ako Pöbwangsa a Wangnjunsa (王輪寺, 왕륜사) a medzi nimi aj *Näčesögwön*. V siedmom roku jeho vlády (924) bol aj kláštor *Wäčesögwön* postavený.³⁸⁶

Näčesögwön sa nachádzal vo vnútri paláca. Po uplynutí piatich rokov od prvého vybudovania tohto kláštora sa vybuďoval ďalší, ako sme vyššie uviedli a to *Wäčesögwön*, ktorý sa nachádzal mimo paláca. V štvrtom roku vlády kráľa Indžonga v roku 1126 vypukol prevrat pod vedením I Ča-gjōma (李資謙, 이자겸 ?-1126)³⁸⁷, kráľ išiel do miestnosti Kjōngnjōngčōn (景靈殿, 경령전) v

³⁸⁵ Naver, dostupné na [www](http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=1188519&cid=40942&categoryId=31571): <

<http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=1188519&cid=40942&categoryId=31571>> [cit. 6.8.2014].

³⁸⁶ Ibid., dostupné na [www](http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=110071&cid=41826&categoryId=41826): <

<http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=110071&cid=41826&categoryId=41826>> [cit. 6.8.2014].

³⁸⁷ I Ča-gjōm pochádzal z aristokratickej rodiny. Svoju dcéru vydal za kráľa Jedžonga a v roku 1122 dosadil na trón kráľa Indžonga, ktorý sa narodil zo sňatku jeho dcéry a kráľa. Svoje dcéry tiež nechal vydať za kráľa Indžonga, čím šikovne posilnil svoju líniu. No neskôr sa sám chcel stať kráľom a v roku 1126 vykonal štátny prevrat, kde uväznil kráľa a mnoho ľudí povraždil. Karta sa v roku 1127 obrátila, kde bol I Ča-gjōm porazený a poslaný do vyhnanstva. Eckert, Carter J. *Dějiny Koreje*, str. 68.

paláci Jöngjönggung (延慶宮, 연경궁) prikázal eunuchovi menom Päk Sa-čchöng (白思淸, 백사청), aby vzal portréty predkov preč a aby ich schoval do suchej studne, ktorá sa nachádzala v *Näčesögwön*. No v ten deň vypukol požiar v paláci a niekoľko miestností tak zhorelo. *Näčesögwön* ostal a podľa záznamov sa odhaduje, že sa nachádzal niekde v zadnej časti paláca. Inde sa píše, že *Näčesögwön* bol spojený s komnatami kráľa a tak to bolo vhodné miesto pre mníchov, aby sa mohli venovať meditácii a vyčistiť si tak svoju myseľ.³⁸⁸

Podľa existujúcich záznamov mal kláštor *Näčesögwön* rôzne využitia na ktoré sa teraz stručne podívame. V jedenástom roku vlády Wang Kõna v roku 928, panovník išiel ku rieke Jesönggang (禮成江, 예성강) osobne privítať sillského mnícha menom Hüng Kjöng (洪慶, 흥경), ktorý sa vrátil z tangskej Číny a priniesol so sebou tripitaku (大藏經, 대장경). Tú následne uložili do *Česögwön* (帝釋院, 제석원).³⁸⁹

Sillský sönový majster menom Sunči (順之, 순지 ?-?) mal veľmi dobrý vzťah s Jong Kõnom (龍建, 용건)³⁹⁰, otcem Wang Kõna. Keď zomrel, tak mu kráľ pridilil posmrtné meno a uložil nejaký predmet v kláštore *Näčesögwön*. No kvôli nedostatku materiálov nie je jasné, čo to bol za predmet.

Keď sa zdravie kráľ Čöngdžonga (定宗, 정종 vl. 945-949) čoraz viac zhoršovalo, tak predal trón následníkovi a sám odišiel do *Česögwön*, kde nakoniec skonil.³⁹¹

Neexistuje ale presný záznam o tom, za akých iných okolností sa tento kláštor používal. Ako sme vyššie videli, buď slúžil na oficiálne prijímanie dôležitých návštev (v tomto prípade váženého sillského mnícha) a uchovanie dôležitých vecí, alebo tam kráľ dožil svoj život. Podľa zachovanej stély národného učiteľa Jöngdžuna (英俊, 영준), bol *Näčesögwön* používaný na

³⁸⁸ An, Čin-wön. *Korjõ üi pulgjo üirje wa munhwa: Jöndüng, Pchalgwang hö wa Česök torjang čungsim üro*, str. 257.

³⁸⁹ Korjõsa čörjo če 1 kwön, DB of Korean Classics, dostupné na http://db.itkc.or.kr/index.jsp?bizName=MK&url=/itkcdb/text/nodeViewIframe.jsp?bizName=MK&seojilId=kc_mk_a004&gunchalId=av001&munchelId=01&finId=012&NodeId=&setid=8538548&Pos=0&TotalCount=31&searchUrl=ok [cit. 6.8.2014].

³⁹⁰ Vlastným menom Wang Rjung (王隆, 왕룡). Po tom, ako Wang Kõn založil novú dynastiu, tak otcovi dal práve titul Jong Kõn.

³⁹¹ An, Čin-wön. *Korjõ üi pulgjo üirje wa munhwa: Jöndüng, Pchalgwang hö wa Česök torjang čungsim üro*, str. 257-258.

buddhistické rituály, kde sa priala dlhovekosť kráľovi (萬壽無疆, 만수무강) a pokoj kráľovskému dvoru.³⁹²

Existuje teória, že *Näčesögwön* bol úzko spojený s buddhistickými rituálmi. Nasvedčuje tomu fakt, že sa v Korju miesta rituálov *torjang* nachádzali na dvore paláca *Kudžong*. Je veľká pravdepodobnosť, že práve *Näčesögwön* bol dôležitým centrom, kde sa pripravovali všetky náležité veci potrebné k rituálom konaným na dvore paláca. *Näčesögwön* sa preto dá považovať za miesto, ktoré sa nachádzalo v paláci a slúžilo ako na rituály, tak aj na prijímanie mníchov, ktorí boli pozvaní kráľom. Tu sa nám ukazuje úzka spojitosť s náboženstvom *Česöka* (帝釋信仰, 제석신앙). Náboženstvo *Česöka* primárne slúžilo na posilnenie autority kráľa. Dôvod, že bol kláštor *Näčesögwön* postavený v areáli paláca je ten, že kláštor umožňoval vybudovať úzky vzťah medzi kráľovskou rodinou a náboženstvom *Česöka*.³⁹³

Ako sme vyššie uviedli *Wäčesögwön* bolo postavený o päť rokov neskôr ako *Näčesögwön*. Stavba sa konala vo východnom lese na hore Songaksan (松岳山, 송악산). Podľa záznamov sa okrem *Wäčesögwön* postavili aj *Sindžungwön* (神衆院, 신중원)³⁹⁴ a *Kujodang* (九耀堂, 구요당)³⁹⁵. Navyše to bolo obdobie, kedy bolo Korjō napadnuté Kjōnhwōnom a tak sa dá usúdiť, že tieto tri kláštory mali ochrannú funkciu.³⁹⁶

Wäčesögwön sa v Korjose objavuje päťdesiatštyrikrát, kde prvýkrát sa toto slovo začalo používať za vlády kráľa Tōkdžonga v roku 1031. V deviatom mesiaci prvého roku vlády navštívil *Wäčesögwön*. Je známe, že do vlády vojenskej kliky teda do roku 1170, každý panovník navštívil *Wäčesögwön* raz za rok. No okrem samotnej návštevy, nie sú presné záznamy o aktivite kráľa

³⁹² An, Čin-wön. *Korjō ũi pulgjo ũirje wa munhwa: Jōndūng, Pchalgwang hō wa Česök torjang čungsim ũro*, str. 258-259.

³⁹³ Ibid., str. 259.

³⁹⁴ *Sindžung* (神衆) je v sanskríte *lokapāla*, teda ochranca *dharmy*. Pôvodne hinduistické božstvo ale neskôr bolo pričlenené do buddhistického panteónu, kde sa stalo ochrané božstvo. *Sindžungwön* boli teda kláštory venované týmto božstvám. Buswell, Robert E, Lopez, S. Donald, *The Princeton Dictionary of Buddhism*, str. 1320.

³⁹⁵ *Kujodang* bol kláštor na uctievanie božstva Kujo (九耀, 구요), kde je stotožnený s nebom (univerzom) Hoci Kujo nie je buddhistické božstvo, považoval sa za ochrancu Buddhu. *Naver*, dostupné na [www](http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=1623785&cid=49629&categoryId=49629): <<http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=1623785&cid=49629&categoryId=49629>> [cit. 7.8.2014]

³⁹⁶ An, Čin-wön. *Korjō ũi pulgjo ũirje wa munhwa: Jōndūng, Pchalgwang hō wa Česök torjang čungsim ũro*, str. 261-262

v kláštore ani o tom, aké rituály sa tam konali.³⁹⁷

V dvanástom mesiaci prvého roku vlády kráľa Mundžonga v roku 1046 sa stanovilo, že sa bude konať oslava jeho narodenín (成平節, 성평절) v kláštore *Wäčesögwön* počas siedmych dní, kde sa konal banket, s prianím šťastia kráľovi. Civilní a vojenský úradníci mali stanovené, aby išli do kláštora Hüngguksa, ďalej do východného³⁹⁸ a západného hlavného mesta a taktiež do ôsmich provincií a štyroch regiónov, aby sa zastavili v lokálnych kláštoroch a vykonali ceremóniu na oslavu narodenín panovníka.³⁹⁹ Od tohoto roku sa takáto udalosť konala ročne. Tu vidíme, že kláštor *Wäčesögwön* slúžil ako miesto na oslavu narodenín panovníka.

V štvrtom mesiaci druhého roku jeho vlády v roku 1048, navštívil *Wäčesögwön* aby vykonal rituál nazývaný *Höllansölgjōng* (軒欄說經, 현란설경).⁴⁰⁰ *Sölgjōng* (說經, 설경) znamená vysvetľovanie buddhistických textov. *Höllan* (軒欄, 현란) sa doslova preloží ako schody palankýnu. *Höllansölgjōng* teda pravdepodobne znamená, mních sedel na schodoch palankýnu (鳳輦, 봉련), kde s autoritou kráľa vysvetľoval buddhistické texty ostatným ľuďom.⁴⁰¹

Existuje aj iné využitie *Wäčesögwön*. Za vlády kráľa Jedžonga sa z návštevy Song Číny vrátil úradník menom Wang Ča-či (王字之, 왕자지 1066-1122) dynastie Song, ktorý mal zo sebou vzácne dary a to a stoličku (zub) Buddhu (佛牙, 불아) a šaríru a tie sa následne uložili do kláštora *Wäčesögwön*.⁴⁰²

Jedným z dôvodov vybudovania kláštora *Wäčesögwön* mimo paláca je

³⁹⁷ Ibid., str. 263.

³⁹⁸ Východné hlavné mesto (東京, 동경) je dnešné mesto Kjōngdžu.

³⁹⁹ Korjōsa čörjo če 4 kwōn, DB of Korean Classics, dostupné na http://www.itkc.or.kr/index.jsp?bizName=MK&url=/itkcdb/text/nodeViewIframe.jsp?bizName=MK&eojild=kc_mk_a004&gunchald=av004&muncheld=02&finId=017&NodeId=&setid=8859734&Pos=0&TotalCount=4&searchUrl=ok [cit. 7.8.2014].

⁴⁰⁰ Ibid., dostupné na http://www.itkc.or.kr/index.jsp?bizName=MK&url=/itkcdb/text/nodeViewIframe.jsp?bizName=MK&eojild=kc_mk_a004&gunchald=av004&muncheld=02&finId=017&NodeId=&setid=8859734&Pos=0&TotalCount=4&searchUrl=ok [cit. 7.8.2014].

⁴⁰¹ An, Čin-wōn. *Korjō ūi pulgjo ūirje wa munhwa: Jōndūng, Pchalgwang hō wa Česōk torjang čungsim ūro*, str. 263.

⁴⁰² Ibid., str. 264.

poukázanie na dôležitosť uctievania *Česōka* medzi ľuďmi a tak priateľ ochranu ako aj kráľovi tak aj krajine. Záznamy tiež poukazujú na to, že *Wäčesōgwōn* nepatrí výsadne k jednej forme buddhistického učenia, či už *sōnových* alebo doktrínárnych škôl. V druhom roku vlády kráľa Kwangdžonga v roku 951 Národný učiteľ menom Kūngjang (兢讓, 공양 878-956) pobýval v kláštore *Wäčesōgwōn*. Ďalší Národný učiteľ bol za vlády kráľa Mokdžonga (穆宗, 목종 vl. 997-1009) menovaný ako hlavný mních *Wäčesōgwōn*. Ďalší mnísi ako napríklad *sōnový* majster zo školy Čchōntchä alebo predstaviteľ jogačárovej školy (法相宗, 법상종) a to mních Kwan-o (觀奧, 관오) navštívil tento kláštor. Tu sa nám ukazuje, že prijímaním majstrov z rozličných škôl, tak kráľovský dvor akceptoval všetky buddhistické školy bez rozdielu, a ako kláštor *Näčesōgwōn*, tak aj *Wäčesōgwōn* sa nedá zaradiť iba k jednej určitej škole.⁴⁰³

Wäčesōgwōn bol kláštor, kde sa konali veľké buddhistické udalosti a kde mimo iného ho mohli navštíviť ako aristokracia, tak aj obyčajný ľud. V *Näčesōgwōn* sa konali rituály priamo venované bohu *Česōk*, kdež to je známe, že *Wäčesōgwōn* sa sústredil na uctievanie Štyroch nebeských kráľov (s. lokapala, 四天王, 사천왕)^{404 405}.

6.2 Konanie Česōk torjang

Česōk je božstvo ktoré je tiež spojené ako s ochranou tých, čo ho uctieva, tak aj s vojnou. Je mnoho rituálov, ktoré sa konali kvôli tomu, že mali štát ochrannú funkciu. Česōk torjang nebol výnimkou. No predtým, než ho úplne zaradíme ku štát ochranným rituálom, sa musíme bližšie podívať na jeho funkciu v štáte.

Česōk torjang sa konal v prvom a druhom mesiaci lunárneho kalendára.

⁴⁰³ An, Čin-wōn. *Korjō ũi pulgjo ũirje wa munhwa: Jōndūng, Pchalgwang hō wa Česōk torjang čungsim ũro*, str. 266.

⁴⁰⁴ Štyria nebeskí kráľi sú ochrancami sveta. Sám Buddha ich konvertoval na učenie dharmy a poveril ich, aby ochraňovali ľudstvo. Sídli v prvom a najnižšom nebi zmyslovej ríše a verí sa, že sú vazalmi Šákru. Buswell, Robert E, Lopez, S. Donald, *The Princeton Dictionary of Buddhism*, str. 784.

⁴⁰⁵ *Munhwa kchontchenčchū tatkchōm*, dostupné na [www](http://www.culturecontent.com/content/contentView.do?search_div=CP_THE&search_div_id=CP_THE004&cp_code=rp0703&index_id=rp07030796&content_id=rp070307960001&search_left_menu=4):

<http://www.culturecontent.com/content/contentView.do?search_div=CP_THE&search_div_id=CP_THE004&cp_code=rp0703&index_id=rp07030796&content_id=rp070307960001&search_left_menu=4> [cit. 9.8.2014].

Podľa An Či-wõna sa ale štát ochranné rituály konali vždy podľa potreby a to v dobe nepokojov, či cudzích nájazdov alebo dokonca prírodných kalamít. Ďalej uvádza, že možný dôvod, konania rituálu iba v prvom a druhom mesiaci je syntéza náboženstva Česõka s bohom Nebies (天神, 천신). Taktiež sa Česõk torjang konal až po nástupu určitého panovníka na trón. To spája so sillskou tradíciou, kedy sa konali rituály predkov v mieste nazývanom *Singung* (神宮 신궁).⁴⁰⁶ Jedna z prevládajúcich predstáv v období Silly tu bola predstava boha Nebies a je veľká pravdepodobnosť, že v období Korjõ na túto tradíciu naviazali s tým, že namiesto boha Nebies sa dosadil Česõk. Toto vysvetľuje konanie rituálu prvého a druhého mesiaca ako v Sille, tak aj v Korju.⁴⁰⁷ Koncept prirovnávania boha Nebies ku Česõkovi tu bola silná.

Prvýkrát sa Česõk torjang konal v štrnástom roku vlády kráľa Mundžonga v roku 1060. Jeho vláda je charakteristická dobou klúdu, bez cudzích nájazdov. Taktiež bol známy tým, že bol oddaný buddhista a počas jeho vlády konal hojný počet rituálov. Mundžong hlavne využil rituály ku tomu, aby sa zvýšila jeho kráľovská autorita. Tak aj Česõk torjang mal rovnaké využitie. Prostredníctvom rituálu bol kráľ chránený nebesiami a to tak mohlo poukázať na jeho autoritu.

V ôsmom roku vlády kráľa Indžonga v roku 1130 sa konal Česõk torjang. Po povstavní I Ča-kjõmom prešlo päť rokov na to, aby Indžong získal späť moc vládnuť. Preto sa konal Česõk torjang až v jeho ôsmom roku vlády a nie hneď ako nastúpil na trón.⁴⁰⁸

Kráľ Ťidžong, ako sme vyššie uviedli bol známy svojou ľahkovážnosťou vo veciach trónu a viac sa sústreďoval na umenie a zábavu, ako na verejné záležitosti. Usporiadal okolo seba civilných úradníkov, ktorí mali moc a je známy tým, že ponížoval vojenských úradníkov, čo bola posledná kvapka pred vypuknutím prevratu a následnej vlády vojenskej kliky. Kráľ usporadúval veľký počet rituálov, nechal vybudovať niekoľko ďalších kláštorov a stúp. Vo roku 1169 rozorganizoval Česõk torjang, kde cieľom bola oslava

⁴⁰⁶ Svätyňa v mieste Naül (奈乙, 나을). Dostupné na [<http://ko.wikipedia.org/wiki/신궁_\(신라\)>](http://ko.wikipedia.org/wiki/신궁_(신라)) [cit. 9.8.2014].

⁴⁰⁷ An, Čin-wõn. *Korjõ ťi pulgjo ťirje wa munhwa: Jõndũng, Pchalgwang hõ wa Česõk torjang čungsim ťuro*, str. 266-269.

⁴⁰⁸ Ibid., str. 269-271.

narodenia silného kráľa v zlatom veru Korja. No pravda bola d'aleko. Hoci kráľ Mundžong využil Česök torjang na posilnenie si kráľovskej moci a na ochranu ako štátu tak aj seba, v skutočnosti kráľ Ťidžong sa len snažil zakryť vzrastajúce problémy.⁴⁰⁹

6.3 Charakter rituálu Česök torjang a jeho zmena v spoločnosti

Ako sme videli na začiatku mal rituál Česök torjang štát ochrannú funkciu, kde kráľ prostredníctvom uctievania boha Česöka, ktorý podľa tradície zaistí ochranu ako panovníkovi tak aj krajine, rozšíril túto tradíciu aj mimo aristokratické kruhy. Na to slúžil kláštor *Wäčesögwön*, ktorý bol prístupný aj obyčajným ľuďom. Neskôr ale Česök torjang nabral funkciu priania dlhovekosti kráľovi. Takto sa viera v Česöka kombinovala s rituálom, čo bol vhodný politický vzťah na propagáciu rituálu aj medzi obyčajnými ľuďmi.

Kráľ Ťidžong napríklad zvolal zhromaždenie na prianie dlhovekosti panovníkovi (祝聖法會, 축성법회) a taktiež rozoslal obrazy Česöka a bódhisatvy Avalokitešváry, aby tak sám dosiahol dlhovekosť.⁴¹⁰

Za vlády kráľa Indžonga žil mních menom Hak-il (學一, 학일 1052-1144). Keď sa blížil jeho koniec, jeho prívrženci boli znepokojení. Hak-il si to všimol a povedal im, aby žiadali Česöka na poskytnutie dlhšieho života. Tak Hak-il v ten deň nezomrel. Hak-il povedal svojim stúpencom jeden príbeh, ktorý sa nachádza v sútre *Pulsöl posal sōmdžakjōng* (佛說菩薩睽子經, 불설보살섭자경), ktorý si zhrnieme.⁴¹¹

V dávnych časoch žil bódhisatva menom Ilčhemjo (一切妙, 일체묘). V štáte Kaja žili muž a žena, obaja slepí a bez detí. Tak odišli od spoločnosti a uchýlili sa hlboko v horách. Uprene túžili po synovi. Na to, Ilčhemjo vypočul ich prosby a prerodil sa v ich syna, kde dostal meno Sōm. Bol oddaný rodičom a vynikal svojou šľachetnosťou. Keď mal desať rokov, tak poprosil rodičov aby sa nazbieralo všetko bohatstvo čo mali a rozdali to chudobným. Jedného dňa Sōm

⁴⁰⁹ An, Čin-wōn. *Korjō ťi pulgjo ťirje wa munhwa: Jōndŭng, Pchalgwang hō wa Česök torjang čungsim ťiro*, str. 271-272.

⁴¹⁰ Ibid., str. 273.

⁴¹¹ Ibid., str. 273.

bol v lese nabrat' vodu. Kráľ, ktorý bol na poľovačke si myslel, že je to srnka a tak vystrelil šíp. Sõm zomieral ale na kráľa sa nenahneval, keďže ako povedal, zaslúžil si to kvôli skutkom z minulého života. Jeho rodičia sa dozvedeli o jeho smrti. Matka plakala a žiadala nebesia aby im vrátili syna. Zrazu nebeský kráľ *Česõk* zostúpil z nebies spolu s liekom a nalial ho do úst chlapca. Ten nakoniec ožil a jeho rodičia zázračne získali späť svoj zrak.⁴¹²

6.4 Česõk torjang na konci dynastie

Po mongolských vpádoch a pádu vlády vojenskej kliky nastalo niekoľko zmien v štáte. Hlavné mesto bolo po vpádoch presunuté z ostrova Kanghwado naspäť do Kägjõngu. Počet rituálov sa drasticky zredukoval a štát ochranná funkcia rituálov sa postupne strácala. Kráľovská rodina prestala konať rituál Česõk torjang a navyše kláštory, ktoré obsahovali v názve slovo *Česõk* sa postupne premenuovali.⁴¹³ Príkladom tejto zmeny je napríklad kláštor Năčesõgwõn, ktorý po vláde vojenskej kliky stratil slovo *Česõk* v názve a ostal len Năwõntang (內願堂, 내원당), kde to už bola len ďalšia buddhistická svätyňa v komplexoch paláca. Táto zmena je daná postupným rastom vplyvu neokonfucianizmu v tomto období a oslabením buddhizmu. Viera v *Česõka*, ktorá bola spojená s pôvodnými kultmi sa stratila a nahradil ju konfuciánsky spôsob vlády.⁴¹⁴

Po ukončení vpádu Mongolov sa Česõk torjang konal jediný raz a to v prvom mesiaci tretieho roku vlády kráľa Kongjanga (恭讓, 공양 vl. 1389-1392) na mieste nazývanom Popchjõngchõng (報平廳, 보평청).⁴¹⁵ O Kongjangovi sa vie, že bol oddaným buddhistom a často si zavola mníchov do paláca, aby sa recitovali sútry po dobu štyroch hodín v prvom dni mesiaca a počas splnu. Podľa An Či-wõna to poukazuje na panovníkovu slabosť, keďže

⁴¹² An, Čin-wõn. *Korjõ ũi pulgjo ũirje wa munhwa: Jõndũng, Pchalgwang hõ wa Česõk torjang čungsim ũro*, str. 273-274.

⁴¹³ Ibid., str. 286-287.

⁴¹⁴ Ibid., str. 291.

⁴¹⁵ V neskorom období Korjõ a na začiatku dynastie Yi to bolo miesto, kde sa rozhodovalo o politických záležitostiach štátu. *Naver*, dostupné na [www](http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=576810&cid=46621&categoryId=46621): <<http://terms.naver.com/entry.nhn?docId=576810&cid=46621&categoryId=46621>> [cit. 10.8.2014].

bol bábkou v rukách I Söng-gjeho (李成桂, 이성계 vl. 1392-1398), ktorý založil novú dynastiu I (1392-1919). Viera v Česōka ako aj jeho štát ochranná funkcia či funkcia posilnenia kráľovskej autority sa nakoniec úplne vytratila a ostal len význam prania dlhovekosti kráľovi. Koncom dynastie ale slabnúcim vplyvom buddhizmu viera v Česōka skombinovala so šamanizmom⁴¹⁶ a môžeme teda hovoriť o synkretizme Česōka a šamanizmu, ktorý nahradil buddhistickú zložku.

⁴¹⁶ An, Čin-wön. *Korjō ũi pulgjo ũirje wa munhwa: Jöndŭng, Pchalgwang hö wa Česök torjang čungsim ũro*, str. 292-293.

Záver

Spoločnosť Korja je charakteristická synkretizmom rôznych myšlienkových smerov. Všetky tri rituály, ktoré sme si rozobrali mali korene v Indii odkiaľ sa dostali do Číny, Kórei, prípadne susedného Japonska.

Cieľom Sviatku lampiónov v Indii bolo dávanie obetných darov Buddhovi, ktorá napomohla ku kultivácii mysle a pestovaniu tak prospešných koreňov, ktoré by napomohli človeku duchovne rásť. Keď sa rituál dostal do Číny, nabral trochu iný charakter. Na začiatku, ako nám to zachované sútry naznačujú sa rituál konal s cieľom pestovania prospešných činov. Nie je presne jasné, kedy sa v Číne objavil Sviatok lampiónov, no najpravdepodobnejšie to bude za dynastie Sui, kde cisár Yang zložil oslavnú báseň na počesť rituálu. Ten už vtedy prebiehal vo forme banketu, kde sa pilo a zabávalo. Sviatok lampiónov v Číne nebol čiste buddhistickým sviatkom, ale ako naznačujú zdroje, bol zlúčený s oslavou Prvého vládcu *shangyuan*, sviatku Vládcov troch svetov *sanyuan*, ktorí dohliadajú na skutky ľudí.

Prvý sviatok lampiónov v Kórei sa objavil v roku 551 a to za vlády kráľa Činhunga a ako uvádzajú zdroje, sviatok ešte vtedy niesol význam zapalovania Buddhovho učenia. Kráľ sa v deň konania rituálu vypravil do kláštora, kde zapálil lampióny. No už vtedy bol sviatok úzko spojený s kráľovským dvorom.

V období Korjō sa Jōndūng hō slávil v troch variantách. Jeden bol sviatok lampiónov, ktorý sa konal pravidelne, druhý bol ten, ktorý sa odohrával pri mimoriadnej príležitosti a nakoniec je tu sviatok lampiónov, ktorý sa slávil v deň Buddhových narodenín. Pravidelne sa konajúci sviatok sa slávil buď v štrnástom dni prvého mesiaca, alebo trinásteho, štrnásteho či pätnásteho dňa druhého lunárneho mesiaca. Jedným z možných dôvodov konania Sviatku v prvý mesiac je pravdepodobne nadviazanie na čínsku tradíciu, ktorá ho práve konala v prvom mesiaci. Záznamy ďalej naznačujú, že Sviatok lampiónov je najdetajlnejšie spracovaným rituálom. Delil sa na malý a veľký Sviatok lampiónov, ktorý sa konal počas dvoch dní.

Frekvencia konania Sviatku lampiónov sa každým obdobím panovníka líšila. Jedno je ale jasné, bol to rituál, ktorý má v historických kronikách najväčší počet záznamov.

Pchalgwan hō, v preklade Zhromaždenie ôsmych predpisov bol v Korju jeden z najdôležitejších rituálov. Sám zakladateľ dynastie, kráľ Wang Kōn vo svojich desiatich príkazov venoval jeden, kde žiada, aby sa neupustilo od tradíc, a aby sa charakter Pchalgwan hō a Sviatku lampiónov nemenil.

Zhromaždenie ôsmych predpisov pôvodne označovalo indickú tradíciu, ktorá sa konala v dni nazývané *uposadha*, ktoré spadali na šesť dní v mesiaci. Ľudia v tieto dni dodržiavali osem predpisov počas jedného dňa a noci. Existujú sútry, kde sám Buddha nabádal k dodržiavaniu ôsmych predpisov. Tým, že sa budeme riadiť ôsmymi predpismi, tak nám to prinesie obrovské zásluhy.

Zhromaždenie ôsmych predpisov malo v Číne rôzne názvy. Ale nakoniec sa ujal termín *Baguan zhai*, kde *guan* znamená uzavrieť, zamknúť, a kde tento znak vychádzal priamo z čínskej taoistickej tradície. Tak bol tento importovaný sviatok pre Číňanov ľahšie pochopiteľný. Osem predpisov väčšinou spadali na jeseň a tie sa najprv dodržiavali medzi laikmi, kde prvý záznam o konaní rituálu je z tretieho storočia. Od konca piateho storočia sa tento sviatok začal konať aj medzi aristokratickými vrstvami. Za dynastie Tang sa charakter rituálu zmenil a to z dodržiavania ôsmych predpisov, kde hlavným pravidlom bolo nejesť popoludní, v Číne to bola nakoniec veľkolepá oslava spojená s banketom a spoločenskými aktivitami.

Pchalgwan hō sa v období Troch kráľovstiev začal konať v štáte Silla, kde tento rituál slúžil na upokojenie duší vojakov padlých vo vojne. V Korju sa charakter rituálu, tak ako Sviatku lampiónov zmenil. Pchalgwan hō sa konal počas dvoch dní a to desiateho mesiaca v západnom hlavnom meste a jedenásteho mesiaca v hlavnom meste Kägjōng. Hoci je Pchalgwan hō buddhistických sviatkom, v Korju vykazuje vplyvy iných myšlienkových smerov, presnejšie syntézu buddhismu s lokálnymi kultmi. Jasným dôkazom tejto syntézy predstavuje šiesty príkaz kráľa Wang Kōna.

Ukázalo sa nám, že hlavným cieľom konania Zhromaždenia ôsmych predpisov bolo pranie dlhovekosti kráľovi. Tento sviatok, podobne ako Jōndūng hō nabral formu banketu spojenú s uctievaním kráľovských predkov, pitia alkoholu, či konania rôznych predstavení a zábavy. Charakteristické pre Pchalgwan hō je prítomnosť cudzincov na veľkom zhromaždení ôsmych predpisov.

Kedže obdobie Korjō je charakteristické zachovávaním určitých tradíc štátu Silla, rituál Pchalgan hō je toho jasným dôkazom. Ten totiž asimiloval sillskú elitnú organizáciu Hwarang, a to vo forme spevu a tanca.

Posledným rituálom, ktorému sme sa venovali je Česök torjang. Česök je božstvo, ktoré sa v sanskrite označuje menom Šákra. Toto božstvo sa identifikuje s védickým bohom Indrom, ktorý sa ale tradične považuje za božstvo vojen. Šákra bol začlenený do buddhistického panteónu, kde jeho hlavnou funkciou patrí ochrana tých, ktorí ho uctieujú. Tento symbol je pre nás kľúčový, keďže nám vysvetlil celkový charakter rituálu v období Korjō. Zaujímavosť tu predstavuje syntéza viery v Česöka s lokálnymi kultmi.

V dobe kráľa Wang Kōna sa postavili dva kláštory, jeden v komplexoch paláca a druhý mimo paláca. Tie slúžili ako na prijímanie dôležitých hostí, tak aj na ukladanie cenných predmetov, či vykonávanie iných rituálov. Kláštor mimo paláca nazývaný *Wäčesögwōn*, ale okrem aristokracie, združoval obyčajných ľudí, ktorí kláštor navštívili, aby si ucitli Štyroch nebeských kráľov, ktorí slúžila Česökovi. Na rozdiel od predošlých dvoch rituálov, je tu štát ochranná funkcia rituálu jasná. Božstvo Česök, ako sme si vyššie uviedli, bol ochrancom tých, ktorí ho uctieujú a uctieujú učenie dharmy, tak sa v Korju vytvorila spojitosť Česöka s ochranou štátu. Kráľ uctieval Česöka, a to mu zaistilo ochranu ako seba, tak aj celej krajiny. To platilo aj o obyčajných ľuďoch.

Hoci viera v Česöka bola prítomná v štáte od začiatku dynastie, prvý rituál Česök torjang sa konal až za vlády kráľa Mundžonga. Neskôr sa ale aj tu charakter rituálu zmenil. Patrné to bolo v druhej polovici dynastie, kedy sa rituál Česök torjang konal výhradne na pranie dlhovekosti kráľovi. Na konci dynastie ale viera v Česöka ako buddhistického božstva úplne vypáchla a kult Česöka sa asimiloval so šamanistickej tradície.

Ako sa nám ukázalo, buddhistické rituály sú predovšetkým rituály štátne, keďže sa konali pod záštitou panovníka a vládncích kruhov. Skúmané rituály nie sú len buddhistické, práve naopak, vykazujú unikátnosť a to ich robí v buddhistickej kultúre jedinečnými.

Použitá literatura

An, Čin-wŏn. *Korjŏ ũi pulgjo ũirje wa munhwa: Jŏndŭng, Pchalgwang hŏ wa Česŏk torjang čungsim ũro [Buddhistické rituály a kultura Korja: Jŏndŭng, Pchalgwang hŏ a Česŏk torjang]*. Sŏul: Sŏul tŏhakkjo čchulpchan munhwawŏn, 2011. ISBN 978-89-521-1215-6.

Buswell, Robert E (ed.). *Religions of Korea in Practice*. Princeton: Princeton University Press, 2007. ISBN 0-691-11347-5.

Kim, Čŏng-mjŏng. *Hanguk čungsä ũi pulgjo ũirje: Sasang čŏk pägjŏng kwa jŏksa čŏk ũimi [Buddhistické rituály středověké Koreje: Ideologické pozadí a historický význam]*. Sŏul: Munhak kwa čisŏng sa, 2001. ISBN 89-320-1189-3.

Kim, Jongmyung. *Buddhist Rituals in Medieval Korea (918-1392): A Dissertation submitted in partial satisfaction of the requirements for the degree Doctor of Philosophy in East Asian Languages and Cultures*. University of California, Los Angeles, 1994.

Lancaster, Lewis R., C. S. Yu (eds). *Introduction of Buddhism to Korea: New Cultural Patterns*. Berkeley: Asian Humanities Press, 1989. ISBN 0-89581-877-9.

Lancaster, Lewis R., Kikun Suh a Chai-shin Yu (eds.). *Buddhism in Koryŏ: A Royal Religion*. Fremont: Asian Humanities Press, 2002. ISBN 1-55729-053-9.

Vermeersch, Sem. *The Power of the Buddhas: The Politics of Buddhism During the Koryŏ (918-1392)*. Cambridge, Mass.; London: Harvard University Press, 2008. ISBN 978-0-674-03188-3.

Irjŏn. *Samguk jusa. Nepominutelné události Tří království*, Praha, NLN 2012. ISBN 978-80-7422-176-7.

Cheng, Anne a Olga LOMOVÁ. *Dějiny čínského myšlení*. Dotisk 1. vyd. Praha: DharmaGaia, 2006. ISBN 80-86685-52-7.

Williams, Paul; Tribe, Anthony. *Buddhistické myšlení: úplné uvedení do indické tradice*. Vyd. 1. Praha: ExOriente, 2011. ISBN 978-80-904246-8-5.

Hogarth, Hyun-key Kim. *Syncretism of Buddhism and Shamanism in Korea*. Edison, NJ: Jimoondang, 2002. ISBN 1-931897-00-X

Kang, Mu-hak. *Samguk sagi sinkang*, Söul: Čchöngghwa tosö čhulpchan, 1985

Lee, Peter H, Bary, de William Theodore, Ch'oe, Yongho, Kang, Hugh H. *Sources of Korean tradition*. New York: Columbia University Press, 1997. ISBN 0-231-10567-3.

Buswell, Robert E, Lopez, S. Donald, *The Princeton Dictionary of Buddhism*, Princeton and Oxford: Princeton University Press, 2014. ISBN: 9780691157863.

Buswell, Robert E (ed.). *Encyclopedia of Buddhism*. New York: Macmillan, 2004. ISBN 978-0-02-865718-9.

Muller, Charles A. *Wonhyo: Selected Works*. Collected Works of Korean Buddhism, Vol. 1. Jogye Order of Korean Buddhism

Král, Oldřich (ed.). *Základní texty východních náboženství 3. Čínský, japonský a kórejský buddhismus*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2011, ISBN 978-80-257-0215-4.

Eckert, Carter J., Lee, Ki-baik, Lew, Young Ick, Robinson, Michael, Wagner, Edward W. *Dějiny Koreje*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009, ISBN 978-80-7106-580-7.

Čönggak. *Hangukük ůi pulgjo ůirje I: Sangyong ůirje čungsim ůro*, [Buddhistické rituály I: Sústredené na všeobecné rituály] Undžusa: 2001. ISBN 89-85706-58-9

Ning, Qiang. *Art, Religion and Politics in Medieval China: The Dunhuang Cave of the Zhai Family*. University of Hawaii Press, 2004. ISBN 9780824827038

Palmer, Jesse Dalton. *Searching for the Law: Ennin's Journal as a Key to the Heian Appropriation of Tang Culture*. University of California, Irvine, 2009

Alldritt. Leslie D. *Buddhism: Religions of the World*. Chelsea House Pub (L), 2004. ISBN 9780791078556.

Aston. William, George. *Nihongi: Chronicles of Japan From the Earliest Time to A.D. 697*. Pub.for the Society by K. Paul, Trench, Trübner, 1896, Dostupné online na www: <<https://archive.org/details/nihongichronicl00astogoog>>

Thera, Nyanaponika. *The Roots of Good and Evil*. Buddhist Publication Society, 1977.

Čöng, Wön-kil. *Korjösa akdži, Siga džakpchum čidoron*, pdf verzia dostupná na www: <<http://gojun.knu.ac.kr/board/putsfile.html?code=report2013a&id=28903&filenum=1>>

Hare, E. M., *The Book of the Gradual Sayings: Anguttara-Nikaya*, Vol. IV., The Pali Text Society, Lancaster, 2006,

Levy, Howard S. *Yellow Turban Religion and Rebellion at the End of Han*, Journal of the American Oriental Society, Vol. 76, No. 4 (Oct. – Dec., 1956).

Wu, Hung, *Picturing or Diagramming the Universe*, pdf verzia dostupná na www: <http://lucian.uchicago.edu/blogs/wuhung/files/2012/12/WuHung_Tu.pdf>

Visser, Marinus Willem de. *Ancient Buddhism in Japan: Volume I*. E.J. Brill 1935

McBride II, Richard D. *Domesticating the Dharma: Buddhist Cults and the Hwaom Synthesis in Silla Korea*. Honolulu: University of Hawai'i Press, 2008.

Korjosa čorjo, dostupné na www: <http://folkency.nfm.go.kr/main/main.jsp>., Korosa čorjo, pdf verzia dostupná priamo na www:
<<http://folkency.nfm.go.kr/download.jsp?filename=/Da...>>

Gorelova, Liliya M. *Manchu Grammar: Handbook of Oriental studies*. Brill Academic Pub, 2002. ISBN-13: 978-9004123076.

Henthorn, William E. *Korea: The Mongol Invasions*. Leiden: J. E. Brill, 1963, dostupné na www: <<https://archive.org/details/koreamongolinvas00hent>>

Internetové zdroje:

The SAT Daizokyo Text Database <<http://21dzk.l.u-tokyo.ac.jp/SAT/ddb-bdk-sat2.php?lang=en>>

Naver dictionary <<http://dic.naver.com/>>

Digital Dictionary of Buddhism <<http://www.buddhism-dict.net/ddb/>>

Encyclopaedia Britannica <<http://www.britannica.com/>>

DB of Korean Classics <<http://db.itkc.or.kr/itkcd/mainIndexIframe.jsp>>

Munhwa kchontchenčchū tatkchöm <<http://www.culturecontent.com/main.do>>

Wikipedia kor. <<http://ko.wikipedia.org>>

Oistat <<http://www.oistat.nl/>>

Kookmin

<<http://science.kookmin.ac.kr/site/board/press.htm?mode=print&num=3435>>